

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Prezentace neziskových organizací a získávání
finančních prostředků**

Autor práce: Bc. František Vlček

Vedoucí práce: Ing. Pavla Varvažovská

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

František Vlček

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Prezentace neziskových organizací a získávání finančních prostředků

Název anglicky

The presentation of non-profit organizations and gaining of financial resources

---

Cíle práce

Hlavním cílem práce bude navrhnout efektivní model získávání finančních prostředků. Dílčím cílem bude zjištění způsobu prezentace neziskových organizací a jejich získávání finančních prostředků v Pardubickém kraji. Dalším dílčím cílem bude zjištění možností fundraisingu ve vybraných neziskových organizacích

Metodika

Teorie a charakteristika prostředí bude zpracována pomocí studia odborné literatury a studia dalších dokumentů. Terénní šetření bude provedeno pomocí kvantitativního a kvalitativního přístupu. Bude využito dotazníkového šetření zaměřeného především na prezentaci neziskových organizací v Pardubickém kraji a získávání finančních prostředků. Kvalitativní šetření bude provedeno pomocí polostandardizovaných rozhovorů u vybraných neziskových organizací. Osnova práce: 1. Úvod 2. Cíle metodika 3. Teoretická východiska 4. Charakteristika prostředí 5. Šetření v terénu 6. Shrnutí a zhodnocení výsledků 7. Diskuse 8. Závěr 9. Seznam použitých zdrojů 10. Přílohy

Doporučený rozsah práce

50 – 60 stran

Klíčová slova

Nezisková organizace, neziskový sektor, marketing, fundraising, public relations

---

Doporučené zdroje informací

BOUKAL, Petr. Fundraising pro neziskové organizace. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 260 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4487-2.

BOUKAL, Petr, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŽÁTKOVÁ. Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe). Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2009, 303 s. Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-80-245-1650-9.

DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. 3. vydání. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum. Praha 2002. 374 s. ISBN: 80-246-0139-7.

HYÁNEK, Vladimír, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŽÁTKOVÁ. Neziskové organizace: teorie a mýty. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta, 2011, 131 s. Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-802-1056-510.

MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 1999-, sv. Účetnictví, daně. ISBN 978-80-247-4487-2.

STEJSKAL, Jan, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŽÁTKOVÁ. Ekonomika neziskové organizace: teorie a mýty. 1. vyd. Pardubice: Koalice nevládek Pardubicka, 2010, 272 s. Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-80-86825-55-7.

STEJSKAL, Jan, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŽÁTKOVÁ. Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavla Varvažovská

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2014

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 13. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 28. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Prezentace neziskových organizací a získávání finančních prostředků" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2016

Poděkování

Rád bych poděkoval své vedoucí diplomové práce Ing. Pavle Varvažovské za neocenitelnou a nezištnou pomoc, odborné rady a připomínky, kterými mi nastínila, jak má být práce zpracována.

Moje poděkování patří rovněž všem neziskovým organizacím, které se podílely na kvantitativním a kvalitativním výzkumu. Bez jejich účasti by vůbec toto šetření nemohlo vzniknout.

Prezentace neziskových organizací a získávání finančních prostředků

The presentation of non-profit organizations and gaining of financial resources

Souhrn

Diplomová práce se zabývá problematikou a významem neziskových organizací se zaměřením na jejich prezentování a financování. Teoretická část práce je věnována historii, původu a vymezení neziskových organizací ve společnosti. Dále nás seznamuje s neziskovým veřejným a soukromým sektorem, kde jsou vysvětleny jednotlivé právní formy organizací, které existují a také změny, které se udály po zavedení nového občanského zákoníku v roce 2014. Na závěr jsou uvedeny způsoby prezentování neziskových organizací, principy jejich financování a možnosti získávání finančních prostředků, kde jsou rozepsány nejčastější finanční zdroje neziskových organizací.

Ve vlastní části práce jsou, v charakteristice prostředí, rozepsány jednotlivé finanční zdroje, ze kterých mohou organizace aktuálně čerpat, zejména veřejné rozpočty. Dále je zveřejněna statistika objemu čerpání z těchto prostředků za několik posledních let. Zpracována je také charakteristika prostředí neziskových organizací v Pardubickém kraji, kde je podrobněji rozepsán stav neziskového sektoru v kraji. Ve vlastní práci je proveden kvantitativní výzkum pomocí dotazníkového šetření, který se zaměřuje na zjištění způsobu prezentace a získávání finančních zdrojů neziskových organizací v Pardubickém kraji. Nakonec je ve vlastní práci proveden také kvalitativní výzkum, pomocí polostandardizovaných rozhovorů u vybraných neziskových organizací, kde je podrobněji zkoumáno, jakým způsobem získávají dobrovolníky. Je zjišťováno, jaký mají organizace názor na různé kvalifikační kurzy fundraisingu a zdali by jim v žádosti o úspěšné projekty pomohla spolupráce s profesionálním fundraiserem. Ze získaných dat jsou zpracovány výsledky a závěrečné zhodnocení, ze kterého se potvrdilo, že neziskové organizace v Pardubickém kraji se věnují prezentaci své činnosti a zajišťování finančních prostředků.

Klíčová slova: Nezisková organizace, neziskový sektor, marketing, fundraising, public relations

Summary:

This master thesis deals with the issue of non-profit organizations; their purpose, presentation in public and funding. Theoretical part focuses on the historical background, origin and defining these institutions in society. Moreover, the thesis informs the readers about the public and private non-profit sectors where particular existing legal forms of organizations are explained as well as the changes that have come into practise after the introduction of the new Civil Code in 2014. Finally, different forms of presentations of non-profit organizations are mentioned, their funding principles, fundraising efforts accompanied with a list of most common financial resources of these organizations.

The main part of the thesis, the environmental characteristics, mentions the individual financial resources which can currently be drawn from by the organizations, especially public budgets. The statistics on the volume of utilization of these funds over the past few years is published in this part. In addition, it deals with the characteristics of non-profit organizations in Pardubice region and the detailed description of the current status of this sector. In this part of the thesis the results of the quantitative research conducted through a questionnaire survey are published. It aimed at the ways of showing these organizations in public and their funding. The main part ends with the qualitative research conducted through semi structured interviews with the members of non-profit organizations, which investigates the ways of recruiting volunteers. It questions the employee views at the possibilities of retraining fundraising and whether they would benefit from the cooperation with professional fundraisers when applying for projects. The data were collected, processed and the final assessment was made which proved that non-profit organizations in Pardubice region are engaged in presentation of their activities and fundraising efforts.

Keywords: Non-profit organizations, non-profit sectors, marketing, fundraising, public relations

OBSAH

1 ÚVOD	10
2 CÍL PRÁCE A METODIKA	11
2.1 CÍL PRÁCE	11
2.2 METODIKA PRÁCE	12
3 TEORETICKÁ ČÁST	13
3.1 HISTORIE A PŮVOD NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	13
3.1.1 <i>Charita, filantropie a neziskovost</i>	13
3.1.2 <i>Historie svobody sdružování</i>	13
3.2 VYMEZENÍ NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ VE SPOLEČNOSTI	19
3.2.1 <i>Charakteristické znaky neziskových organizací</i>	20
3.2.2 <i>Klasifikace neziskových organizací</i>	21
3.2.3 <i>Funkce neziskových organizací</i>	24
3.2.4 <i>Prospěšnost činností neziskových organizací</i>	25
3.3 NEZISKOVÝ VEŘEJNÝ SEKTOR	25
3.3.1 <i>Příspěvkové organizace</i>	26
3.3.2 <i>Organizační složky státu</i>	27
3.4 NEZISKOVÝ SOUKROMÝ SEKTOR	27
3.4.1 <i>Spolky</i>	30
3.4.2 <i>Obecně prospěšné společnosti</i>	33
3.4.3 <i>Ústavy</i>	34
3.4.4 <i>Nadace a nadační fondy</i>	34
3.4.5 <i>Církevní organizace a náboženské společnosti</i>	35
3.4.6 <i>Sociální družstva</i>	36
3.4.7 <i>Politické strany a hnutí</i>	37
3.4.8 <i>Společenství vlastníků</i>	38
3.4.9 <i>Veřejné vysoké školy</i>	38
3.4.10 <i>Profesní komory</i>	39
3.4.11 <i>Zájmová sdružení právnických osob</i>	39
3.4.12 <i>Honební společenstva</i>	40
3.5 PREZENTACE NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	41
3.5.1 <i>Public relations</i>	42
3.5.2 <i>Publicita a vztahy s médii</i>	47
3.5.3 <i>Tiskový mluvčí</i>	48
3.6 PRINCIPY FINANCOVÁNÍ NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	49

3.6.1 Vícezdrojové financování.....	49
3.6.2 Samofinancování a fundraising.....	50
3.6.3 Neziskovost.....	52
3.6.4 Osvobození od daní.....	53
3.7 FINANČNÍ ZDROJE NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ.....	54
3.7.1 Členské příspěvky.....	57
3.7.2 Výnosy z vlastní činnosti.....	57
3.7.3 Dotace ze státního rozpočtu ČR.....	57
3.7.4 Příspěvky územních samospráv.....	59
3.7.5 Příspěvky od nadací a nadačních fondů.....	59
3.7.6 Příspěvky ze zdrojů EU.....	60
3.7.7 Firemní dárcovství.....	62
3.7.8 Individuální dárcovství.....	63
4 CHARAKTERISTIKA PROSTŘEDÍ.....	66
4.1 STATISTIKA ČERPÁNÍ FINANČNÍCH ZDROJŮ NEZISKOVÝMI ORGANIZACEMI V ČR.....	66
4.1.1 Státní prostředky.....	66
4.1.2 Státní fondy.....	70
4.1.3 Krajské prostředky.....	72
4.1.4 Obecní prostředky.....	74
4.1.5 Prostředky z EU.....	76
4.1.6 Nadační prostředky.....	78
4.1.7 Firemní dárcovství.....	78
4.1.8 Individuální dárcovství.....	79
4.2 PARDUBICKÝ KRAJ.....	81
4.2.1 Neziskové organizace v Pardubickém kraji.....	82
4.2.2 Počet zaměstnanců v neziskovém sektoru v Pardubickém kraji.....	84
5 ŠETŘENÍ V TERÉNU.....	85
5.1 KVANTITATIVNÍ VÝZKUM NNO V PARDUBICKÉM KRAJI.....	85
5.2 KVALITATIVNÍ VÝZKUM NNO V PARDUBICKÉM KRAJI.....	109
6 SHRNUTÍ A ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ.....	115
7 DISKUZE.....	116
8 ZÁVĚR.....	118
9 POUŽITÉ ZDROJE.....	119
10 PŘÍLOHY.....	128

1 ÚVOD

„Abychom zbohatli materiálně, musíme nejprve zbohatnout v mysli.“

[Merličková 2002, s. 5]

Neziskové organizace představují fenomén, který již existuje po staletí, avšak výzkumníci se mu intenzivně věnují teprve několik posledních desítek let. Jak postupně doplňují naše znalosti ohledně ekonomické síly, velikosti, struktury a aktivit neziskových organizací, tak naše pozornost je stále více přitahována k otázkám kvality, efektivnosti a skutečné potřeby i užitečnosti. Naopak ovšem také k problematice selhávání a přirozených nedostatků neziskových organizací.

Neziskový sektor patří mezi významné části každé ekonomiky, protože se v něm pohybuje velké množství organizací, které jsou díky své četnosti významným okruhem ekonomických subjektů. Tyto ekonomické subjekty jsou financovány z různých zdrojů a díky neziskovým organizacím mohou realizovat rozličné aktivity, a tedy spotřebovávat. V rámci činností těchto subjektů dochází ke generování lidského kapitálu a přispívají tak ke kultivaci sociálního a znalostního potenciálu jednotlivých lidí, rovněž i k tvorbě HDP. Neziskové subjekty se staly organickou součástí moderní společnosti a slouží nejen k prosazování zájmů svých členů a sdílení hodnot, ale jsou také poskytovateli celé řady veřejných služeb. Možná si to většina lidí neuvědomuje, ale tyto organizace jsou významným zaměstnavatelem, u kterého nalézají uplatnění nejen placení zaměstnanci, ale také dobrovolníci.

Neziskové organizace zastávají v každé společnosti velmi významné postavení. Nejsou jenom pouhými poskytovateli spektra služeb, které nedokáže zajišťovat trh nebo stát prostřednictvím veřejného sektoru, ale jsou také indikátorem rozvinutosti občanské společnosti a často jsou hybatelem veřejného mínění a iniciátory společenských změn. I přes nesporně vesměs pozitivní efekty, které neziskové organizace přinášejí společnosti a ekonomice, nemají mnohdy své zcela jisté místo v právním řádu. Česká republika není v tomto ohledu výjimkou a ani zde není možné nalézt definici neziskové organizace v žádném právním předpisu. Nepřehlednost je dána především díky velké diferenci, která existuje mezi jednotlivými typy neziskových organizací.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl práce

Diplomová práce se zabývá problematikou neziskových organizací, konkrétně jejich prezentací na veřejnosti a dále způsobem jejich financování. Cílem práce je představit ucelený přehled o neziskovém sektoru pro každého člověka, který se o tuto problematiku zajímá. Stěžejní část práce si klade za cíl, navrhnout neziskovým organizacím v Pardubickém kraji efektivní způsob pro získávání finančních prostředků, tzv. fundraising. Prvním dílčím cílem práce je zjištění způsobu prezentace neziskových organizací v Pardubickém kraji a jejich získávání finančních prostředků. Dalším dílčím cílem je zjištění možností fundraisingu ve vybraných neziskových organizacích v Pardubickém kraji.

Teoretická část práce má za cíl především přiblížení a pochopení fungování neziskového sektoru a prohloubení znalostí v této problematice, které bude nezbytné k tomu, aby mohla být vypracována vlastní část práce. Strukturou teoretické části práce je popis historie a původu neziskových organizací a zejména pochopení toho, proč vlastně neziskové organizace začaly vznikat. Jaký význam ve společnosti měly a mají. Popisujeme jejich typické znaky, kterými se liší od ostatních subjektů, jejich klasifikace ve společnosti a také jejich funkce, kterou pro nás mají. Pozornost je zaměřena především na jednotlivé právní formy neziskových organizací, ať už státní či nestátní, které mohou být zakládány v České republice. Zaměření směřuje obzvláště na nestátní, soukromý neziskový sektor. Dále se snažíme přiblížit možné způsoby prezentace neziskových organizací ve společnosti. Ty by měly poukázat na to, jak je nesmírně důležité, především existenčně, dostávat organizace do povědomí veřejnosti, mají-li fungovat dlouhodobě. Prezentace, pověst a vystupování na veřejnosti se doplňuje s financováním neziskových organizací a možnými způsoby získávání finančních prostředků. To je bezesporu ovlivněno právě pověstí a image, jakou se organizace dostane do povědomí veřejnosti. V souvislosti s financováním popisujeme principy, na kterých neziskové organizace fungují. Přiblíženy zde jsou nejčastější finanční zdroje, které jsou využívány pro financování a celkovou existenci neziskových organizací.

Ve vlastní části práce podrobněji popisujeme jednotlivé finanční zdroje, ze kterých mohou organizace aktuálně čerpat, zejména veřejné rozpočty. Zveřejněna je statistika objemu čerpání z těchto prostředků za několik posledních let. Dále je zpracována charakteristika prostředí neziskových organizací v Pardubickém kraji, která podrobněji popisuje stav neziskového sektoru v kraji. Jak již bylo výše uvedeno, prvním dílčím cílem práce je provedení kvantitativního výzkumu pomocí dotazníkového šetření, který se zaměřuje na zjištění způsobu prezentace a získávání finančních zdrojů neziskových organizací v Pardubickém kraji. Druhý dílčí cíl zjišťuje možnosti fundraisingu ve vybraných neziskových organizacích v Pardubickém kraji. Podrobněji popisujeme způsoby získávání finančních prostředků a dobrovolníků a také to, jaký mají organizace názor na různé kvalifikační kurzy fundraisingu a zdali by jim v žádosti o úspěšné projekty pomohla spolupráce s profesionálním fundraiserem.

2.2 Metodika práce

Diplomová práce je zpracována na základě prostudování dostupné odborné literatury, související s tímto tématem a studiem dalších potřebných dokumentů. Teoretická část práce vychází především z knih či učebnic zabývajících se touto problematikou, které byly zapůjčeny v městské knihovně, případně staženy v elektronické podobě na internetu. Nutné bylo prostudovat si nový občanský zákoník, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který vstoupil v účinnost 1. 1. 2014 a zjistit změny, které se dotkly neziskového sektoru a jednotlivých právních forem neziskových organizací.

Ve vlastní části práce nejprve uvádíme charakteristiku neziskového sektoru a jednotlivých finančních zdrojů z Rozboru, který vydává každý rok Rada vlády pro nestátní neziskové organizace a jehož cílem je sledování objemu všech poskytnutých dotací NNO z veřejných rozpočtů. Dále je rozebrána charakteristika neziskového sektoru v Pardubickém kraji. První dílčí cíl práce je proveden pomocí dotazníkového šetření, pomocí kterého zjišťujeme způsob prezentace neziskových organizací a získávání finančních prostředků u nestátních neziskových organizací v Pardubickém kraji. Kvalitativní šetření je provedeno pomocí polostandardizovaných rozhovorů, kde jsme si stanovili výzkumné otázky, které byly zaslány na email k vybraným organizacím v Pardubickém kraji.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Historie a původ neziskových organizací

Kořeny vzniku a rozvoje neziskových organizací lze spatřovat ve dvou klíčových oblastech. Tou první je charita neboli filantropicky motivovaná činnost lidí. Druhou je jedno ze základních lidských práv a to právo sdružovat se. (Hyánek 2011, s. 17)

3.1.1 Charita, filantropie a neziskovost

Vztah mezi pojmy neziskovost a filantropie, resp. charita jsou spolu provázány, i když neoznačují totéž. Slovo charita pochází z latinského „caritatem“, což je výraz, jenž označuje křesťanskou lásku a do dnešních jazyků vešel z bible. Do doby příchodu „welfare státu“ (státu blahobytu) byly charitativní organizace většinou výsledkem či vyjádřením jakési „velkodušnosti“ či dobročinnosti buď jednotlivce, nebo státu. Jak moc a vliv aristokracie a církve postupně slábla, začaly postupně dobročinné instituce a organizace přecházet pod vliv státu. (Hyánek 2011, s. 17)

Se současnou podobou neziskové organizace se spíše než charita pojí pojem filantropie. Toto slovo pochází z řeckého „philanthropos“ a označuje obecně lásku k lidem. Filantropie tedy dnes nachází vyjádření v neziskových aktivitách a obecně ho lze tedy zřejmě považovat za obecnější a širší, než je tomu v případě obsahu pojmu charita, který se spíše vztahuje k almužně či milosrdenství, resp. činnosti spíše nahodilé než systematické. (Hyánek 2011, s. 17)

3.1.2 Historie svobody sdružování

Sdružování zaměřené k veřejně prospěšnému má více než tisíciletou tradici a docházelo k němu ve všech typech uspořádání. Dokud nebyla stanovena občanská společnost, bylo sdružování zejména výsadou privilegovaných stavů. Jako příklad si můžeme uvést starý Řím, kde mohli zakládat stavovské a zájmové spolky pouze svobodní občané. Nejčastěji šlo o bohaté patricije, tj. příslušníky vyšší vrstvy, kteří zakládali fundace (nadace) s cílem podporovat nadané umělce své doby. Touto činností se proslavil především Cilnius Maecenas (70-8 př. n. l.), který položil základ českému slovu mecenáš. Díky němu tak mohli vytvořit svá vrcholná díla takoví mistři, jako Publius Vergilius Maro (70-19 př. n. l.) nebo Quintus Horatius Flaccus (65-8 př. n. l.). (Boukal 2009, s. 24)

Po další staletí a následně i po rozpadu římské říše bylo veřejně prospěšné sdružování výsadou privilegovaných stavů, konkrétně panovníka, šlechty a církve jako instituce. Významnou roli zde sehrály tzv. špitály. Špitály neboli hospitaly se rozumí označení útulků, které byly zakládány původně pro poutníky do Svaté země a později pro nemocné, přestárlé a chudé lidi. K jejich zakládání docházelo přibližně od 12. století. Špitály byly zřizovány především při kláštorech, kde je provozovali mniši a řeholnice. V souvislosti s ranou historií špitálů je třeba říci, že i všeobecně je známa např. osobnost svaté Anežky České (asi 1211–1282), kterou dnes např. Sdružení česká katolická charita považuje za svoji patronku. (Boukal 2009, s. 25)

příklady špitálů:

a) Křižovníci s červenou hvězdou

- jsou dodnes zejména v duchovní oblasti působícím řeholním řádem, který se vyvinul z laického špitálního bratrstva založeného roku 1233 sv. Anežkou Přemyslovnou u kostela sv. Haštala v Praze
- od roku 1252 nepřetržitě působí u původně Juditina a nyní Karlova mostu

b) Vlašský špitál

- další významný subjekt působící v českých zemích, který byl založen Italskou kongregací a císař Rudolf II. ho svým listem z roku 1608 osvobodil od všelijakých berní (daní) a sbírek zemských

c) Milosrdné sestry sv. Karla Boromejského (boromejky)

- podnět k založení Kongegace Milosrdných sester dal mladý advokát Josef Chauvenel (1620–1652) ve francouzském městě Nancy, kde po třicetileté válce bylo mnoho chudých a zbídačených lidí
- v roce 1837 přišly sestry do Čech

Od 18. století začal probíhat proces tzv. sekularizace¹, během něhož se do veřejně prospěšné činnosti zapojuje stále větší počet i mimocírkevních organizací a v důsledku josefínských reforem nabývá na významu stát. Druhá polovina 18. a 19. století je charakteristická velkým rozkvětem spolkové činnosti. Začíná docházet k sdružovacímu rozšíření do všech oblastí společnosti a mění se charakter sdružování od korporativního

---

¹ sekularizace = omezování církevního vlivu, převedení církevního majetku do světských rukou

(povinného) k asociativnímu (volnému). Tento vývoj souvisí s posunem společnosti jako celku od jejího stavovského charakteru k občanskému, kdy do popředí vystupuje jednotlivec s možností svobodného rozhodování. Pro předchozí středověké stavovské uspořádání byly typické tzv. cechy, které představovaly korporativní způsob sdružování, který znamená povinné členství na základě určitého znaku, nejčastěji druhu řemesla a který u nás měl dlouhou tradici. První sdružovací privilegia udělil Přemysl Otakar II., který dovolil vznik cechu pražských řezníků. Cechovní korporativní sdružování mělo významnou pozici i v pozdějším Rakousku, jehož součástí byly dříve české země, a udrželo se zde až do roku 1859. (Boukal 2009, s. 28)

Na našem území byl zásadním ovlivňujícím faktorem právě rakouský stát, jehož pozici výrazně posílily osvícenské myšlenky. Ve vztahu k neziskovým organizacím všeobecně je patrná od počátku 19. století zřetelná podpora spolkové činnosti, která umožnila vznik mnoha hospodářských, ale i osvětových, vědeckých, kulturních a dobročinných spolků. V českých zemích vznikl v této době i první čtenářský spolek, který v roce 1828 v Radnicích u Rokycan založil buditel Antonín Jaroslav Puchmajer (1799–1852). (Boukal 2009, s. 29)

Rakouský stát zároveň důsledně kontroloval vznik spolků. Až do roku 1848 platilo, že statní zaměstnanci museli skládat přísahu o tom, že se nestanou členy žádných tajných spolků. Rozvoj spolkového života byl totiž v té době natolik bouřlivý, že vznikla nutnost upravit ho speciálním zákonem. Jako první byl vydán Dekret dvorské kanceláře z 5. 11. 1843 mající charakter spolkového zákona, roku 1849 vyšel prozatímní spolkový zákon a roku 1852 spolkový zákon s konečnou platností. Konkrétně šlo o Spolkový zákon č. 253/1852 říšského zákoníku, který byl vydán 26. listopadu. Zákon obsahoval všechny důležité body umožňující vznik a fungování spolků s dobrovolným členstvím. Zákon byl ovšem později kritizován, že přes všechna pozitiva svazuje spolkovou činnost, a proto byl roku 1867 nahrazen zákonem o právě spolčovacím, který zůstal v platnosti až do roku 1951. Československá republika ho převzala roku 1918 v nezměněné podobě. (Boukal 2009, s. 30)

Zákon č. 134/1867 říšského zákoníku o právu spolčovacím

Zákon, na rozdíl od svého předchůdce, velmi moderním způsobem vymezuje podmínky vzniku spolků, sledování jejich činnosti, proces jejich případného rozpuštění a formy trestání přestupků spolkové činnosti. (Boukal 2009, s. 31)

Kdo chtěl založit spolek, musel svůj úmysl písemně oznámit zemské vládě před zahájením činnosti zamýšleného spolku. K tomuto oznámení musel dále předložit stanovy nově vznikajícího spolku, jež sloužily orgánům státní správy, které obsahovaly následující předepsané informace:

- *účel (poslání) spolku a prostředky jeho dosažení;*
- *způsob vytvoření spolku, jeho sídlo, vymezení práv a povinností členů spolku;*
- *orgány spolku;*
- *podobu písemností spolku;*
- *postup při řešení sporů uvnitř spolku;*
- *jména osob zastupujících spolek navenek;*
- *ustanovení o rozpuštění spolku.*

(Boukal 2009, s. 31)

Spolková činnost se stala v 19. století velmi rozsáhlá. Jen v letech 1895–1951 evidoval tzv. spolkový katastr pražského policejního ředitelství na území Prahy celkem asi 18 000 spolků. Pokud jde o další vývoj zákonodárství upravujícího neziskovou veřejně prospěšnou činnost, v Rakousku byl zákon o právu spolčovacím v roce 1951 novelizován a v novelizované podobě tam platí dodnes. V Československu platil v meziválečném období a po komunistickém převratu byl zrušen a nahrazen zákonem č. 68/1951 O dobrovolných organizacích a shromážděních. (Boukal 2009, s. 31)

Období v letech 1951–1990 bylo z hlediska rozvoje neziskových organizací velmi smutné. Výše uvedený zákon zmocnil stát prostřednictvím ministerstva vnitra a národních výborů k přísnému dozoru nad tím, aby tzv. společenské organizace pracovaly v souladu s ústavou a zásadami na základě „demokratického centralismu“. Na jeho základě schvalovaly národní výbory organizační řád společenských organizací, které jej sestavovaly podle povinného vzoru a měly možnost pouze demokraticky souhlasit s rozhodnutím národního výboru. (Boukal 2009, s. 32)

Pokud jde o spolky vzniklé před 1. říjnem 1951, převádělo je ministerstvo vnitra na společenské organizace, jestliže usoudilo, že spolek nenarušuje linie komunistické strany. V opačném případě je nepřevadlo a tím pádem zrušilo. Pokud členové takového spolku nepřestali svou činnost vykonávat, vystavovali se nebezpečí krutých postihů, které mohlo vést až k zavření lidí do vězení. (Boukal 2009, s. 32)

Normální podmínky pro rozvoj spolkové činnosti a neziskového sektoru se znovu plně obnovily až po revoluci v roce 1989, kdy došlo k obrození soukromoprávního neziskového sektoru. Občané znovu dostali možnost svobodného sdružování se a organizovaně prosazovat své zájmy. To co bylo pro naše předky v této oblasti za první republiky, ale i dříve v druhé polovině 19. století samozřejmé, stalo se znovu na počátku 90. let 20. století opětovnou novinkou. Konkrétně rok 1990 se tak stal novou startovací čarou v historii našeho nestátního neziskového sektoru. Dne 27. března 1990 přijalo tehdejší československé Federální shromáždění zákon č. 83/1990 Sb. O sdružování občanů, jež v řadě aspektů navázal na pravidla stanovená v zákoně č. 134/1867 říšského zákoníku o právu spolčovacím, a zákon č. 84/1990 Sb. O právu shromažďovacím. (Boukal 2009, s. 33)

Velmi liberální sdružovací zákon byl výrazným počátečním optimismem, naděje a značného idealismu v rozvoji neziskových organizací. Tento přístup se projevil v podstatě ve všech prvních právních úpravách neziskového sektoru a v založení Nadačního investičního fondu (NIF). V období let 1990–1992 vznikají i různé orgány, které mají pomáhat neziskovému sektoru. Například Rada pro nadace jako poradní orgán vlády v otázkách nestátního neziskového sektoru. Liberální politika státu vytvořila skvělé podmínky pro masivní rozvoj nestátního neziskového sektoru, který byl podpořen i zvenčí. Do země vstoupilo mnoho zahraničních dárců a podpořili tak ještě více rozvoj neziskového sektoru jako součásti rozvoje nové demokracie. (Boukal 2009, s. 33)

Další vývoj neziskového sektoru byl poznamenán mezi léty 1993–1996 řadou kauz a politickými souvislostmi. Stát formoval svůj vztah k nestátnímu neziskovému sektoru stále skeptičtěji a rezervovaně. Byl např. patrný nedostatek vůle rozdělit Nadační investiční fond (NIF), který byl založen na podporu soukromoprávního neziskového sektoru. V České republice proto probíhá až do roku 1996 politická diskuze nad novým zákonem o nadacích, jehož potřeba byla očividná, neboť docházelo k zneužití neziskového subjektu

k jiným, než veřejně či vzájemně prospěšným cílům. Státní politika v této době zaostala za vlastním samovolným vývojem neziskového sektoru. (Boukal 2009, s. 34)

V letech 1997–2001 dochází k určité změně. Vztah státu k nestátnímu neziskovému sektoru se stává pozitivnější a je konečně položen základ solidní právní základ. Vzniká nový zákon o nadacích a nadačních fondech, který vedl ke konsolidaci² nadační sféry a připravují se také další nové zákony a zpřesněná dotační pravidla jednotlivých ministerstev a díky tomu dochází k jasnějšímu vymezení pravidel financování. Další pozitivní skutečností bylo obnovení koordinačního orgánu Rady vlády pro nestátní neziskové organizace (RVNNO), díky které se rozdělili první finanční prostředky z Nadačního investičního fondu (NIF). (Boukal 2009, s. 34)

Po roce 2001 došlo k reformě veřejné správy, což také výrazně ovlivnilo strukturu, ekonomiku a management neziskových organizací. V období let 2002–2004 došlo ke dvěma hlavním změnám v oblasti neziskového sektoru. První změnou byla reforma veřejné správy, jež výrazně ovlivnila strukturu, ekonomiku a management neziskových organizací. Konkrétně vznikly kraje, na které měly být převedeny prostředky k podpoře nestátních neziskových organizací. Jednalo se o výraznou decentralizaci veřejných rozpočtů v souvislosti s financováním. Druhou výraznou změnou byl vstup České republiky v roce 2004 do Evropské unie, což umožnilo soukromoprávním neziskovým organizacím navazovat nová partnerství, ale především začít využívat fondy EU formou dotací. (Boukal 2009, s. 34)

V současné době je již neziskový sektor vymezen a dochází k postupné diskuzi o jeho dalších úkolech především ve smyslu zabezpečování veřejných služeb namísto státu. Tomu však musí předcházet vybudování kvalitní a na všeobecných ekonomických základech postavené teorie neziskových organizací, jenž v této chvíli není připravena poskytovat odpovědi na případné otázky v procesu aplikace a změn. Neziskové organizace, zejména nestátního typu, mají totiž dlouholeté zkušenosti ze svého fungování, ale i přesto se stále potýkají s nedostatkem finančních prostředků a vysokou mírou neefektivnosti. Ve většině případů je to způsobeno právě slabou profesionalizací pracovníků v ekonomické oblasti a také nedostatečnou vlídnou legislativou. Nепrovázanost neboli nesoulad mezi teorií a praxí pak může způsobit neefektivitu a zbytečné zpomalení procesu dalšího rozvoje neziskového sektoru. (Stejskal 2012, s. 12)

---

² konsolidace = sloučení

3.2 Vymezení neziskových organizací ve společnosti

Neziskové organizace zastávají v každé společnosti velice významné postavení. Nejsou jenom poskytovateli určitého spektra služeb, které nedokáže zajišťovat trh nebo stát prostřednictvím veřejného sektoru, ale jsou také indikátorem rozvinutosti občanské společnosti a velice často jsou hybatelem veřejného mínění a iniciátorem společenských změn. (Stejskal 2012, s. 11)

Vymezení neziskových organizací ve společnosti si nejlépe ukážeme na obr. 1 tzv. Pestoffovu trojúhelníkovém modelu národního hospodářství, který vytvořil švédský ekonom Victor A. Pestoff. Ten nám ukazuje zařazování subjektů v národním hospodářství do neziskového sektoru.

rozděluje hospodářství na čtyři sektory, na základě tří kritérií:

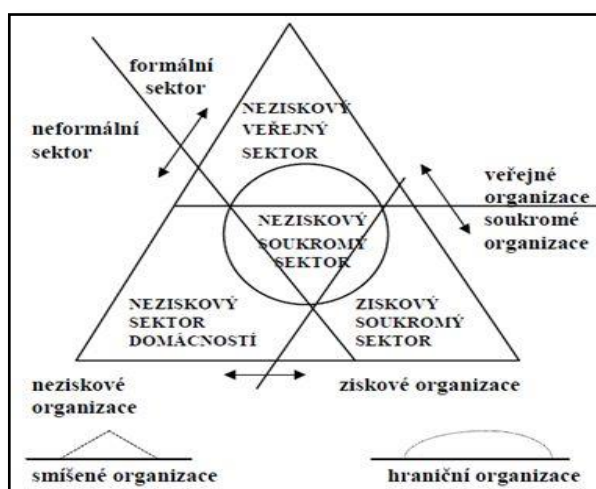
- 1) financování provozu a rozvoje na sektor ziskový a neziskový
- 2) vlastnictví na sektor soukromý a veřejný
- 3) míra formalizace na sektor formální a neformální

čtyř sektorový trojúhelníkový model hospodářství obsahuje:

- 1) ziskový soukromý sektor (a.s., s.r.o.)
- 2) neziskový veřejný sektor (obec, kraj, příspěvkové organizace)
- 3) neziskový soukromý sektor (spolky, nadace, církve)
- 4) neziskový sektor domácností (domácnosti, neformální kluby)

(Boukal 2009, s. 17)

Obr. 1: Pestoffův trojúhelníkový model národního hospodářství

Zdroj: (Rektořík 2001, Pestoff 1995)

Vymezení neziskové oblasti si nejjednodušeji můžeme vymežit jako prostředí, v němž organizace a instituce nejsou primárně založeny za účelem dosahování zisku. Proto dostaly podle tohoto kritéria název „neziskové“. Každý člověk si pod tímto pojmem představí nejspíše široký okruh organizací, které se vyskytují ve společnosti a jejich hlavní snahou je poskytnout občanům nebo různým klientům veřejnou službu. Označení „neziskové“ má především naznačovat rozdíl neziskových organizací od komerčních a ziskových organizací. Jejich cílem není vytvářet zisk a rozdělovat jej mezi vlastníky jako u ostatních subjektů, ale přímá produkce užitku. (Stejskal 2012, s. 15)

Často jsou neziskové organizace označovány i jinými názvy. Příkladem může být název nevýdělečné organizace, což znamená, že nejsou založeny za účelem získávání výdělků, neboli nejsou založeny za účelem podnikání. (Stejskal 2012, s. 15)

3.2.1 Charakteristické znaky neziskových organizací

K podrobnější analýze neziskových organizací napomůže i vymezení jejich charakteristických znaků. Mezinárodní taxonomii těchto znaků zpracovali vědci Salamon a Anheier. Oba autoři chápou nestátní neziskový sektor jako soubor institucí, jež existují vně státních struktur, avšak slouží v zásadě veřejným zájmům, na rozdíl od zájmů nestátních.

pět základních znaků nestátních neziskových organizací:

a) institucionalizované

- mají jistou institucionální strukturu a organizační skutečnost bez ohledu na to, zda jsou formálně nebo právně registrovány

b) soukromé

- jsou institucionálně odděleny od státní správy, ani jí nejsou řízeny
- základní struktura neziskových organizací je ve své podstatě soukromá, ale neznamená to, že nemohou mít významnou státní podporu nebo že v jejich vedení nemůžou být např. státní úředníci

c) neziskové

- ve smyslu nerozdělování zisku
- nepřipouští se u nich žádné přerozdělování zisků vzniklých z činnosti organizace mezi vlastníky nebo vedení organizace

- pokud neziskové organizace vytváří svou činností zisk, tak ten musí být dále použit na cíle dané posláním organizace

d) *samosprávné a nezávislé*

- jsou vybaveny vlastními postupy a strukturami, které umožňují kontrolu vlastních činností
- neziskové organizace nejsou ovládány zvenčí, ale jsou schopny řídit samy sebe
- nejsou kontrolovány ani státem ani žádnou jinou institucí stojící mimo ně

e) *dobrovolné*

- využívají dobrovolnou činnost, neboli dobrovolníky, na svých činnostech
- dobrovolnost se může projevat buď výkonem neplacené práce pro organizaci, či formou darů, či čestnou účastí ve správních radách

dalším znakem neziskových organizací je:

f) *veřejná prospěšnost*

- přispívají k veřejnému dobru a usilují o dobro lidí, určitých skupin či společnosti jako celku

Poslední jmenovaný znak ovšem není jednoznačný, a proto je zvlášť. Je totiž třeba odlišit tyto organizace od organizací, které jsou vzájemně prospěšné, což je v praxi velice obtížné, protože mnohdy záleží pouze na úhlu pohledu na hlavní činnost organizace. (Stejskal 2012, s. 19, 20)

3.2.2 Klasifikace neziskových organizací

Neziskové organizace lze dělit z mnoha hledisek. Dělení záleží na tom, za jakým účelem vznikly a jakou konkrétní osobou či institucí byly založeny.

a) *podle globálního charakteru*

➤ **organizace veřejně prospěšné**

- produkce statků, které uspokojují potřeby veřejnosti neboli všech, kteří poskytované služby potřebují
- např. Český červený kříž, Neziskovky.cz, atd.

➤ **organizace vzájemně prospěšné**

- služba svým členům nebo jejich blízkým, což znamená pouze uzavřenému kruhu osob, jež jsou zároveň členy organizace

- např. tělovýchovná jednota, rybáři, atd.
(Stejskal 2012, s. 20)

b) Rada vlády pro nestátní neziskové organizace

Další dělení neziskových organizací vytvořila Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, která se ovšem zabývá pouze soukromoprávním sektorem (NNO), jak už vyplývá z jejího názvu. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace je poradním orgánem vlády. Vznikla právě usnesením vlády č. 428 z 10. června 1992, tehdy jako Rada pro nadace. O několik let později byla usnesením vlády č. 223 z 30. března 1998 transformována právě na Radu vlády pro nestátní neziskové organizace (RVNNO). (Stejskal 2012, s. 20)

RVNNO plní zejména tyto úkoly:

- iniciuje a posuzuje koncepční a realizační podklady pro rozhodnutí vlády, týkající se podpory a dále legislativní a politická opatření, která se týkají podmínek činnosti organizací
- sleduje a iniciuje vznik právních předpisů, které upravují postavení a činnost, prostřednictvím svého předsedy, tj. člena vlády
- zajišťuje, iniciuje a koordinuje spolupráci mezi ústředními orgány státní správy a spolupracujícími kraji v oblasti podpory, včetně dotační politiky z veřejných rozpočtů
- sleduje, analyzuje a zveřejňuje informace o postavení NNO v rámci EU, proces integrace ČR do EU a možnost finančních zdrojů EU
- ve spolupráci s NNO, ministerstvy a dalšími institucemi zajišťuje dostupnost a zveřejňování informací o opatření státní politiky, které se NNO týkají, zejména zpřístupňuje a analyzuje informace o dotacích z veřejných rozpočtů a o procesu jejich uvolňování a využívání

RVNNO rozlišovala zejména tyto NNO (před zavedením NOZ):

- **občanská sdružení;**
- **nadace;**
- **nadační fondy;**

- **obecně prospěšné společnosti;**
- **organizační jednotky sdružení;**
- **evidované právnické osoby.**

(Stejskal 2012, s. 20)

c) podle realizované činnosti

- vychází ze tří různých klasifikací:
- **Mezinárodní klasifikace neziskových organizací – ICNPO;**
- **Systému klasifikace netržních činností OSN (COPNI);**
- **Odvětvové klasifikace ekonomických činností (nevýrobních) – OKEČ.**

Tab. 1: Srovnání struktury neziskové činnosti v klasifikaci INCPO, COPNI a OKEČ

Klasifikace INCPO	Klasifikace COPNI	Klasifikace OKEČ
1. Kultura, sport a volný čas	1. Rekreační, kulturní služby	92. Rekreační, kulturní a sportovní činnosti
2. Vzdělání a výzkum	2. Vzdělávací služby, výzkum	80. Školství 73. Výzkum
3. Zdravotnictví	3. Služby zdravotnické	85.1 Zdravotnictví
4. Sociální služby	4. Sociální služby	85.3 Sociální služby
5. Přírodní a životní prostředí		
6. Komunitní rozvoj a bydlení		
7. Občanskoprávní osvěta a politické organizace		
8. Dobročinnost		
9. Mezinárodní nadační aktivity		
10. Náboženství a cirkve	5. Náboženství a cirkve	
11. Odbory a profesní spolky	6. Organizace profesní, odborářské a občanská sdružení	91. Činnost společenských organizací (odborné organizace, politické strany, cirkve a prof. spolky)
12. Nespecifikované ostatní	7. Ostatní služby smíšené a nespecifikované	93. Ostatní služby

Zdroj: (Stejskal 2012, s. 20) vlastní zpracování

Od roku 2007 se pro statistické účely začal využívat Klasifikace ekonomických činností CZ – NACE, která nahradila klasifikaci OKEČ. Dle převodníku, který vydal ČSÚ, je možné zjistit nové číslování neboli písemné označení činností, jež vykonávají neziskové

organizace. Například v tabulce 1 vidíme školství uvedené pod číslem 80. V rámci kvalifikace CZ – NACE je ovšem zařazeno do sekce P – vzdělávání. Další činnosti neziskových organizací jsou v sekcích O – veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení, R – kulturní, zábavní a rekreační činnosti a v sekci S – ostatní činnosti.

3.2.3 Funkce neziskových organizací

Jsou typické především pro nestátní neziskový sektor, který zastává se svými organizacemi ve společnosti několik základních funkcí, mezi které patří funkce:

a) *ekonomická*

- má velice významný národohospodářský význam, svým začleněním do koloběhu výrobních faktorů, zboží a služeb působí jako producent a spotřebitel statků, zaměstnavatel, apod.

b) *sociální*

- zahrnuje funkci:
  - *servisní* (výkon a poskytování specifických statků)
  - *participační* (uspokojování potřeb, sdružování se, aktivní podílení se na chodu dané organizace a zapojování se i do života společnosti)

c) *politická*

- zahrnuje funkci:
  - *ochranářskou* (chrání občana i skupinu obyvatel před porušováním základních lidských práv)
  - *demokratizační* (má mimořádný přínos k rozvoji demokracie, což znamená, že dává lidem možnost veřejnou politiku i veřejné mínění)

Nestátní neziskové organizace dále přispívají ke snížení celkových výdajů státu a to i přesto, že pro svoji činnost potřebují určité finanční zdroje z veřejných rozpočtů. Zajišťují činnosti, o které by se jinak musel postarat stát. Jejich činnost také výrazně rozšiřuje nabídku zaměstnání na trhu práce, čímž přispívá k nižší nezaměstnanosti. Počet pracovníků v tomto odvětví navíc každoročně roste, což přispívá ke snížení neúměrného počtu pracovníků ve veřejném sektoru. (Stejskal 2012, s. 22, 23)

3.2.4 Prospěšnost činností neziskových organizací

Neziskové organizace, jak již bylo uvedeno, nejsou založeny za účelem podnikání, nýbrž za účelem tvorby užitku, který je směřován buď jejím členům, nebo celé společnosti. V 90. letech 20. století, kdy nastala tvorba základních právních norem pro neziskový veřejný i soukromý sektor, bylo odhaleno několik zásadních otázek. Jednou z nich byla otázka veřejné prospěšnosti, vzájemné prospěšnosti, ale i otázka veřejného státu na zabezpečování veřejných služeb prostřednictvím různorodé institucionální struktury. Realizace těchto aktivit totiž není vyhrazena pouze veřejné moci a subjektům, které si vláda sama zřídí, ale i soukromým neziskovým organizacím, které zde mohou právě vykonávat vzájemně nebo veřejně prospěšné aktivity. Definice a obsahové vymezení, co je veřejná prospěšnost, neexistovala a ani v teorii nebylo nikdy jasně definováno. (Stejskal 2012, s. 23)

To se ovšem změnilo v roce 2012, kdy v ČR vznikl nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.), který v současné době zakotvuje charakter veřejně prospěšných nestátních neziskových organizací. Definice zní takto: „*Veřejně prospěšná je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu*“. (Stejskal 2012, s. 23)

3.3 Neziskový veřejný sektor

Soubor subjektů, které jsou zakládány s primárním cílem dosáhnout přímého užitku, řadíme do neziskového veřejného sektoru. Zakladateli jsou v tomto případě veřejné subjekty, čili státní orgány, města a obce. Ty vkládají do zakládaných samostatných neziskových subjektů prostředky, aniž by očekávali dosažení zisku, protože jsou zainteresovány na daném přímém užitku. Tohoto užitku nelze dosáhnout ziskovým způsobem a vzhledem k jeho rozsahu a významu je nutné založit samostatný subjekt. (Boukal 2009, s. 11)

3.3.1 Příspěvkové organizace

Jedná se o neziskové veřejné organizace, které jsou zřizované státem (ministerstvo) nebo územními samosprávnými celky (obce, kraje). Příspěvkové organizace, které jsou zřizovány státem, se nemusí zapisovat do obchodního rejstříku na rozdíl od těch, které jsou založeny obcemi, či kraji. Jsou vytvořeny k veřejně prospěšnému účelu, který svým významem potřebuje samostatné institucionální zakotvení. Zřizovatel jí svěřuje majetek, který pak organizace spravuje a dále také hospodaří s majetkem, který v průběhu existence získala (dary, dědictví). Veškerý nabytý majetek zůstává ve vlastnictví zřizovatele. Příspěvková organizace eviduje a účtuje odděleně majetek, který je jí svěřený do užívání od majetku vlastního, tj. získaného v průběhu existence. Majetek je účetně odepisován, odpisy jsou zahrnovány do nákladů organizace a zároveň jsou zdrojem investičního fondu, který je zdrojem pro financování investičních potřeb. (Boukal 2009, s. 11)

V čele příspěvkové organizace stojí vedoucí (ředitel), který je jmenován zřizovatelem. Ředitel je zároveň statutárním orgánem a jedná za organizaci navenek. Organizační členění je obdobné. Nezbytným útvarem je ekonomické, právní či správní oddělení, tj. oddělení vnitřního auditu. Další částí je technické či provozní oddělení, které se zabývá provozováním veřejných služeb. Jednotlivé stupně řízení vycházejí samozřejmě z velikosti a důvodu zřízení, za jakým je organizace zřizována. Kontrolním orgánem je kromě vnitřního auditu i oddělení vnějšího auditu příslušného zřizovatele. (Stejskal 2012, s. 51) Příspěvková organizace hospodaří na základě schváleného ročního rozpočtu a provádí takovou činnost, kterou nelze provozovat na principu samofinancování nebo ziskovosti. Poskytují především takové služby, které jsou málo dotované vzhledem ke skutečným nákladům. Případně poskytují některé služby zdarma a jejich úhradu provádí zřizovatel formou příspěvku. (Stejskal 2012, s. 52)

Příspěvkové organizace působí v mnoha oblastech, jako např.

- a) věda a výzkum;
- b) údržba komunikací;
- c) zdravotnictví;
- d) školství a kultury;
- e) sociální péče;
- f) obrany a bezpečnosti, apod.

(Boukal 2009, s. 12)

3.3.2 Organizační složky státu

Mezi organizační složky státu označujeme široký okruh institucí státu. Tyto organizace mají velké množství specifík. Vymezují se jako účetní jednotky, ale ne každá je účetní jednotkou. Dále většina těchto organizací vzniká ze zákona, ovšem mohou být také zakládány rozhodnutím ministerstev. Posledním specifíkem je, že zastupují stát a nakládají se státním majetkem, avšak nemají právní subjektivitu a nejsou právníckými osobami. (Stejskal 2012, s. 52)

Právní úkony organizační složky státu činí její jmenovaný vedoucí (ředitel, prezident, kancléř, případně jiný pověřený zástupce státu) nebo volený (Poslaneckou sněmovnou Parlamentu nebo Senátem). Jmenování má na starosti prezident republiky nebo vysocí ústavní činitelé státu. Výjimečně se vedoucí vybírá na základě výběrového řízení, častěji je dosazován do funkce formou politických dohod. (Stejskal 2012, s. 53)

Organizační složky státu vznikly z bývalých rozpočtových organizací státu a v jejich kompetenci je zajišťovat jim svěřené funkce státu. Jsou zcela závislé na financování ze státního rozpočtu. Povinností zřizovatele je provádět kontrolu a schvalování hospodaření těchto organizací. Výčet nejdůležitějších organizačních složek vychází ze stávajících orgánů a institucí státu, jejichž existence je zakládána především sama Ústavou nebo jsou s ústavními institucemi spjaty. (Stejskal 2012, s. 53)

Mezi organizační složky státu patří např.

- a) Ministerstva;
  - b) Ústavní soud, soudy a státní zastupitelství;
  - c) Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády ČR, apod.
- (Stejskal 2012, s. 53)

3.4 Neziskový soukromý sektor

Mnohem početnější skupinu neziskových organizací tvoří nestátní neziskový sektor, tj. založení neinicioval stát ani žádná jeho část. Neziskový soukromý sektor, který bývá obvykle nazýván jako třetí sektor, je souborem subjektů, které jsou zakládány s primárním cílem dosáhnout přímého užitku. Zakladateli jsou v tomto případě soukromé

subjekty, zejména fyzické osoby, které do zakládaných soukromých neziskových subjektů vkládají prostředky, aniž by čekali, že dosáhnou nějakého zisku. Proto jejich životnost závisí, v drtivé většině případů, na podpoře zvenčí, např. z veřejných zdrojů, apod. (Boukal 2009, s. 13)

Velký význam mají nestátní neziskové organizace v sociálním, kulturním i ekonomickém životě. Mezi rozsáhlé spektrum subjektů, které jsou v tomto případě zřizovány soukromými osobami, patří např. azylové domy, nestátní zdravotní zařízení, muzea, kulturní spolky, hasičské sbory, sportovní kluby, ekologická hnutí, zájmová sdružení, církevní organizace, atd. Existence a vznik nestátních neziskových organizací je principem svobody sdružování a tudíž představuje základní princip demokracie a občanské společnosti. Každý člověk má v demokratické společnosti právo vstoupit do veřejného prostoru a prosazovat svoje zájmy. Jeho činnost je obvykle vyjádřením dobročinnosti pomáhat druhým. (Stejskal 2010, s. 9)

Primárně se soukromý neziskový sektor věnuje takovým problémům, při jejichž řešení selhává trh i veřejný sektor neboli problémům, u kterých dochází k tržnímu a vládnímu selhání. Jako příklad takového tržního selhání můžeme uvést např. informační nesoulad mezi producentem a spotřebitelem, kdy v některých případech není spotřebitel vůbec totožný s kupujícím (např. zajištění ošetrovatelské péče pro mentálně postižené dítě). Soukromé neziskové organizace také překonávají důsledky vládního selhávání, jímž může být např. neschopnost uspokojit požadavky určitých menšin při poskytování veřejných služeb. (Stejskal 2010, s. 9)

Ke dni 1. 1. 2014 nabyl účinnosti zákon č. 89/2012 Sb, Občanský zákoník, nebo také tzv. nový Občanský zákoník (dále NOZ), který nahradil stávající občanský zákoník zákon č. 40/1964 Sb. Nahradil také řadu dalších zákonů a mimo jiné i upravuje právní poměry právnických osob soukromého práva, mezi které patří právě nevládní neziskové organizace. Zde jsou jedny z hlavních změn, které NOZ přináší:

- nové vymezení subjektů soukromého práva (korporace, fundace, ústavy);
- nutnost uvést do souladu vnitřní poměry nestátních neziskových organizací s novou právní úpravou (statut, orgány atd.);
- definice tzv. veřejné prospěšnosti;
- automatická transformace občanských sdružení na spolky;
- nemožnost zakládat obecně prospěšnou společnost atd. (Epravo.cz 2015)

Tab. 2: Vývoj počtu nestátních neziskových organizací v ČR od roku 1990 – 2013

Nestátní neziskové organizace	Občanská sdružení	Nadace	Nadační fondy	Obecně prospěšné společnosti	Evidované právnické osoby	Organizační jednotky sdružení
1990	3 879					
1991	9 366					
1992	prosinec 15 393	prosinec 1 551				
1993	prosinec 21 694	prosinec 2 768				
1994	prosinec 24 978	prosinec 3 800				
1995	prosinec 26 814	listopad 4 253				
1996	březen 27 807	březen 4 392		březen *1		
1997	březen 30 297	prosinec 5 238		březen 52		
1998	listopad 36 046	listopad **55	listopad **71	listopad 129		
1999	léto/podzim 38 072	prosinec 272	prosinec 695	prosinec 560		
2000	květen 42 302	květen 282	květen 735	květen 557		
2001	listopad 47 101	listopad 299	listopad 784	listopad 701		
2002	říjen 49 108	říjen 330	říjen 825	říjen 762	říjen 4 785	říjen 30 547
2003	listopad 50 997	listopad 350	listopad 859	listopad 884	listopad 4 946	listopad 31 509
2004	prosinec 53 306	prosinec 362	prosinec 898	prosinec 1 038	prosinec 4 927	prosinec 32 020
2005	prosinec 54 963	prosinec 368	prosinec 925	prosinec 1 158	prosinec 4 605	prosinec 33 178
2006	prosinec 58 347	prosinec 380	prosinec 992	prosinec 1 317	prosinec 4 464	prosinec 28 868
2007	prosinec 61 802	prosinec 390	prosinec 1048	prosinec 1 486	prosinec 4 446	prosinec 29 378
2008	prosinec 65 386	prosinec 411	prosinec 1095	prosinec 1 658	prosinec 4 399	prosinec 29 752
2009	prosinec 68 631	prosinec 429	prosinec 1168	prosinec 1 813	prosinec 4 347	prosinec 30 640
2010	prosinec 72 111	prosinec 449	prosinec 1 205	prosinec 1 958	prosinec 4 352	prosinec 31 166
2011	prosinec 75 627	prosinec 455	prosinec 1 269	prosinec 2 126	prosinec 4 366	prosinec 32 104
2012	prosinec 79 002	prosinec 460	prosinec 1 331	prosinec 2 299	prosinec 4 365	prosinec 33 179
2013	prosinec 84 400	prosinec 500	prosinec 1 323	prosinec 2 571	prosinec 4 176	prosinec 33 117

Zdroj: (Neziskovky.cz 2015)

Z tabulky vyplívá, že počet jednotlivých druhů nestátních neziskových organizací se od 90. let až do současnosti každým rokem výrazně zvyšoval. Největší nárůst je patrný u občanských sdružení. Naopak u nadací je vidět obrovský propad v roce 1998, který byl zapříčiněn díky přijetí zákona č. 227/1997 Sb. O nadacích a nadačních fondech, jež vstoupil v platnost 1. 1. 1998. Pokles byl zapříčiněn tvrdými podmínkami pro jejich činnost a většina nadací se kvůli tomu přetransformovala např. na občanská sdružení.

Tab. 3: Vývoj počtu nestátních neziskových organizací v ČR od roku 2014 – 2015

Rok	Nadace	Nadační fondy	Obecně prospěšné společnosti	Zapsané ústavy	Církevní organizace	Spolky	Pobočné spolky
2014 (prosinec)	508	1 407	2926	123	4 158	86 956	26 118
2015 (květen)	495	1 442	2912	206	4 156	87 698	26 225
2015 (prosinec)	505	1 518	2 894	388	4 166	89 584	26 423

Zdroj: (Neziskovky.cz 2016)

Z tabulky je vidět změny, které nastaly po zavedení NOZ a již se objevují nové právní formy nestátních neziskových organizací. Můžeme sledovat, že počet všech NNO se postupně od roku 2014 – 2015 zvýšil až na obecně prospěšné společnosti, které již nelze od NOZ zakládat.

3.4.1 Spolky

Nejtypičtějším druhem nestátních neziskových organizací jsou spolky, které ovšem byly do 31. 12. 2013 nazývány občanská sdružení. Od 1. 1. 2014 však vstoupil v účinnost nový Občanský zákoník č. 89/2012 Sb., který již tento pojem nezná a od tohoto data jsou nazývány „spolky“. Zákon č. 83/1990 Sb. O sdružování občanů, který dosavadní občanská sdružení upravoval, zanikl k 31. 12. 2013. Hlavní změny, které v novém občanském zákoníku nastaly, budou shrnuty dále.

Spolky plně respektují přání občanů na sdružování a seberealizaci. Založení je administrativně nenáročné, rychlé a laciné a záleží jen na samotných občanech, s jakým cílem své spolky založí. Někdy jsou zakládány velmi účelově k obraně vlastních zájmů a po splnění těchto cílů spolek přestane ve své činnosti nebo je zrušen, např. odpůrci pokácení stromů v parku. (Stejskal 2012, s. 54)

Spolkům je povoleno vytvářet dle nového občanského zákoníku své pobočné spolky, které dříve byly nazývány organizační jednotky občanských sdružení. Z funkčního hlediska se nic nezměnilo, tedy kromě názvu. Změny spočívají jenom v rozsahu a detailnosti jejich zákonného ukotvení. Z praktického hlediska a k lepšímu pochopení je možné pobočné spolky připodobnit např. k pobočkám obchodních společností. Stejně tak jako ony jsou samostatně organizované, jsou primárním nástrojem pro rozvrstvení

organizace a pro mateřskou organizaci plní určité specifické úkoly, např. provozují činnost pro určité území, oblast zájmu apod. Z právního pohledu se ovšem pobočné spolky od poboček přece jenom výrazně liší a to svou právní osobností. Zatímco pobočky jsou pouze objektem práva a nemohou samostatně nabývat právní povinnosti, pobočné spolky jsou naopak subjektem práva, a tudíž se ocitají v určité dvojroli. Na jedné straně jsou součástí spolku jako širšího celku, ale na straně druhé jsou svébytnou právnickou osobou, a aby nedocházelo ke střetům, je jeho samostatnost výrazně omezena. (Epravo.cz 2015)

Vznik spolku

Názvu „spolek“ se začalo užívat, jak již bylo napsáno, od 1. 1. 2014 vydáním nového občanského zákoníku. Předchůdcem byla občanská sdružení, která právě od tohoto data byla automaticky přetransformována na spolky. Ovšem občanská sdružení mají ještě možnost transformovat na jinou právní formu a mohou se stát buď ústavou, či sociálním družstvem. (ESF v ČR 2015)

Samosprávný a dobrovolný spolek může být založen alespoň třemi fyzickými nebo právnickými osobami, z nichž minimálně jedna musí být starší 18 let, pokud nechtějí být zastoupeni zákonným zástupcem, a vede je k tomu společný zájem a zároveň se shodnou na obsahu stanov. Tyto stanovy musí být uloženy v úplném znění v sídle spolku a musí obsahovat minimálně:

- název a sídlo spolku,
- účel spolku,
- práva a povinnosti členů spolku,
- určení statutárního orgánu.

Primární činností spolku může být pouze uspokojování a ochrana těch zájmů, k jejichž naplňování byl založen. Hlavní činností spolku nesmí být podnikání či jiná výdělečná činnost, ovšem může být činností vedlejší. Případný zisk lze potom využívat pouze pro spolkovou činnost. Jednotliví členové spolku neručí za jeho dluhy.

Spolek vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku, který vede pověřený příslušný krajský soud podle sídla spolku. V případě, že spolek není zapsán do 30 dnů od podání návrhu na zápis a pokud nebylo v této lhůtě vydáno ani rozhodnutí o odmítnutí zápisu, považuje se za zapsaný do rejstříku, po uplynutí třicátého dne od podání žádosti. V názvu spolku musí být obsaženo slovo „spolek“ nebo „zapsaný spolek“, stačí však i zkratka z. s.

(Stejskal 2012, s. 61) Dříve vedlo registr bývalých občanských sdružení Ministerstvo vnitra České republiky, které postupně předalo již existující registr, spolu s veškerými v něm obsaženými daty, občanských sdružení příslušným rejstříkovým soudům. (Podnikatel.cz 2015)

Spolek je také možné založit usnesením stávající schůze. Každý, kdo se dostaví na tuto schůzi, splňuje podmínky pro členství a zapíše se do listiny přítomných, tak je brán jako osoba, jež podala řádnou přihlášku do spolku. Schůze je svolána svolavatelem, který současně i vypracuje návrh stanov a je zodpovědný za správnost a úplnost listiny přítomných. Přítomní také zároveň volí členy orgánů spolku. Usnesení je přijímáno většinou hlasů přítomných v době hlasování, a pokud je někdo proti přijetí návrhu stanov, může odstoupit od přihlášky do spolku a o tomto je učiněn záznam v listině přítomných. (Stejskal 2012, s. 61)

Organizace a řízení spolku

Hlavními orgány spolku jsou *statutární orgán* a nejvyšší orgán, případně kontrolní komise, rozhodčí komise a další orgány. Takto je to určeno ve stanovách. Název orgánů může být libovolný, nesmí ovšem budít klamný dojem o jejich povaze. Funkční období členů volených orgánů spolku bývá nejčastěji pětileté, pokud stanovy neurčí jinak. Stanovy určují, zda je statutární orgán kolektivní (výbor) nebo individuální (předseda). (Dobrozemský 2015. s. 132)

Nejvyšší orgán spolku, kterým je obvykle *členská schůze*, volí a odvolává členy statutárního orgánu. Mezi její hlavní kompetence patří dále určit hlavní zaměření činnosti spolku, rozhodování o změně stanov, schvalování výsledků hospodaření, hodnocení činnosti dalších orgánů spolku i jejich členů a nakonec také rozhodnutí o zrušení spolku s likvidací nebo o jeho přeměně. (Dobrozemský 2015. s. 138)

Zrušení a likvidace spolku

Spolek je zrušen likvidací soudem na návrh osoby. Může však být i zrušen bez návrhu a to v případě, že:

1. vyvíjí zakázanou činnost,
2. vyvíjí činnost, která je v rozporu s hlavní a vedlejší činností spolku, jež je definována stanovami,

3. nutí třetí osoby k členství ve spolku,
4. brání vystoupení členů ze spolku.

(Dobrozemský 2015. s. 175)

Likvidátor při likvidaci spolku sestaví soupis jeho jmění a zpřístupní jej v sídle spolku všem jeho členům. Likvidační podstatu zpeněží pouze v tom rozsahu, v jakém je to pro splnění dluhů spolku nezbytné a s likvidačním zůstatkem naloží dle stanov. Likvidátorem může být jmenován i někdo z členů statutárního orgánu, případně členů spolku. (Dobrozemský 2015. s. 175)

3.4.2 Obecně prospěšné společnosti

Jedná se o zvláštní typ nestátních neziskových organizací, které již nemohou být od 1. 1. 2014, díky novému občanskému zákoníku, zakládány. Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšné společnosti, kterým se o. p. s. řídily, byl zrušen. Ovšem nadále se podle tohoto zákona řídí všechny existující obecně prospěšné společnosti, které byly založeny ještě do konce roku 2013. Podle nového občanského zákoníku mohou obecně prospěšné společnosti transformovat na ústav, nadaci nebo nadační fond, avšak zatím to není povinné. Přesto, že už obecně prospěšné společnosti nemohou být zakládány, přiblížíme se jejich význam a fungování. (ANNOJMK 2015)

Obecně prospěšné společnosti představují vázanou podobu občanských sdružení, dnes spolků, které ovšem mají za cíl být čitelnější a jejichž podoba a vnitřní uspořádání jsou závislé výhradně za rozhodnutí jednotlivých společností (např. v pojmenování a definování orgánů). Jejich cílem je poskytovat obecně prospěšné služby, na rozdíl od spolků, které mají sloužit společnosti v oblasti kultury, sportu, umění, sociální péče, humanity, ochrany zdraví, zvířat a životního prostředí. Z tohoto důvodu jsou nejčastěji pod obecně prospěšnými společnostmi zakládány soukromé školy, v oblasti kultury divadla, galerie, knihovny a v oblasti zdravotnictví jako nestátní zdravotnická zařízení a organizace v oblasti sociální péče. Obecně prospěšné společnosti jsou zakládány za účelem konkrétních veřejně prospěšných služeb a musí poskytovat obecně prospěšné služby všem a za stejných podmínek, které musí být předem zveřejněny. Zároveň musí být tyto služby poskytovány bezplatně nebo za nákladové ceny. (Stejskal 2012, s. 64)

Vznik, organizace a řízení a zánik obecně prospěšné společnosti si můžeme konkrétněji prostudovat v zákonu č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšné společnosti, který již zanikl.

3.4.3 Ústavy

Jedná se o novou právní formu nestátních neziskových organizací, která vznikla se zavedením NOZ. Ústav je právnická osoba ustavená za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky a provozuje činnost, jejíž výsledky jsou každému rovnocenně dostupné za podmínek, které jsou předem stanoveny. Ústav se podle NOZ stal ideovým nástupcem obecně prospěšných společností dle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, s nimiž jej pojí řada společných znaků, zejména pak jeho obecná povaha. (Vít 2015, s. 80)

Základním rysem ústavu je provozování činnosti, úžeji vymezeno poskytováním služeb. Ústav se liší od většiny ostatních neziskových organizací tím, že může podnikat i v rámci své hlavní činnosti, pokud je to v souladu s jeho účelem. Právní úprava ústavu je z velké části kogentní³ povahy a až na určité výjimky se od ní nelze odchýlit. (Vít 2015, s. 80)

Právní úpravu, která zahrnuje vznik, organizaci a zánik ústavu najdeme v NOZ v §402 – 418. (Bezplatná právní poradna 2015)

3.4.4 Nadace a nadační fondy

Řadíme je mezi specifické typy nestátních neziskových organizací, které ovšem zastávají v naší společnosti velmi významnou úlohu. Netypické jsou především tím, že se jedná o tzv. účelová sdružení majetku, jež jsou zakládána k plnění celospolečensky prospěšných úkolů a cílů. Nejčastěji se jedná o humanitární, sociální, environmentální, kulturní, vědecké, tělovýchovné a jiné aktivity. (Stejskal 2012, s. 71)

Podstatným prvkem každé nadace je její majetek, jenž tvoří nadační majetek a ostatní majetek nadace. K účelu, pro který byla nadace zřízena, jsou používány výnosy z nadačního jmění a ostatní majetek nadace. Pod nadačním jměním je myšleno souhrn

---

³ Kogentní = nařizující

všech peněžních i nepeněžních vkladů a také nadačních darů, které jsou zapsány v nadačním rejstříku. Nadační fond používá, oproti nadacím, k dosahování účelu, pro který byl zřízen, všechn svůj majetek a ke svému účelu nemusí sloužit trvale. (Stejskal 2012, s. 71)

Nadace a nadační fondy tedy slouží k shromažďování finančních a nefinančních darů, které poté přerozdělují mezi fyzické nebo právnické osoby podle svého poslání. Nadací či nadačním fondem poskytnuté prostředky jsou účelově vázány. (Stejskal 2012, s. 72)

Také nadacím a nadačním fondům se nevyhnulo zavedení nového Občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. Hlavní změnou bylo především zrušení zákona č. 227/1997 Sb. o nadacích a nadačních fondech. Od 1. 1. 2014 se řídí právní úpravou, která je upravena v NOZ a na již vzniklé nadace a nadační fondy se tedy pohlíží, jako kdyby vznikly na základě ustanovení NOZ. Na rozdíl od dřívější právní úpravy však dále NOZ upravuje poměry nadací a nadačních fondů odděleně, čímž sleduje zpřehlednění dané problematiky. (Epravo.cz 2015)

Právní úpravu, která zahrnuje vznik, organizaci a zánik u nadace najdeme v NOZ v §306 – 393 a u nadačního fondu v §394 -401. (Bezplatná právní poradna 2015)

3.4.5 Církevní organizace a náboženské společnosti

Církevní organizací a náboženskou společností je dobrovolné společenství osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy, náboženskými obřady a projevy víry, které je založené za účelem vyznávání určité náboženské víry. To může být prováděno buď veřejně, nebo soukromě a cílem je shromažďování osob za účelem bohoslužeb, vyučování a duchovních služeb. Církev a náboženské společnosti jsou sobě rovné postavené instituce a záleží pouze na zakladateli, zda založí církev nebo náboženskou společnost. Vždy se však jedná o právnické osoby, jež mají vlastní strukturu, způsob řízení prostřednictvím příslušných orgánů a vnitřní předpisy. (Stejskal 2012, s. 77)

Celkovou právní úpravu, postavení a fungování církví a náboženských společenství upravuje zákon č. 3/2002 Sb, o církvích a náboženských společnostech. Pokud jde o postavení církví a náboženských společností, patří pod evidenci Ministerstva kultury ČR, které vede jejich seznam. Co se týče NOZ, ten se nijak významně nedotýká fungování

církví a náboženských společenství. Ty se i nadále řídí podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech. (ANNOJMK 2015)

Církev nebo náboženské společnosti mohou za podmínek daných zákonem o církvích zakládat další právnické osoby, tzv. evidované právnické osoby. Můžeme si pod tím představit pobočné spolky, které mohou zakládat spolky. Návrh na vznik evidované právnické osoby podává příslušný orgán církve nebo náboženské společnosti u Ministerstva kultury ČR, které provede zápis do příslušného rejstříku. (Stejskal 2012, s. 77)

3.4.6 Sociální družstva

Sociální družstvo je novou právní formou nestátních neziskových organizací, která může být zakládána od zavedení NOZ. Jedná se o velmi specifický typ právnické osoby proto, že ani nejde přímo o neziskovou organizaci, neboť mohou být zakládány i za účelem dosažení zisku a tento zisk může být z části rozdělen mezi jeho členy. Sociální družstvo je upravenou formou běžného družstva, které je ze zákona definováno jako společenství neuzavřeného počtu osob, které je založeno za účelem vzájemné podpory svých členů nebo třetích osob, případně za účelem podnikání. (Vít 2015, s. 91)

Přesnou definici sociálního družstva si dovoluji ocitovat přímo ze zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích): „*Sociálním družstvem je družstvo, které soustavně vyvíjí obecně prospěšné činnosti směřující na podporu sociální soudržnosti za účelem pracovní a sociální integrace znevýhodněných osob do společnosti s přednostním uspokojováním místních potřeb a využíváním místních zdrojů podle místa sídla a působnosti sociálního družstva, zejména v oblasti vytváření pracovních příležitostí, sociálních služeb a zdravotní péče, vzdělávání, bydlení a trvale udržitelného rozvoje.* (Vít 2015, s. 92)

Na této skvostné a dlouhé definici je zajímavé, že většina uvedených znaků by musela být splněna současně, což zákonodárce patrně nezamýšlel, a tudíž je diskutabilní, zdali lze vůbec tyto znaky v praxi naplnit. Proto by si tato definice zasloužila přepracování.

Sociální družstvo je v zásadě stále formou běžného družstva se všemi jeho orgány a základními principy fungování. V zákoně jsou pouze vymezeny určité jeho funkční odlišnosti, které jsou však zásadní povahy:

- se ziskem družstva může být nakládáno pouze v souladu s účelem jeho činnosti a mezi členy lze rozdělit nejvýše 33 % disponibilního zisku po zdanění;
- členy smí být pouze jeho zaměstnanci v pracovním poměru, dobrovolníci, kteří pro ně pracují a příjemci jeho obecně prospěšných služeb;
- sociální družstvo může bez omezení podnikat, nesmí ovšem vykonávat vedlejší (doplňkovou) činnost, tedy činnost, která by neměla vztah k účelu družstva (měla by pouze ekonomický důvod);
- převedení či přechod podílu je v sociálním družstvu zakázán;
- v případě zániku členství se vypořádací podíl vyplácí pouze ve výši splněné vkladové povinnosti, neboli člen nemůže obdržet více, než do družstva vložil;
- stejný případ je i v případě likvidace družstva, kdy se členům opět vyplácí nejvýše jejich splacený členský vklad (případný zbytek likvidačního zůstatku případně jinému sociálnímu družstvu).

(Vít 2015, s. 92)

Právní úpravu, která zahrnuje vznik, organizaci a zánik u sociálního družstva najdeme v ZOK v §774 – 789. (Sčmvd 2015)

3.4.7 Politické strany a hnutí

Zakládání je upraveno v zákoně č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů. Registrace se provádí u Ministerstva vnitra České republiky. Návrh na registraci předkládá přípravný výbor a nutnou podmínkou registrace je podat žádost na založení strany a zároveň s ní doložit petici, která bude obsahovat minimálně jeden tisíc podpisů od občanů. (Stejskal 2012, s. 79)

Struktura a řízení politické strany nebo hnutí je dána vnitřními stanovami každé strany, případně organizačním řádem. Stanovy, které je třeba předložit při registraci, musí obsahovat orgány včetně orgánů statutárních, rozhodčích a revizní způsob jejich ustavování a vymezení jejich oprávnění. (Stejskal 2012, s. 80)

Nejvyšší vedení strany je na celostátní úrovni, kde je nejvyšším orgánem sjezd strany, na kterém se volí i celostátní orgány. Mezi orgány patří předseda, předsednictvo,

výkonné rady nebo výbory, jež jsou zároveň statutárním orgánem, grémia strany a ústřední kontrolní a revizní komise. Finanční prostředky ke svému fungování získávají politické strany a hnutí z členských příspěvků, dalším zdrojem jsou platby státu, jejichž výše závisí na počtu poslaneckých mandátů, jež strana získala ve volbách. Další možností financování politických stran jsou dary. (Stejskal 2012, s. 80)

3.4.8 Společenství vlastníků

Před účinností NOZ se řídila tato právní forma zákonem č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů. Tento zákon byl ovšem od 1. 1. 2014 zrušen a nová právní úprava je obsažena přímo v NOZ. Hlavní změnou je, že dříve se používal pojem společenství vlastníků jednotek, ovšem nyní je to pouze společenství vlastníků, které je právnickou osobou. Dříve mohlo vzniknout v domě s nejméně pěti jednotkami, kde alespoň tři byly ve vlastnictví tří různých vlastníků. Od NOZ tato podmínka odpadá a společenství vlastníků může vzniknout i v domě, kde je méně než pět jednotek. Musí s tím ale souhlasit všichni vlastníci jednotek. Společenství vlastníků vzniká v den, kdy je zapsáno do veřejného rejstříku. (Phonix 2015)

Jedná se o jednu z mála forem soukromého neziskového sektoru, která nevzniká na základě dobrovolného práva sdružování. Společenství vlastníků je způsobilé vykonávat práva a zavazuje se pouze ve věcech, které jsou spojeny se správou, provozem a opravami společných částí domu. Členství ve společenství vzniká a zaniká současně s převodem nebo přechodem vlastnictví jednotky a spojenými právy a povinnostmi. Spoluvlastníci jednotky jsou přitom společnými členy společenství. Nejvyšším orgánem je shromáždění vlastníků jednotek. Výkonným orgánem je výbor společenství nebo vlastník jednotek, který je pověřen v případě, že výbor není zvolen. Financování společenství musí být určeno stanovami a musí být rozhodováno, jakým způsobem budou získávány prostředky na opravy a náklady společných prostor. (Stejskal 2012, s. 81)

3.4.9 Veřejné vysoké školy

Vysoké školy jsou právnickou osobou a jejich funkcí je poskytování akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání. Druh

vysokoškolské vzdělávací činnosti je určen typem akreditovaných studijních programů, které tvoří bakalářský, magisterský a doktorský program. (Stejskal 2012, s. 81) Fungování a řízení vysokých škol je upraveno v zákoně č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. (ACONTIP 2015)

Orgány veřejné vysoké školy se dělí na samosprávné akademické orgány a další orgány. Mezi samosprávné akademické orgány patří akademický senát, rektor, vědecká rada nebo umělecká rada. Na neuniverzitní vysoké škole je to akademická rada a disciplinární komise. Dalšími orgány jsou ještě správní rada a kvestor. (Stejskal 2012, s. 82)

3.4.10 Profesionální komory

Mezi profesní komory řadíme subjekty, kterým zákon svěřil rozhodování o právech a právech chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti profesních činností. U některých povolání je povinné být členem profesních komor. Každá profesní komora je zřízena na základě vlastního zákona, ve kterém je upraveno postavení a činnost členů komor a jejich orgánů. Výkonným orgánem komory je představenstvo, jež volí ze svých členů svého předsedu, který jedná jejím jménem ve všech věcech. (Stejskal 2012, s. 82)

Komory působí a sdružují zaměstnance v různých profesích jako lékařství, farmacie, advokátství, účetnictví apod. Příkladem samotných profesních komor jsou Komora certifikovaných účetních, Česká lékařská komora, Česká advokátní komora, Komora soudních znalců a mnoho dalších. (Stejskal 2012, s. 82)

3.4.11 Zájmová sdružení právnických osob

Před účinností NOZ se řídily podle starého občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. V § 18 bylo ustanoveno, že právnickými osobami jsou sdružení fyzických nebo právnických osob (korporace), účelová sdružení majetku (nadace), jednotky územní samosprávy (obce a kraje) a jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon. (Stejskal 2012, s. 82)

Právní úpravu konkrétně těchto sdružení jsme našli v § 20, ze kterého konkrétně vyplývá, že jde o právnickou osobu, která může být vytvořena pouze právnickou osobou k ochraně svých zájmů nebo k dosažení jeho účelu. K založení je potřeba zakladatelská smlouva v písemné podobě nebo schválení založení sdružení na ustavující členské schůzi. Sdružení nabývá právní subjektivity v okamžiku, kdy je zapsáno do registru sdružení, který vedou krajské úřady. Zájmová sdružení lze založit za jakýmkoliv účelem. (Epravo.cz 2015)

V NOZ již právní úpravu zájmových sdružení právnických osob nenajdeme, což tedy znamená, že s účinností NOZ od 1. 1. 2014 není již možné zakládat další nová zájmová sdružení právnických osob. Právní úprava je řešena v NOZ v přechodných ustanoveních § 3051, příp. § 3041 a § 3042. Podle § 3051 se zájmová sdružení řídí podle dosavadních právních předpisů. Existující zájmová sdružení mají právo změnit svou právní formu podle NOZ na spolky. (Epravo.cz 2015)

Zájmová sdružení právnických osob tedy nelze od 1. 1. 2014 zakládat. Budou-li chtít právnické osoby založit jinou právnickou osobu k ochraně svých zájmů nebo k dosažení jiného účelu, musejí si zvolit jinou právní formu. (Epravo.cz 2015)

3.4.12 Honební společenstva

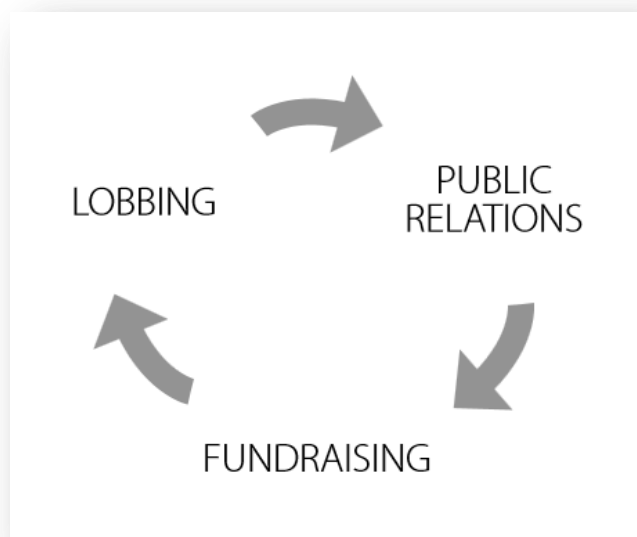
Honební společenstvo je právnickou osobou, která je založena podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Členy mohou být vlastníci nebo spoluvlastníci honebních pozemků. Honební společenstvo nesmí podnikat vlastním jménem, nesmí se účastnit na podnikání jiných osob a nesmí ani zřizovat pobočné složky. Vzniká na základě registrace u příslušného orgánu státní správy myslivosti a vytvořených stanov, které jsou vybudovány přípravným výborem. (Stejskal 2012, s. 83)

Nejvyšším orgánem je valná hromada, která volí honebního starostu a ten zastupuje společenstvo navenek. Je volen na deset let z členů honebního společenstva způsobem určených ve stanovách a dále svolává valnou hromadu. Dalším řídicím orgánem je kontrolní výbor, který se ovšem volí pouze v případě, je-li počet členů honebního společenství větší než deset. (Stejskal 2012, s. 83)

3.5 Prezentace neziskových organizací

Obr. 2: Public relations, fundraising, lobbying

Zdroj: (Šedivý 2012, s. 59)

Prezentování, značka a pověst je nesmírně důležitou součástí každé neziskové organizace a podle toho se odvíjí úspěšnost, s jakou bude ve společnosti vystupovat a dále se rozvíjet. Známost neziskových organizací souvisí samozřejmě i s jejich financováním, které je právě ovlivněno nejvíce jejich image a je třeba si uvědomit, že tím bude ovlivněno získávání různých zdrojů. Je tedy důležité, aby každá organizace, která chce naplňovat své poslání a vize, měla silnou značku a pozitivní image. Budování těchto věcí nesmírně zlepši pověst organizace, ale vyvolá především důvěru u případných dárců, příznivců, klientů, dodavatelů a dalších potenciálních partnerů, kteří budou mít jistotu jednak v plnění daného poslání, ale i v oblasti využití jejich finančních prostředků. (Šedivý 2011, s. 50)

Silná značka a pozitivní image je majetkem každé neziskové organizace, jejím takřikajíc rodinným zlatem a je jen na ní, jakým způsobem ho bude nadále zkrášlovat. Tady už nerozhoduje, zda je organizace známá celostátně nebo v okresním městě. (Šedivý 2011, s. 50) Veškeré kroky a procesy v organizaci, mezi které patří public relations, fundraising, lobbying, marketing, řízení financí a lidí, ovlivňují kvalitu vnějších a vnitřních vztahů v každé organizaci a přímo tím pádem její značku, pověst a image. (Dvořáková, Macková 2014)

3.5.1 Public relations

Tento pojem překládáme do češtiny jako vztahy s veřejností. Jedná se o aktivní ovlivňování mínění veřejnosti nebo jiné konkrétní cílové skupiny s cílem získání souhlasu mezi občany. (Ftorek 2012, s. 18) Mezi jeho konkrétní cíle patří budování silné značky a dobrého jména organizace a posilování důvěryhodnosti a transparentnosti organizace. M. Šedivý uvádí ve své knize jednoduchou definici pro PR, kterou si dovolím ocitovat: „*Cokoliv uděláte pro to, aby o vás (o vaší organizaci) mluvili dobře jiní, patří do public relations.*“ (Šedivý 2012, s. 30)

V public relations se jedná o všechny aktivity a činnosti, které provádí nezisková organizace pro svou dobrou pověst. Ve skutečnosti to znamená, že se pracovníkům v organizaci líbí, veřejnost si chválí její akce a jejich účastníci je doporučují svým známým, čímž se dostává stále více do povědomí společnosti. Tím pádem ji začínají více kontaktovat média a chtějí po ní odborné údaje a stanoviska. Má dlouhodobější spolupráci se svými dodavateli, přibývá individuálních dárců, pořádají se různé akce, které se začínají opakovat a stávají se tradicí. Organizaci kontaktují zájemci, kteří v ní chtějí přímo pracovat, atd. Všechny tyto věci pomáhají vylepšovat pověst neziskové organizace a dostávají ji více do povědomí společnosti. (Šedivý 2011, s. 51)

Dohromady by měly značka, dobré jméno a image symbolizovat a zosobňovat poslání, vize a hodnoty organizace. Z pohledu managementu a leadershipu to lze chápat tak, že aktivity v public relations samozřejmě a přirozeně vycházejí z celkové strategie organizace, která obsahuje kromě poslání také vizi a hodnoty organizace. K budování silné značky, dobrého jména a image organizace slouží nástroje, které ji pomohou k tomu, že o ní ostatní budou mluvit pozitivně. Ty si jednotlivě rozebereme dále. (Šedivý 2012, s. 30)

nástroje PR:

- a) *stanovení komunikační strategie,*
- b) *firemní (organizační) kultura,*
- c) *webové stránky a sociální sítě,*
- d) *tištěné materiály,*
- e) *přímá komunikace s významnými subjekty,*
- f) *pořádání akcí,*
- g) *publicita a vztahy s médii.*

(Šedivý 2012, s. 31)

Stanovení komunikační strategie

Komunikační strategií se rozumí hledání takové alternativy řešení, která povede k pochopení nutnosti změny. (Charvát 2006, s. 145) Strategie PR musí respektovat celkovou strategii organizace a musí přispívat také k naplnění jejich strategických cílů. Stejně jako je celková strategie rozdělena do cílů, tak i v PR strategii stanovíme jednotlivé cíle. K jejich naplnění pak musíme vybrat vhodné nástroje public relations, které jsou uvedeny na předchozí straně. (Šedivý 2012, s. 31)

Budování vztahů s veřejností má dvě složky. První je externí, kdy vytváříme a kultivujeme vztahy navenek se společnostmi. Druhou je interní, kdy pečujeme o vztahy uvnitř organizace mezi zaměstnanci, dobrovolníky, pracovníky pracujícími externě, managementem, členy správní rady, členy spolku atd. Vždy je v těchto případech třeba udržovat komunikaci, kdy obvykle stačí jen vytvořit a dodržovat systém porad. Některé organizace využívají např. i formu zaměstnaneckého zpravodaje. (Šedivý 2012, s. 32)

Firemní (organizační) kultura

Firemní kulturu je možno definovat jako soubor interních pravidel a zvyklostí, na jejichž základě probíhá každodenní fungování v organizaci. Z pohledu budování vztahů je firemní kultura jedním z klíčových nástrojů public relations, protože ovlivňuje značku, dobré jméno a image celé neziskové organizace. Ovlivňuje přímo vztahy a prohlubuje je, případně naopak. Firemní kulturu je ideální mít sepsanou a volně přístupnou jednotlivým pracovníkům. (Šedivý 2012, s. 32)

Do firemní kulturní řadíme tyto skutečnosti:

- *loajalita pracovníků a dobrovolníků k organizaci, míra jejich identifikace s organizací (management, noví pracovníci apod.),*
- *úroveň jednání lidí uvnitř organizace a navenek (pravidla chování apod.),*
- *oblečení a úprava pracovníků a dobrovolníků (pravidla oblékání apod.),*
- *prostředí v organizaci (zázemí společnosti, technické vybavení apod.),*
- *úroveň spolupráce jednotlivců v organizaci (vztahy mezi nadřízenými a podřízenými, vzájemný respekt a úcta apod.),*
- *odměny a postihy (jasná pravidla, jasné cíle zaměstnanců apod.),*
- *zvyklosti v organizaci (pravidelné akce, oceňování pracovníků apod.).*

(Šedivý 2012, s. 33)

Webové stránky a sociální sítě

Webové stránky jsou v dnešní době samozřejmost a nezisková organizace, která je nemá, jako by nebyla. Bez nich lze jen těžko budovat silnou značku, dobré jméno a image organizace. Je to obvykle jedno z prvních míst, kde vás jako organizaci potká člověk, který vás doposud neznal. Při tvorbě webových stránek je třeba myslet na tři základní věci. Tou první je, co bude nejdůležitějším cílem webu a jaké jsou podružné cíle, neboli pro koho primárně má být web určen a jaké budou další cílové skupiny. Dále jaká bude náplň webu, co na něm najdeme a na závěr, jakou formou bude web zpracován. Je třeba mít na paměti, že web je jedním z hlavních nástrojů přímého posílení transparentnosti a důvěryhodnosti organizace, a proto pokud jej nebudeme např. pravidelně aktualizovat, nepůsobí to dvakrát důvěryhodně. (Šedivý 2012, s. 34)

Co zveřejnit konkrétně na webu si zde vyjmenujeme, ale je toho samozřejmě mnoho a záleží jen na nás, co všechno tam umístíme. Neměly by tam chybět výroční zprávy obsahující finanční zprávu, informace o lidech v organizaci a kontakty na ně, reference dárců, klientů a významných osob. Dále ocenění nebo certifikace, které jste získali, výsledky soutěží, kterých jste se zúčastnili, úspěchy vaší činnosti, jichž jste dosáhli, členství v mezinárodních a domácích síťových organizacích. Dále také odkazy na články nebo reportáže v médiích, kde jste se jako organizace objevili, etický kodex organizace, aktuální zakládací listiny anebo také možnosti, jak vás mohou lidé podpořit. Je toho opravdu mnoho a tohle je jen výčet základních informací, které by tam neměly chybět. (Šedivý 2012, s. 34)

Webové stránky je mimo jiné skvělé použít jako komunikační nástroj s vašimi podporovateli, dárci nebo klienty a vytvořit pro ně diskusní fóra nebo chráněnou zónu s informacemi pouze pro ty, kteří se přihlásí pod heslem. K navazování dalších kontaktů je vhodné používat také sociální sítě, jen je dobré při využívání opět přemýšlet, jak je strategicky využít. Pro příznivce, dárci a veřejnost bude nejlepší využít v dnešní době nejpoužívanější sociální sítě Facebook nebo Twitter. Při prezentování organizace zase bude dobré použít YouTube a naopak management se zase bude soustředit na využití profesní sítě jako je LinkedIn nebo MySpace. Na to, jak se s jednotlivými produkty naučit pracovat, existují na trhu např. specializované kurzy. Pokud se organizace nechce sama zabývat prezentací na sociálních sítích nebo tvorbou webových stránek, existují na trhu firmy, které jí pomohou se strategií, založením a správou stránek. (Šedivý 2012, s. 35)

Tištěné materiály

Značku, dobré jméno a image neziskové organizace ovlivňují samozřejmě také tiskoviny, které vydává. Ty se mohou dělit na interní a externí materiály. U interních materiálů se jedná o vizitky, hlavičkové papíry, smlouvy, objednávky, faktury, newsletter pro pracovníky apod. U externích materiálů to jsou informační a propagační letáky, časopisy, výroční zprávy, publikace (výsledky výzkumů, prezentace projektů, příběhy klientů apod.). Přestože se tiskoviny takto rozdělují, tak ve většině případů dostanou vaši dárci, klienti, dodavatelé a ostatní veřejnost do rukou obojí tyto materiály. U interních materiálů je třeba dbát na obsahovou správnost, funkčnost a praktičnost, protože mohou navíc být i velmi dobrým nástrojem k pozitivnímu ovlivnění člověka, který je dostane do ruky. (Šedivý 2012, s. 35)

Materiály, které jsou určeny na propagaci neziskové organizace, je třeba řádně promyslet a naplánovat. Za prvé je třeba si rozmyslet, jak budou vypadat, neboli jakou formu budou mít a druhá věc je, komu bude materiál určen, jaký cíl má splnit a podle toho je třeba se přizpůsobit. S tím samozřejmě souvisí i distribuce těchto tištěných materiálů. Je třeba se znovu zamyslet nad tím, jak distribuci zvládnout, aby se posílily vztahy s těmi, kteří pro nás budou klíčovou skupinou. Zde opět záleží na konkrétní situaci, kdy můžeme za prvé nechat ležet letáky po domluvě na veřejném místě nebo můžeme některé tiskoviny předávat při osobních schůzkách jako pozornost. Vždy bychom se ovšem měli rozhodovat na základě toho, z jakého důvodu jsme tiskovinu vydávali, jaký byl její cíl, pro koho byla primárně určena a jaký měla splnit účel. (Šedivý 2012, s. 36)

Přímá komunikace s významnými subjekty

Z pohledu public relations a budování vztahů je nesmírně důležité udržovat kontakty také s významnými subjekty, např. politickým spektrem apod., samozřejmě pokud je to možné. Není to vždy zrovna jednoduché, ale je třeba si uvědomit, že politici nebo místní zastupitelé jsou ve volených funkcích čtyři roky. Obsazení těchto pozic se pak obvykle může rychle změnit, a proto jednostranně zaměřené vztahy mohou organizaci výrazně poškodit. Proto je důležité, aby organizace znala dostatečně místní poměry, byla schopná na ně včas reagovat a podle toho s politiky, zastupiteli, úředníky či významnými dodavateli uměla také vyjednávat. (Šedivý 2012, s. 36)

Pro prohlubování vztahů je klíčová znalost partnerů, se kterými chce nezisková organizace zasednout k jednacímu stolu. Pokud je to možné, je dobré zvát významné subjekty na různé akce a rovněž si najít cestu, jak se jim během roku připomínat, aby na vás nezapomínaly a neochabovaly tím vybudované vztahy. (Šedivý 2012, s. 37)

Pořádání akcí

Uspořádání různých akcí přináší neziskovým organizacím bohatou škálu možností, jak zapracovat na kontaktech a na vztazích, které z těchto kontaktů mohou vzniknout, případně už vznikly. Mezi nejčastější pořádané akce patří u větších organizací osvětové kampaně, výstavy, benefiční koncerty, sportovní akce, benefiční plesy, snídaně nebo večere pro dárce či významné osoby, prodejní trhy, aukce, veřejné sbírky apod. Mnoho akcí se využívá také v souvislosti s financováním organizací. Vždy ovšem musí neziskové organizace vědět, za jakým účelem akci pořádají a co od ní očekávají. (Šedivý 2012, s. 37)

Akce jsou většinou pořádány ze dvou hlavních důvodů. Prvním je získání finančních prostředků a druhým zlepšení vztahů s příznivci a podporovateli organizace. Podle toho se následně odvíjí plánování celé akce, kterou bude pořádat a musí si promyslet, co bude hlavním cílem, zdali chtít vydělat peníze nebo pracovat na utužování vztahů s jejími příznivci. Většinou není dobré od pořádané akce očekávat obojí, ale zaměřit se pouze na jeden cíl. (Šedivý 2012, s. 38)

Pořádání akcí s sebou nese samozřejmě i určitá rizika. Pokud je ovšem akce dobře zorganizovaná, má spád, návštěvníci se na ní nenudí a dostanou to, co jim bylo slíbeno na pozvánce, přinese to organizaci obrovské plus a nasbírání pozitivních reakcí a ohlasů. Naopak když se ukáže, že příprava akce byla podceněna a je to v zásadě propadák, může takový výsledek poškodit značku, dobré jméno a image. (Šedivý 2012, s. 38)

Při pořádání akce je dobré vzít v úvahu tyto body:

- *jasné určení cíle, co přesně od akce očekáváme;*
- *pro koho je akce primárně určena;*
- *silné stránky akce;*
- *slabé stránky akce a rizika;*
- *název akce, případně logo nebo slogan;*
- *sestavení rozpočtu;*
- *profesionální pořadatelsví;*

- *kvalitní marketing a prezentace akce;*
- *příprava podkladů pro medializaci;*
- *časový harmonogram, program akce;*
- *začít s přípravou včas!*

(Šedivý 2012, s. 39)

3.5.2 Publicita a vztahy s médii

Vztahům s médii byla vyčleněna samostatná kapitola, protože bývají velice často a mylně zaměňovány jako jediný hlavní nástroj public relations, ale mohli jsme vidět, že to tak není a PR mají více nástrojů, než jsou pouze vztahy s novináři. Udržování kontaktů a vazeb s médii je nesmírně důležité, protože jejich moc je obrovská. Díky nim se dostávají neziskové organizace velmi významně do povědomí veřejnosti a stačí několik článků nebo reportáží, které mohou buď posílit značku, dobré jméno a image anebo naopak zničit a poškodit tyto hodnoty. (Šedivý 2012, s. 39)

Důležité je opět začít u strategie organizace, z které se dá odvodit, co bude klíčové pro práci s médii. Je důležité mít nastavené hlavní strategické cíle a na ně pak navázat strategií mediální. V první řadě je třeba rozmyslet se, jakým směrem jít, a tudíž jaká média jsou pro organizaci zajímavá. Zde zaleží na tom, jak velké území nezisková organizace pokrývá, neboli na jak velkém prostoru pracuje. Pokud je to celostátní činnost nebo jde její působení do více krajů, pak se jí vyplatí pracovat především na vztazích s médii celostátními. Naopak pokud působí jen regionálně, bude stačit utužovat vztahy s médii místního rozsahu. Také je dobré si ujasnit, zda jsou pro organizaci cenná obecná média, nebo naopak odborná. To zaleží samozřejmě na tom, čeho chce dosáhnout a pro jakou část veřejnosti by měla být především určena. (Šedivý 2012, s. 40)

K tomu, aby si organizace vytvořily dobré vztahy s novináři či redaktory a mohly se do budoucna rozvíjet, je potřeba trpělivost. Základem pro tuto práci je tzv. media list, neboli seznam médií, se kterými bude organizace zájem mít spolupracovat, včetně kontaktů na konkrétní redaktory, případně obecné kontakty na redakční e-maily. Členění media listu je na každém, jak ho pojme. (Šedivý 2012, s. 40)

Jedno z možných členění je podle typu médií:

- *zpravodajské agentury;*
- *internetové portály;*

- *rádia celostátní, regionální;*
- *televize celostátní, regionální;*
- *deníky celostátní, deníky regionální;*
- *týdeníky a měsíčníky;*
- *odborné časopisy;*
- *noviny vydávané jednotlivými úřady.*

(Šedivý 2012, s. 40)

3.5.3 Tiskový mluvčí

Vzhledem k významu profesionálního přístupu nechávají, zejména velké neziskové organizace, vnější komunikaci na osobě tiskového mluvčího. Je to člověk, který vystupuje jménem příslušné neziskové organizace směrem k veřejnosti a také ke sdělovacím prostředkům nebo zpravodajským agenturám. Podává jim informace o stanoviscích organizace, vydává její prohlášení do tisku, informuje o jejích zásadních krocích apod. Často je jeho povinností se vyjadřovat také k negativním záležitostem a hájit ohroženou pověst a dobré jméno organizace. Osobu tiskového mluvčího nemůže samozřejmě vykonávat každý. Měl by to být člověk, který má schopnost slovně formulovat, jednat s lidmi, důstojně vystupovat před nimi a bezesporu by měl působit a vypadat reprezentativně. Osobnost tiskového mluvčího je opravdu nesmírně důležitá, protože prezentuje a zastupuje celou organizaci a jedná jejím jménem na veřejnosti. (Boukal 2009, s. 165)

Zde je přehled činností, které tiskový mluvčí obvykle vykonává:

- *prezentace v médiích;*
- *tvorba a distribuce tiskových zpráv;*
- *organizace tiskových konferencí;*
- *tvorba korektur tiskových materiálů;*
- *vedení seznamu důležitých médií;*
- *vytváření přímých vztahů s médii;*
- *organizování mediálních vystoupení;*
- *monitoring médií, publikace;*
- *pomoc při projektech, kampaních a fundraisingu.*

(Boukal 2009, s. 167)

3.6 Principy financování neziskových organizací

Stejně důležité, jako prezentování neziskových organizací, je také jejich financování, které je velmi významně ovlivněno právě dobrou pověstí, silnou značkou a pozitivní image. Pokud chtějí neziskové organizace dlouhodobě fungovat, je jejich finanční zabezpečení v dostatečné výši a ve vhodné struktuře nevyhnutelné, protože každá činnost vyžaduje finanční prostředky na krytí nákladů svého fungování. (Stejskal 2012, s. 94)

Mezi základní obecné principy financování neziskových organizací patří:

1. vícezdrojové financování,
2. samofinancování a fundraising,
3. neziskovost (neziskové rozdělení zdrojů),
4. osvobození od daní.

(Stejskal 2012, s. 94)

3.6.1 Vícezdrojové financování

Podstata spočívá v získávání a využívání více zdrojů financování, což znamená zabezpečení nezávislosti pouze na jednom finančním zdroji, aby se tak případně nezisková organizace vyhnula případným negativním důsledkům při jeho selhání. Zajištění více finančních zdrojů je nesmírně důležité, ovšem stejně důležité je i to, aby tyto zdroje měly poměrné zastoupení. Velmi často se v praxi můžeme setkat s případy, kdy neziskové organizace čerpají finance z většího počtu zdrojů, ale jeden z nich má výsadní postavení a existence neziskové organizace je tudíž závislá na něm, což je nestabilní. Představme si, že tento hlavní zdroj financování nám z nějakého důvodu rapidně klesne, a pokud nebudeme mít rovnoměrně zajištěné finanční pokrytí z dalších zdrojů, pak budeme mít velký problém. (Stejskal 2012, s. 95)

Existují různé klasifikace zdrojů financování neziskových organizací, které se dělí podle různých kritérií. Za hlavní kritéria rozdělení zdrojů lze považovat tato:

1. *způsob získání*
  - interní (vlastní) zdroje
  - externí (cizí) zdroje
2. *charakter zdrojů*
  - finanční zdroje (prostředky)

- nefinanční zdroje (věcné dary, informace, know-how, dobrovolnictví aj.)

3. *původ zdrojů*

- domácí, místní zdroje
- zahraniční zdroje

4. *financující subjekt, resp. sektor*

1. veřejné zdroje

- státní správa, samospráva
- mezinárodní instituce
- daňová asignace

2. soukromé zdroje

- nadace, nadační fondy
- podnikatelské subjekty
- individuální dárci
- církve a náboženské společnosti

(Stejskal 2012, s. 95)

3.6.2 Samofinancování a fundraising

Druhým základním principem financování neziskových organizací je způsob, jakým získávají finanční a nefinanční zdroje pro svou činnost. Tyto zdroje může organizace vytvářet buď vlastními kapacitami, nebo je může získávat z vnějšího prostředí. Pokud je schopna generovat příjmy z vlastní činnosti, např. prodejem vlastních výrobků, služeb, příjmem z hmotného a nehmotného majetku apod., hovoříme o tzv. samofinancování organizace. (Stejskal 2012, s. 96)

Samofinancování

Tento pojem není v současné teorii a praxi jasně definovaný a tak z užšího pohledu je možné ho chápat jako podnikatelskou či jinou hospodářskou činnost organizace. Ze širšího hlediska ho lze chápat jako jakoukoliv diverzifikaci zdrojů. Samofinancování neziskových organizací tak lze vymezit jako činnost, která umožňuje zabezpečit různé druhy příjmů, mimo dotačních příjmů. Dále je důležitou součástí procesu zabezpečování finanční stability a nezávislosti organizace a čím vyšší je míra samofinancování,

s přihlédnutím k financování z vlastních zdrojů, tím vyšší je její míra nezávislosti. Přitom pod pojmem nezávislost není chápána pouze finanční stránka, ale myslí se tím i nezávislost na okolí organizace při rozhodování o směřování jejich aktivit. (Stejskal 2012, s. 96)

Součástí zdrojů samofinancování je i výtěžná aktivita, ovšem je třeba si ale uvědomit, že nezisková organizace není založena za účelem výtěžku. Mohlo by se potom stát, že výtěžné aktivity převýší původní poslání organizace a mohou vzniknout i původně nepoznaná rizika. Jsou jimi např. riziko použití získaných zdrojů mimo veřejně prospěšný účel, riziko zaměření se na podnikání namísto hlavní poslání organizace apod. Je třeba si uvědomit, že jsme nezisková organizace a ne podnikatelský subjekt. (Stejskal 2012, s. 96)

Většina neziskových organizací je odkázána v rámci samofinancování na získávání externích zdrojů. V tomto případě hovoříme o tzv. fundraisingu, kterým se označuje aktivní činnost neziskových organizací zaměřená na získávání vnějších finančních a nefinančních zdrojů. (Stejskal 2012, s. 97)

Fundraising

Tento pojem je převzatým anglosaským termínem a doslovně by se dal přeložit jako „navyšování fondů či zdrojů“. (Šedivý 2011, s. 65) či „systematický a organizovaný proces získávání prostředků, pro zajištění programových i provozních aktivit a rozvoje neziskové organizace“. (Machálek 2011, s. 11) Je dalším ze základních principů fungování neziskového sektoru, který se neobjevuje v žádném jiném odvětví. Fundraising se netýká pouze peněz, ale je také aktivitou spoléhající se na filantropii oslovovaných dárců a v ideálním případě vybudování vzájemně korektních vztahů či dlouhodobého partnerství. V případě, že je proces fundraisingu úspěšný, jeho výsledkem je získání dodatečných finančních prostředků určených k veřejně prospěšnému účelu, k dobrovolnické činnosti apod. (Poláčková 2005, s. 122)

Každá úspěšná nezisková organizace potřebuje osobu, která se zabývá fundraisingem a získáváním finančních prostředků. Takový člověk se nazývá fundraiser. Samozřejmě ne každý může vykonávat toto povolání. Je to osobnost, která pracuje s různými typy zdrojů a pomocí různých metod se snaží z těchto zdrojů získat podporu. Pokud by měl jeden člověk obsáhnout všechny náležitosti fundraisingu, musel by být odborníkem na psaní projektových žádostí, na přímou komunikaci s dárci a měl by být

i zdatným marketérem. Kompetence osobnosti na každé náležitosti fundraisingu jsou různé a jen těžko by je mohl vykonávat pouze jeden člověk. V praxi je důležité, aby si nezisková organizace uvědomila, co od fundraisera skutečně očekává. Měla by hledat svého fundraisera na základě zdrojů, které chce oslovit. Fundraiserem může být:

- specialista na plný úvazek – fundraiser;
- specialista na částečný úvazek – např. kombinace fundraising a PR;
- ředitel organizace;
- členové statutárních orgánů;
- dobrovolník;
- externě najatý specialista;
- všichni v organizaci;
- najatá agentura.

(Šedivý 2011, s. 71)

Profesionální fundraiser by měl pracovat na tom, aby znal své dárcce co nejlépe. Individuální a firemní fundraising je založen především na osobních kontaktech a vztazích a je na každém fundraiserovi, aby si vytvořil svůj osobitý styl. Způsobů je mnoho, např. společensky se angažovat, absolvovat nejrůznější schůzky, setkání, společenské večírky, benefiční akce apod. Podle průzkumů se uvádí, že úspěšný fundraiser stráví 60 – 80 % svého času v terénu a pouze 20 – 40 % tráví v kanceláři. Je třeba si ovšem uvědomit, že toto dělení se týká fundraisera, který pracuje s firemními a individuálními dárci. Projektový fundraiser bude mít naopak rozložení času odlišné. (Šedivý 2011, s. 68)

Každý profesionální fundraiser musí také počítat s nepravidelnou pracovní dobou, která se jim promítá i do osobního života. Tato práce je proto časově náročná a dalším specifikem je, že jsou v ní častá zklamání, když např. dárcce podpoří jinou organizaci, úřad nevybere váš projekt apod. Různé zdroje uvádí, že dobrý fundraiser má úspěšnost 5 – 10 %. Úspěšný fundraiser potřebuje dlouhodobé nadšení a osobní pozitivní přístup, pokud chce být úspěšný. (Šedivý 2011, s. 69)

3.6.3 Neziskovost

V neziskovém sektoru se vytvořené příjmy nebo zisk nemohou použít na obohacení vlastníků organizace nebo členské základny, jak již bylo napsáno. Neziskový princip rozdělování příjmů je základním principem neziskových organizací a jejich financování.

Všechny příjmy musí být použity na úhradu nákladů činností souvisejících s naplňováním poslání organizace a její rozvoj. Právě v tom je hlavní odlišnost od podnikatelského sektoru, ve kterém se zisk může rozdělit mezi vlastníky. (Stejskal 2012, s. 97)

Kvůli dosažení pozitivního vnímání neziskové organizace a získání si důvěry společnosti je důležité zachovávat transparentnost neziskového nakládání se zdroji. Zásadní jsou přitom otevřená působení organizace a zpřístupňování informací veřejnosti s cílem, aby organizace byla kdykoliv schopna prokázat původ svého financování, účelnost použití prostředků a neziskový princip hospodaření. Donátor⁴ by měl být pravidelně informován o čerpání a použití svých financí. (Stejskal 2012, s. 98)

Důvěryhodnost, dobré jméno a transparentnost organizace jsou základní hodnoty, na kterých organizace stojí a v případě jejich ztráty či zpochybnění je častokrát ohrožena celková existence či schopnost získávat dodatečné externí zdroje. (Stejskal 2012, s. 98)

3.6.4 Osvobození od daní

Princip úlevy od daní neziskových organizací je všeobecně přijatým principem ve všech vyspělých zemích, který je uplatňován dvěma směry. Buď se vztahuje na organizačně právní formu anebo se vztahuje na činnosti poskytované organizací, bez ohledu na právní formu. (Stejskal 2012, s. 98)

Ve vyspělých zemích, které uznávají funkce neziskových organizací při produkci veřejně prospěšných služeb, jsou vytvořeny specifické režimy daňové politiky. Mimo principu organizačně právní formy a poskytování činnosti jako základu pro rozlišování daňového režimu je nutné zkoumat také toky finančních prostředků. V tomto smyslu je možno zkoumat tři základní daňové režimy pro toky finančních prostředků do a z neziskové organizace:

1. osvobození finančních toků neziskové organizace od daní (tzv. tax exemption),
2. úlevy na daních neziskovým organizacím (tzv. tax credit),
3. úlevy na daních přispěvatelům (tzv. tax benefit).

V rámci prvního zmíněného režimu je nejčastěji používáno osvobození příjmů z hlavní a podnikatelské činnosti neziskové organizace od daně z příjmů právnických osob. Významnou položku tvoří také osvobození od majetkových daní (daně z nemovitosti, daň dědičná, darovací) a daň z přidané hodnoty. (Stejskal 2012, s. 98)

---

⁴ Donátor = přispěvatel, dárc

Druhý režim je aplikován tak, že nezisková organizace je daňovým poplatníkem, přičemž žádné finanční toky nejsou osvobozeny od daně, avšak z vypočítané daňové povinnosti má možnost uplatnit snížení daňové povinnosti v různé výši. (Stejskal 2012, s. 99)

Třetí režim je chápán jako veřejná podpora soukromých osob, které poskytují prostředky neziskovým organizacím. Příspěvatelé pak mají možnost uplatnit si výši příspěvku jako nezdánitelnou část základu daně nebo odčitatelnou položku. (Stejskal 2012, s. 99)

Zvláštním daňovým režimem je ještě daňová asignace, která umožňuje poplatníkovi daně poukázat část zaplacené daně z příjmů konkrétní neziskové organizace. (Stejskal 2012, s. 99)

3.7 Finanční zdroje neziskových organizací

Financování činností neziskových organizací se zásadně liší podle jejich druhu, protože každá organizace má vnitřními (případně legislativními) předpisy určeno, jakým způsobem získávat zdroje na financování své činnosti. U státních neziskových organizací, konkrétně organizačních složek státu, jde o financování přímo ze státního rozpočtu, další zdroje se vyskytují spíše ojediněle. Naopak příspěvkové organizace hospodaří s různými zdroji a tím se více blíží financování nestátních neziskových organizací, které jsou ve většině případů závislé na podpoře z více finančních zdrojů. (Stejskal 2012, s. 105)

Nedostatek finančních zdrojů označuje podle průzkumu více než polovina nestátních neziskových organizací za problém, který nejvíce omezuje jejich činnost a rozvoj. Pokud chtějí neziskové organizace naplňovat své poslání a dosahovat cílů s ním spojených, potřebují k tomu zajistit získávání finančních prostředků pro svou činnost. Jak už bylo napsáno dříve, tak nestátní neziskové organizace by neměly být závislé pouze na jednom finančním zdroji, protože jeho zánik by mohl ohrozit jejich existenci. Zároveň každý další zdroj představuje samozřejmě určitou zátěž pro příjemce a to nejen administrativní. (Stejskal 2010, s. 148)

Při získávání finančních zdrojů je důležité plánování. Neziskové organizace by měly mít představu, na co vlastně peníze potřebují, kolik jich budou potřebovat a teprve potom zvážit, jaká kombinace finančních příjmů je možná a vhodná. Pokud plánování,

ať už věcné nebo finanční, berou na lehkou váhu, potom je získávání finančních prostředků obtížné jak v ročním období, tak i ve víceletém výhledu. (Stejskal 2010, s. 148)

Finanční zdroje pro neziskové organizace se dělí do třech skupin:

1. vlastní zdroje

- pro své vlastnosti jsou velmi důležité pro organizace, které je mohou přímým způsobem ovlivňovat, protože o nich rozhodují sami a ze všech dostupných zdrojů mají o vlastních zdrojích nejlepší přehled a jistotu, jaké budou v dalším období
- tyto zdroje mohou management organizace využít podle vlastního rozhodnutí, protože nejsou vázány vůlí jiných poskytovatelů a to lze díky tomu vhodně využít při kombinaci různých zdrojů, kdy je možné vlastní prostředky spojit dalšími
- z vlastních zdrojů se dále může tvořit „finanční rezerva“ organizace do budoucích let, ať už na konkrétní aktivitu nebo projekt nebo obecně pro zvýšení finanční jistoty organizace
- vlastní zdroje bývají také nazývány jako „poslední“ zdroje organizace, pokud by nezískala žádné jiné finanční zdroje, protože ty vlastní jí zůstanou stále
- mezi vlastní zdroje organizace patří:
  - členské příspěvky;
  - výnosy z vlastní činnosti;
  - podnikání.

(Stejskal 2010, s. 148)

2. cizí zdroje

- tyto zdroje jsou považovány za ty, které může organizace získat na určitou dobu, ale po sjednané době je musí vrátit, splatit
- poskytovatelem těchto prostředků může být např. banka, ovšem nevýhodou při tomto financování je nezanedbatelný úrok, který musí vypůjčitel hradit, a proto využívání cizích zdrojů by mělo být velmi dobře zváženo a posouzeno z hlediska výhodnosti
- špatné rozhodnutí může znamenat nesplnění závazků vůči věřiteli, způsobení finančních problémů jiným organizačním jednotkám v rámci provázané organizační struktury a v neposlední řadě i poškození pověsti celé organizace

- mezi cizí zdroje organizace mohou patřit:

- *úvěry;*
- *půjčky;*
- *leasingy* atd.

(Stejskal 2010, s. 150)

3. potenciální zdroje

- mezi potenciální zdroje jsou řazeny všechny zdroje, ze kterých mohou organizace čerpat prostředky pro své činnosti
- jedná se o nenárokové a různorodé prostředky, které mohou organizace získat na základě podání žádosti či projektu od nejrůznějších veřejných orgánů, soukromých organizací nebo jednotlivců
- v praxi je možné se setkat s problémem, kdy různé instituce, které poskytují potenciální zdroje, nazývají tyto prostředky různými názvy, které nevyjadřují jejich právní formu – příkladem může být velice známý a oblíbený pojem „grant“, který může zahrnovat jak dotaci, příspěvek obce či dar a rozdíl mezi těmito formami má především daňové dopady
- spoluúčast na projektu se pohybuje zpravidla od 10 % do 50 % hrazených celkových nákladů z potenciálních zdrojů, zbytek dává realizátor buď z vlastních, nebo jiných zdrojů
- některé potenciální zdroje lze vzájemně kombinovat, u některých je to ve smlouvě přímo zakázáno, ale slušností a v některých případech povinností, je nutností informovat o takové formě spoluúčasti poskytovatele
- mezi potenciální zdroje organizace patří:
  - *dotace ze státního rozpočtu;*
  - *příspěvky územních samospráv;*
  - *příspěvky od nadací a nadačních fondů;*
  - *příspěvky ze zdrojů EU;*
  - *firemní dárcovství;*
  - *individuální dárcovství.*

(Stejskal 2010, s. 150)

3.7.1 Členské příspěvky

Jedná se o vlastní zdroj, který však netvoří zásadní položku v rozpočtu organizace a povinnost platit členský příspěvek každý rok vyplývá členům většinou přímo ze stanov nebo ze statutu. O jejich výši rozhoduje příslušný orgán organizace a výše členského příspěvku může být skládána z částek odvodů vyšším organizačním jednotkám a výše poplatku náležející domovské organizační jednotce. Je důležité si uvědomit, že členské poplatky jsou podle zákona o daních z příjmu §19 odst. 1 osvobozeny od daně z příjmu, ale pouze tehdy, pokud jejich placení vyplývá ze stanov či jiného zřizovacího dokumentu. (Stejskal 2010, s. 149)

System členství je považován mnoho organizacemi za efektivní prostředek, jak zapojit veřejnost do činnosti organizace a podpory cílů organizace. (Poláčková 2005, s. 31) Každý člen, který přispívá v pravidelných intervalech předem stanovenou částkou členského příspěvku, může získat v rámci svého členství jako protihodnotu jisté výhody (např. různé slevy, předplatné časopisu apod.). Tyto příjmy se dobře plánují do rozpočtu, protože tvoří stálý příjem. (Boukal 2013, s. 152)

3.7.2 Výnosy z vlastní činnosti

Některé neziskové organizace v soukromém sektoru mohou získávat vlastní zdroje např. z prodeje vlastních výrobků nebo služeb, ovšem velmi často vlastní také nejrůznější majetek, který kromě plnění hlavního účelu může být využíván pro získání dodatečných prostředků. Typické jsou pronájmy pozemků, sportovišť, ploch, tábořišť, speciálního vybavení či využívání kluboven nebo domů jinými organizacemi. Výnos může dále přinášet také volný finanční majetek, který se může vhodně investovat. (Stejskal 2010, s. 149)

V rámci doplňkové činnosti mohou vlastní zdroje tvořit i příjmy z poskytovaných služeb. Mezi tyto služby patří poskytování reklamy podnikatelům, spolupráce se správci lesů na jejich úklidu či zakládání porostů, spolupráce s obcemi při pořádání společenských akcí apod. (Stejskal 2010, s. 149)

3.7.3 Dotace ze státního rozpočtu ČR

Jedná se o finanční prostředky, které mohou neziskové organizace získat ze státního rozpočtu a dělí se na přímé a nepřímé dotace. Přímé dotace jsou finanční

prostředky získané přímo ze státního rozpočtu, což znamená, že mezi neziskovou organizací a státem nestojí žádná další instituce ani orgán. Příkladem přímých dotací jsou dotace na akce z rozpočtu Ministerstva životního prostředí, Ministerstva kultury a dalších ministerstev. Tyto prostředky mohou být poskytovány v následujících formách:

- výběrové řízení na konkrétní projekty a služby neziskových organizací, které jsou vyhlašovány příslušnými státními orgány (téměř vždy na jeden kalendářní rok);
- příspěvky a dotace na základě specifických zákonů, usnesení či nařízení vlády ČR, vyhlášek ministerstev apod.;
- veřejné zakázky, které se týkají především činností typu humanitárních pomoci, problematiky zdravotně postižených, protidrogová prevence, politika státu vůči uprchlíkům apod.

(Stejskal 2010, s. 151)

Nepřímé dotace se týkají pouze těch nestátních neziskových organizací, které jsou vnitřně členěny na organizační jednotky a mají své zastřešující ústředí. Podle pravidel jednotlivých ministerstev je nutné, aby velké organizace podávaly žádost o dotace pouze jednou souhrnnou žádostí. V praxi je to realizováno tak, že organizační jednotky poskytnou ústředí podklady, které zpracuje žádost a projekt, jenž podá na ministerstvo. Po přidělení dotace rozhodne ústředí o rozdělení těchto prostředků na jednotlivé žadatele a administruje dále veškeré nakládání s prostředky od poskytnutí až po vyúčtování. (Stejskal 2012, s. 111)

Takto poskytované dotace již přestávají být dotacemi, neboť jsou poskytovány jinému příjemci, než který je uveden v rozhodnutí ministerstva o přidělení dotace a liší se tedy i účtování o těchto prostředcích. Konečný uživatel prostředků je ovšem vázán pravidly pro použití a vyúčtování dotace. (Stejskal 2012, s. 111)

Vláda ČR vydává každý rok usnesení vymezující hlavní oblasti státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím. Tyto oblasti jsou rozděleny do mnoha konkrétních dotačních programů, jež jsou financovány z rozpočtů jednotlivých ministerstev. Ministerstvo kultury zajišťuje např. dotační Program kulturní aktivity a Program podpory významných a mimořádných kulturních akcí, Program podpory stálých profesionálních divadel apod. Podmínky, které jsou nutné pro přijetí žádosti o dotaci ze strany organizace, bývají zveřejňovány na webových stránkách jednotlivých ministerstev

ČR. Vyhledávání těchto možností dotací a podávání žádosti bývá v kompetenci fundraisera organizace. (Boukal 2013, s. 177)

3.7.4 Příspěvky územních samospráv

Jedná se o prostředky z rozpočtů územních samospráv krajů a obcí, které tvoří jeden z velmi významných zdrojů pro nevýdělečné organizace. Jejich výhodou je jejich místní charakter a mohou tak být lépe zacíleny na regionální priority, nevýhodou může být jejich velmi rozdílná úroveň v jednotlivých oblastech. Charakteristické je pro tyto zdroje, že se od sebe místně velmi liší ve výši, účelu i způsobu poskytnutí a vyúčtování. (Stejskal 2012, s. 111)

Kraje a velká města mají obvykle zpracovány přesné grantové programy, které jsou oficiálními dokumenty a bývají zveřejňovány na jejich webových stránkách. Organizace mohou většinou žádat podporu z různých grantových schémat, např. z oblasti volného času, sportu, kultury apod. I malé obce mohou poskytovat příspěvek a to na základě osobního seznámení představitelů obce s danou problematikou. (Stejskal 2012, s. 112)

Postup při získávání prostředků z rozpočtů územních samospráv je obdobný jako u státní dotační politiky a základním předpokladem je získání informací o možnosti finančních prostředků a to jak z oficiálních materiálů, tak i např. ze zkušeností dřívějších žadatelů. (Stejskal 2012, s. 112)

3.7.5 Příspěvky od nadací a nadačních fondů

Nadace a nadační fondy patří mezi soukromoprávní neziskové organizace, které jsou založeny za účelem finanční podpory projektů ostatních nestátních neziskových organizací a které již byly podrobněji rozepsány v předcházející kapitole. Jsou založeny za konkrétním účelem podpory předem stanovených aktivit a každá nadace je zaměřena na určitou oblast, v rámci které vybírá vhodné projekty, které finančně podpoří. Žadatel tak musí velmi pečlivě prostudovat poslání nadace a podle toho vybrat ty, které osloví. Může se i stát, že nenajde žádnou vhodnou nadaci, která mu na daný projektový záměr poskytne finanční prostředky. Potom je dobré hledat podobné téma, které bude mít více společného se zaměřením nadace. Získání prostředků od nadací a nadačních fondů je náročnější záležitostí, ovšem v případě úspěchu jsou poskytnuty zpravidla vyšší příspěvky než u jiných zdrojů. (Stejskal 2012, s. 112)

Kde konkrétně vyhledávat vhodné nadace či nadační fondy k financování projektů je celá řada, v první řadě je to určitě internet. Kompletní přehled o vyhledávaných, nejen nadačních, grantech lze např. získat na stránkách spolku Econnect (www.ecn.cz) či Informačního centra neziskových organizací (www.neziskovky.cz). (Stejskal 2010, s. 153)

3.7.6 Příspěvky ze zdrojů EU

Česká republika vstoupila do Evropské unie v roce 2004 a díky tomu se pro ni otevřely zcela nové možnosti získávání finančních prostředků, které se týkaly mimo jiné také neziskového sektoru. Ovšem ještě před vstupem ČR do EU mohla země využívat finanční prostředky z fondů tzv. předvstupní pomoci. Jednalo se o programy PHARE, ISPA a SAPARD a již v této době využívalo této možnosti mnoho neziskových organizací. Pro lepší orientaci, tak z dvou kol programu PHARE získalo prostředky 110 projektů nestátních neziskových organizací a jednalo se o částku přes 111 000 000 Kč. (Boukal 2013, s. 179)

Jako členská země EU může ČR využívat i další finanční prostředky z rozpočtu EU. Jedná se především o národní programy (především strukturální fondy) a komunitární programy, které slouží k naplňování vnitřních politik EU v jednotlivých členských státech. Pro získání prostředků z fondů EU musejí organizace předkládat dobře zpracované projektové dokumenty a je dobré si uvědomit, že u většiny programů se předpokládá určitá míra kofinancování⁵ a že prostředky na projekt v plné výši jsou získávány jen zcela výjimečně. (Boukal 2013, s. 179)

Finanční prostředky ze strukturálních fondů EU patří v současné době mezi diskutabilní témata. Neziskové organizace totiž určitě nejsou cílovou skupinou pro tyto prostředky, ale určitě je získat mohou. Jsou spíše významným finančním zdrojem příjmů pro státní neziskové organizace a některé typy hraničních nebo smíšených organizací. (Stejskal 2012, s. 110)

Strukturální fondy

Jedná se o fondy, které se používají jako nástroj k dosažení sociální a ekonomické soudržnosti zemí EU. Finanční prostředky jsou poskytovány na projekty méně rozvinutým

---

⁵ Kofinancování = spolufinancování

regionům EU, tedy těm regionům, které se potýkají s problémy souvisejícími například s modernizací politik a systémů vzdělávání. (Boukal 2013, s. 179) V ČR jsou tyto prostředky poskytovány většinou přes regionální operační programy v jednotlivých oblastech NUTS II, kterých je u nás celkem 8. (MPMR ČR 2015) Mezi strukturální fondy patří:

- *Evropský regionální rozvojový fond (ERDF)*
  - využívá se k pomoci zaostávajícím regionům a průmyslovým oblastem
  - prostředky plynou především do zlepšení infrastruktury, vytváření dalších pracovních míst a podpory vědy a výzkumu v regionu
- *Evropský sociální fond (ESF)*
  - nejstarší ze strukturálních fondů, který je nejčastěji využíván neziskovými organizacemi pro získávání prostředků
  - financuje projekty, které pomáhají např. řešit nezaměstnanost a pomáhají znevýhodněným skupinám osob zapojit se do pracovního procesu a vymanit se ze sociálního vyloučení apod.

(Boukal 2013, s. 179)

Investiční fondy

- *Fond soudržnosti (FS) = kohézní fond*
  - založen v roce 1993 a je využíván jako nástroj solidarity evropských zemí
  - prostředky z něj jsou určeny na pomoc slabším zemím, nikoli regionům, k splnění tzv. maastrichtským kritériím
- *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)*
  - finanční nástroj na podporu rozvoje venkova, který spadá do společné zemědělské politiky EU
- *Evropský námořní a rybářský fond (EMFF)*
  - finanční nástroj na podporu rybolovu, který spadá do společné rybářské politiky EU

Ostatní fondy

- *Fond solidarity*
  - prostředky určené k rychlé a flexibilní finanční pomoci při velké přírodní katastrofě
- *Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EGF)*

- financuje projekty na pomoc pracovníkům propuštěným v důsledku globalizace
(MPMR ČR 2015)

3.7.7 Firemní dárcovství

Podnikatelské subjekty jsou tradičním poskytovatelem zdrojů či darů pro nestátní neziskové organizace. Podniky můžeme dělit na malé a střední podniky a velké podniky či korporace a podpora bývá rozdílná. Větší šanci získat podporu mají spíše menší místní neziskové organizace u firem středních a menších, které mají silnou vazbu na místní společnost. Klíčové pro úspěch při žádostech o prostředky ve firmách bývá možnost oslovit konkrétní rozhodující osoby, které mohou zajistit přísun zdrojů organizaci. (Stejskal 2012, s. 112) Důležité je uvědomit si, s jak velkou firmou komunikujeme, protože schvalovací procesy se výrazně liší. V malých a středních podnicích jde obvykle o přesvědčování jedné osoby, kdežto u velkých firem bude žádost posuzovat více lidí. (Šedivý 2012, s. 51)

Podniky konkrétně přicházejí v úvahu především jako dárci a sponzoři. Některé podniky přistupují k podpoře strategicky, nejedná se o jednorázové dárci a podporovatele, ale spolupráce často bývá dlouhodobější. Podniky na to obvykle vyčleňují např. samostatný fond v rámci svého rozpočtu. Někdy zakládají k podpoře organizací také samostatné podnikové nadace, které jsou další možností spolupráce mezi podniky a neziskovými organizacemi. (Boukal 2013, s. 120)

Pokud chce ovšem organizace najít podnikového dárce nebo sponzora, musí mu na oplátku nabídnout zajímavý veřejně přitažlivý projekt, který je v souladu s rozvíjením finančně ekonomických cílů podniku. Podnik se stane dárce nebo sponzorem tehdy, bude-li z toho mít nějakou protislužbu od organizace a bude z toho sám profitovat. Jako protislužba pro něj může být nejčastěji reklama a propagace organizací na webových stránkách, v médiích nebo při společenských či kulturních akcích, které pořádá. (Boukal 2013, s. 120)

Firemní fundraising je v České republice na vysoké úrovni. Součástí fungování a strategie firem, především těch velkých, je právě i podpora neziskového sektoru. V ČR je podpora podniky daleko častější než v jiných zemích, např. v USA je zase daleko více rozšířeno dárcovství jednotlivců. (Šedivý 2012, s. 53)

3.7.8 Individuální dárcovství

Jednotlivci, kteří věnují dar neziskové organizaci z osobních příjmů, jsou dalším velice častým způsobem získávání finančních prostředků. Bývají však velmi často příležitostné, náhodné a nedají se kvalitně plánovat, a proto je individuální dárcovství postavené především na budování osobního vztahu mezi neziskovou organizací a jejími dárci. Nejdůležitější jsou takoví podporovatelé, kteří přispívají opakovaně a pravidelně, i když je to prostřednictvím menších částek. (Boukal 2013, s. 77)

Pro lepší pochopení fungování individuálního dárcovství se používá tzv. pyramida dárců, která popisuje vývoj možnosti použití fundraisingových metod pro jednotlivé skupiny individuálních dárců a také je vhodným nástrojem pro plánování péče o dárci. (Boukal 2013, s. 79)

Obr. 3: Dárcovská pyramida

Zdroj: (Machálek 2011, s. 79)

V pyramidě vidíme způsoby individuálního dárcovství, kde šipky vně obrázku zobrazují směry, kterými dárci do pyramidy vstupují a šipky uvnitř znázorňují, jak se následně dárci posouvají v závislosti na systému péče. V pyramidě platí tzv. Paretovo pravidlo, které říká v tomto případě, že 80% dárců v dolní části přinese organizaci 20 %

z celkové částky darů a 20 % dárců v horní části přinese 80 % z celkové částky darů. Jinak řečeno 80 % úsilí přináší 20 % příjmů. (Šedivý 2012, s. 50)

Nejdůležitější je individuální dárce si udržovat a motivovat a takovou největší motivací je pro ně projevený vděk za jejich dar. S dárci je důležité udržovat pravidelný kontakt, informovat je o výsledcích organizace a způsobech využití jejich darů, např. na webových stránkách, ve výročních zprávách apod. (Boukal 2013, s. 85)

Metod, kterými oslovovat nové individuální dárce, je mnoho a závisí především na tom, jaké typy dárců budeme oslovovat. Nejčastější metody oslovování jsou:

- *neosobní dopis* (nejčastěji využívána k oslovování potenciálních prvodárců, finančně náročnější metoda zaměřená na větší množství lidí),
- *osobní dopis* (důležitá předchozí znalost dárce, kterého žádáme o obnovení daru nebo o dar nad rámec jeho možností),
- *telefonická kampaň* (kontaktování po telefonu, které musí být dobře připraveno, má-li mít šanci na úspěch),
- *sbírka* (časově a organizačně náročná metoda, které musí předcházet vhodná PR kampaň, má-li být úspěšná),
- *osobní kontakt* (mnoho různých způsobů, kdy se nejčastěji jedná o tzv. street fundraising, kdy dobrovolníci nejčastěji hovoří s potenciálními dárci přímo na ulici).

(Boukal 2013, s. 88)

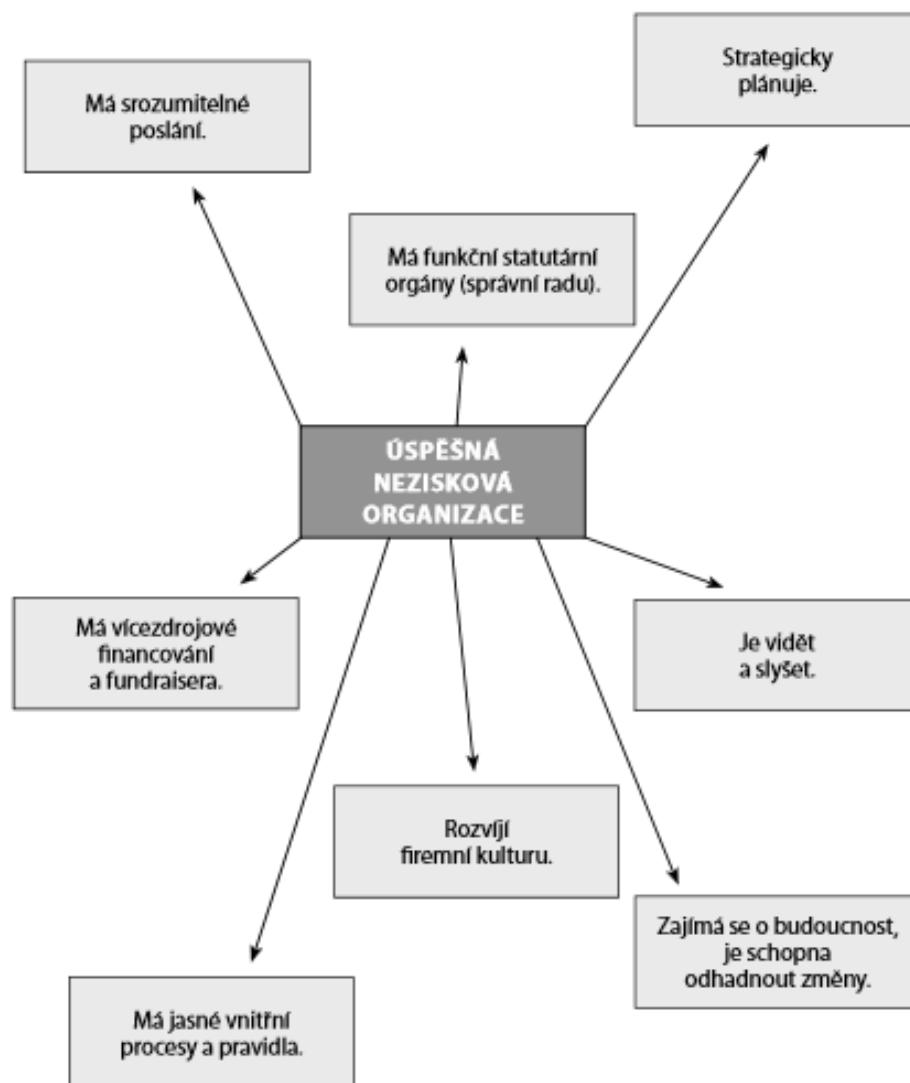
Dalšími metodami individuálního dárcovství jsou ještě neadresné formy, kdy neziskové organizace chtějí oslovit své podporovatele i jinak než jen dopisem, e-mailem nebo telefonním kontaktem. Mezi tyto metody patří např.:

- *veřejné sbírky;*
- *benefiční (charitativní) akce;*
- *dražba;*
- *tombola a loterie;*
- *prodej předmětů;*
- *dárcovské SMS –DMS atd.*

(Boukal 2013, s. 92)

Obr. 4: Know-how úspěšné neziskové organizace podle M. Šedivého

Zdroj: (Šedivý 2011, s. 7)

Zde je schéma úspěšné neziskové organizace podle Marka Šedivého, se kterým se autor diplomové práce zcela ztotožňuje.

4 CHARAKTERISTIKA PROSTŘEDÍ

4.1 Statistika čerpání finančních zdrojů neziskovými organizacemi v ČR

Úlohou fundraisera je vytipovat vhodné fundraisingové zdroje, ze kterých by měli organizace čerpat finanční prostředky pro svou činnost. Zároveň je důležité vytvořit fundraisingový plán, protože žádná nezisková organizace nemůže být závislá pouze na jednom finančním zdroji, a proto v případě ohrožení současných zdrojů je důležité vyhledávat nové zdroje. Možné typy zdrojů již byly rozepsány v teoretické části práce. V následující části rozebereme statistiku jednotlivých finančních zdrojů, ze kterých mohou NNO čerpat a objem dotací za poslední roky vynaložené na neziskový sektor.

4.1.1 Státní prostředky

Dotace ze státního rozpočtu pro NNO jsou poskytovány na základě zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a jednak na základě zákona o státním rozpočtu na příslušný rok. Důležitým předpisem, podle kterého se řídí poskytování dotací NNO na úrovni státních orgánů, jsou Zásady. Jejich aktuální znění bylo schváleno usnesením vlády ze dne 1. února 2010 č. 92, ve znění usnesení vlády ze dne 19. června 2013 č. 479 a usnesení vlády ze dne 6. srpna 2014 č. 657. Zásady jsou dokumentem, jehož autorem a gestorem je RVNNO. Zásady jsou závazným předpisem pro všechny ústřední orgány státní správy, které poskytují dotace NNO a dále jsou jimi sjednoceny základní principy poskytování dotací NNO ze státního rozpočtu (vymezení příjemců dotací, náležitosti rozhodnutí o poskytnutí dotace apod.). (Vláda ČR 2015)

Zatímco zásady upravují poskytování dotací po procesní stránce, stránku obsahovou definuje další dokument Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči NNO vždy pro následující rozpočtový rok. Tento dokument je rovněž zpracován RVNNO a schvalovaný vládou. Účelem je stanovení a vymezení prostoru státní dotační politiky vůči NNO a jeho konkrétní naplnění dotačními programy, které jsou v kompetenci jednotlivých resortů. (Vláda ČR 2015)

Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím pro rok 2016 je celkem 17 a jsou to:

1. Tělesná výchova a sport
2. Kultura
3. Životní prostředí a rozvoj
4. Sociální služby
5. Zahraniční aktivity
6. Národnostní menšiny a etnické skupiny
7. Romská menšina
8. Péče o zdraví a zdravotní prevence
9. Rizikové chování
10. Boj s korupcí
11. Protidrogová politika
12. Ochrana spotřebitele a nájemních vztahů
13. Vzdělávání a lidské zdroje
14. Děti a mládež
15. Rodinná politika
16. Rovné příležitosti žen a mužů
17. Ostatní (nezařazené)

(Vláda ČR 2015)

Posledním dokumentem, který se zabývá státní dotační politikou NNO je Rozbor, který každý rok předkládá vládě RVNNO. Jedná se o analytický materiál, který obsahuje údaje o všech dotacích poskytnutých ze státního rozpočtu a státních fondů a údaje o všech dotacích z rozpočtů územně samosprávných celků pro NNO. Rozbor rovněž zahrnuje i dotace poskytnuté v rámci finanční spoluúčasti státního rozpočtu a rozpočtů krajů na projektech financovaných z evropských fondů. Rozbor se nepodílí na určování směrů či rámce státní dotační politiky, slouží spíše jako kontrola státní dotační politiky za předcházející rok. (Vláda ČR 2015)

Tab. 4: Vývoj objemu dotací NNO ze státního rozpočtu v letech 2006 – 2013 (v mil. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Objem dotací⁶⁶	5 570	6 600	6 311	5 603	5 767	5 741	6 680	7 011
Počet dotací	4 506	5 505	8 794	8 038	7 620	8 403	8 825	7 196
Počet příjemců	2 999	3 527	3 703	3 006	3 215	3 036	3 075	2 413

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

Tab. 5: Meziroční změny objemu dotací NNO ze státního rozpočtu v letech 2006 – 2013 (v mil. Kč)

	2007 2006	2008 2007	2009 2008	2010 2009	2011 2010	2012 2011	2013 2012
Objem dotací	+18,5 %	-4,4 %	-11,2 %	+2,9 %	-0,4 %	+16,0 %	+5,0 %
Počet dotací	+22,2 %	+59,7 %	-8,6 %	-5,2 %	+10,3 %	+5,0 %	-18,5 %
Počet příjemců	+17,6 %	+5,0 %	-18,8 %	+7,0 %	-5,6 %	+1,3 %	-21,5 %

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

V polovině roku 2015 se začalo řešit, zdali by financování neziskových organizací nemělo být v budoucnu víceleté a ne jen na jeden rok jako tomu bylo doposud. Týkalo by se to především neziskovek, které poskytují nezbytné služby a ty by tak mohly získat smlouvy o dlouhodobé spolupráci. Vyplyvá to z návrhu stání politiky vůči nestátním neziskovým organizacím, který kabinet při jednání schválil v druhé polovině roku 2015 a tento dokument předložil ministr pro lidská práva Jiří Dientsbier (ČSSD). (Romea.cz 2015)

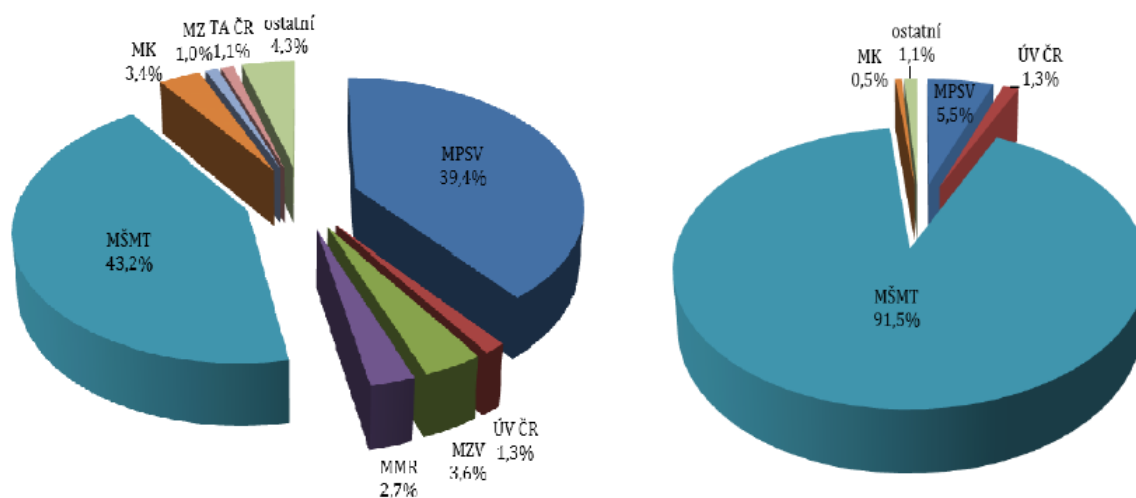
Tab. 6: Vývoj objemu dotací poskytnutých jednotlivými ministerstvy ČR v letech 2007 – 2013 dle rozpočtu (v tis. Kč)

Rozpočet	Součet dotací právních forem sledovaných						
	původně						nově
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014
304 Úřad vlády ČR	149 599	127 437	127 279	117 298	125 317	100 598	22 485
306 Ministerstvo zahraničních věcí	170 636	162 304	229 580	210 092	255 901	271 243	3 190
307 Ministerstvo obrany	7 520	18 702	18 082	16 831	11 888	22 562	
313 Ministerstvo práce a sociálních věcí	2 630 837	2 591 022	2 209 135	2 612 951	2 465 694	2 990 497	95 335
314 Ministerstvo vnitra	65 532	58 857	39 058	49 432	62 117	61 952	2 555
315 Ministerstvo životního prostředí	148 611	67 181	48 987	23 179	19 367	58 929	347
317 Ministerstvo pro místní rozvoj	155 491	147 580	174 669	172 376	161 460	204 216	2 196
321 Grantová agentura ČR	30 054	11 186	25 112	14 728	17 332	13 550	
322 Ministerstvo průmyslu a obchodu	27 619	32 471	48 493	41 404	60 450	40 474	2 630
327 Ministerstvo dopravy	14 791	12 660	7 941	6 790	7 098	6 612	
329 Ministerstvo zemědělství	59 414	52 448	53 368	51 248	63 050	65 097	740
333 Ministerstvo školství, ml. a tělových.	1 306 609	1 855 157	2 119 639	3 024 845	3 379 035	3 273 805	1 588 829
334 Ministerstvo kultury	243 458	203 142	250 500	178 152	177 845	257 703	9 354
335 Ministerstvo zdravotnictví	185 622	107 935	67 929	74 414	81 572	78 590	2 489
336 Ministerstvo spravedlnosti	2 481	1 950	1 994	2 111	4 466	10 259	246
361 Akademie věd ČR	7 212	6 918	5 776	5 600	6 301	6 650	
377 Technologická agentura ČR				4 144	9 497	80 953	4 046
398 Všeobecná pokladní správa	495 600	309 650	313 285	74 637	102 717	42 270	1 927
Celkem	5 701 087	5 766 600	5 740 827	6 680 231	7 011 107	7 585 960	1 736 369

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

V roce 2014 bylo poskytnuto ze státního rozpočtu 8 929 dotací ve výši 7 586 000 000 Kč původně sledovaným právním formám (nadační subjekty, spolky a pobočné spolky, OPS a církve) a dalších 1 651 dotací ve výši 1 736 000 000 Kč nově sledovaným právním formám (ústavy, školské právnické osoby a zájmová sdružení právnických osob). (Vláda ČR 2015)

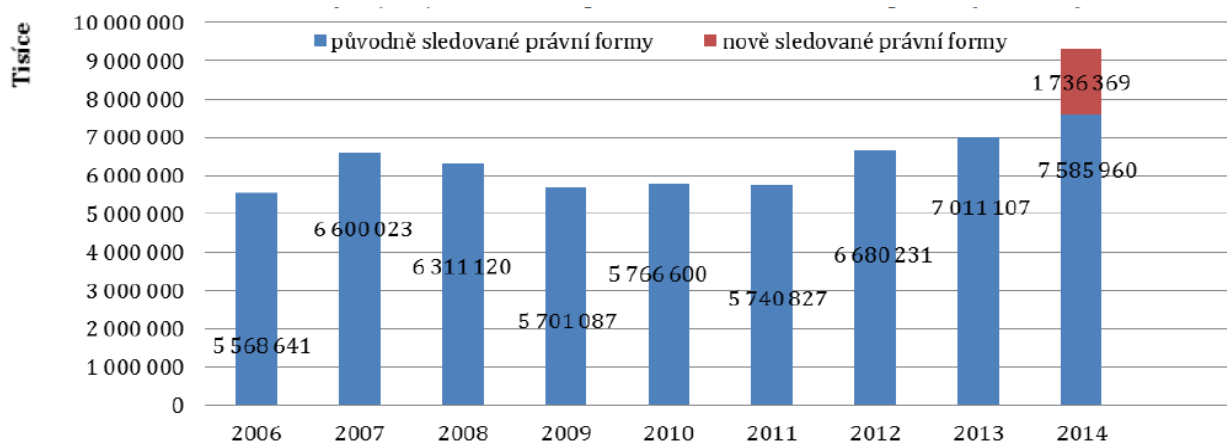
Graf 1: Podíl objemu dotací poskytnutých ze státního rozpočtu původně sledovaným formám a nově sledovaným formám NNO v roce 2014

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

Z grafu vidíme, že drtivá většina dotací NNO byla poskytnuta pouze ze dvou ministerstev ČR. Konkrétně 82,6 % původně sledovaným právním formám byla poskytnuta z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí. (Vláda ČR 2015)

Graf 2: Vývoj objemu dotací pro NNO ze státního rozpočtu (v tis. Kč)

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

Z grafu je patrné, že objem poskytnutých dotací pro NNO v posledních letech výrazně roste. V ČR existuje něco přes 100 000 NNO a z dlouhodobého hlediska plyne, že objem státních dotací je poskytován menšímu okruhu příjemců, zatímco průměrná výše dotace na příjemce se zvyšuje.

4.1.2 Státní fondy

Další specifickou skupinou veřejného financování jsou státní fondy, které jsou dle rozpočtových pravidel zřizovány jako právnické osoby pro finanční zabezpečení zvlášť stanovených úkolů a hospodaření s prostředky pro ně určenými. Každý státní fond se zřizuje zákonem, který je pak zvláštním předpisem oproti rozpočtovým pravidlům, jež jsou obecným zákonem pro zřizování a fungování státních fondů. Státní fondy bývají obvykle v kompetenci jednotlivých ministerstev ČR a je jich celá řada, např. Státní fond životního prostředí (SŽFP), Státní fond kultury atd. (Epravo.cz 2015)

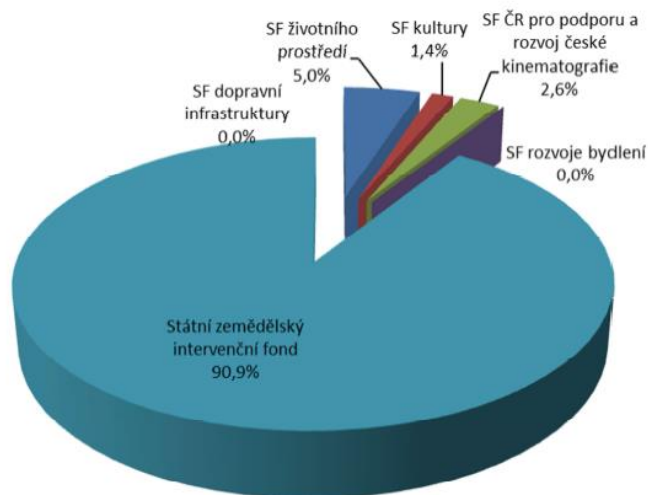
Tab. 7: Vývoj objemu dotací poskytnutých NNO ze státních fondů v letech 2009 až 2014
(v tis. Kč)

Rožpočet	Součet dotací					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Státní fond životního prostředí	40 728	72 903	90 707	47 118	29 895	42 201
Státní fond kultury				12 150	10 245	12 035
Státní fond kinematografie	11 930	18 120	13 177	15 204	4 537	22 149
Státní fond rozvoje bydlení	326	389	1 332	294	2 393	349
Státní zemědělský intervenční fond	172 281	482 579	676 519	603 200	728 213	765 294
Státní fond dopravní infrastruktury						
Celkem	225 265	573 991	781 735	677 965	775 284	842 028

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

Ze státních fondů bylo v roce 2014 poskytnuto NNO dotace ve výši 842 000 000 Kč. Stejně jako u dotací ze státního rozpočtu, tak i u státních fondů vidíme, že každým rokem dochází k nárůstu těchto dotací NNO. Nejvíce prostředků je poskytováno ze Státního zemědělského intervenčního fondu.

Graf 3: Podíl objemu dotací ze státních fondů v roce 2014 (v %)

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

4.1.3 Krajské prostředky

Z krajských rozpočtů jsou dotace NNO poskytovány na základě zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů a dále dle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů. Poskytování dotací NNO patří do samosprávné působnosti krajů. Stát, resp. RVNNO, v tomto případě žádným způsobem nekoordinuje kraje ve způsobu poskytování dotací. (Vláda ČR 2015)

Rozdíly mezi kraji sice existují ve struktuře poskytování dotací, nicméně celkově odpovídá státní úrovni. Na prvním místě je oblast tělovýchovy (33 % objemu dotací), na druhém místě sociální věci a sociální politika zaměstnanosti (22 % objemu dotací) a na třetím místě kultura a ochrana památek (15 % objemu dotací). Z krajských rozpočtů bývá každý rok podpořeno cca 5 % všech NNO. (Vláda ČR 2015)

Tab. 8: Vývoj objemu dotací NNO z krajů ČR v letech 2006 – 2013 (v mil. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Objem dotací⁶⁹	1 931 ⁷⁰	1 135	1 483	1 578	1 419	1 612	1 523	1 685
Počet dotací	6 913	8 795	9 690	9 557	9 614	10 275	10 915	11 681
Počet příjemců	4 123	5 305	6 114	5 951	6 239	6 488	6 702	6 258

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

Tab. 9: Meziroční změny objemu dotací NNO ze státního rozpočtu v letech 2006 – 2013 (v mil. Kč)

	2007 2006	2008 2007	2009 2008	2010 2009	2011 2010	2012 2011	2013 2012
Objem dotací	-41,2 %	+30,7 %	+6,4 %	-10,1 %	+13,6 %	-5,5 %	+10,6 %
Počet dotací	+27,2 %	+10,2 %	-1,4 %	+0,6 %	+6,7 %	+6,2 %	+7,0 %
Počet příjemců	+28,7 %	+15,2 %	-2,7 %	+4,8 %	+4,0 %	+3,3 %	-6,6 %

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

V roce 2014 pokračoval vzrůstající trend poskytovaných dotací, který činil 12 494 ve výši 1 796 300 000 Kč původně sledovaným právním formám (nadační subjekty, spolky a pobočné spolky, OPS a církve) a dalších 223 dotací ve výši 67 200 000 Kč nově sledovaným právním formám (ústavy, školské právnické osoby a zájmová sdružení právnických osob). (Vláda ČR 2015)

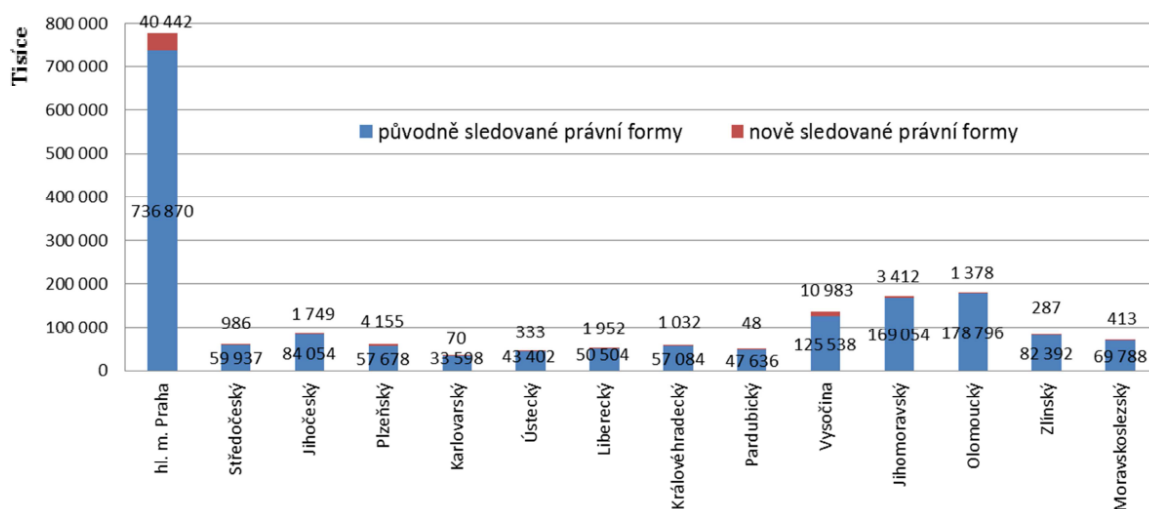

Tab. 10: Vývoj objemu dotací poskytnutých NNO z rozpočtů krajů hl. m. Prahy v letech 2009 – 2014 (v tis. Kč)

Rozpočet	Součet dotací právních forem sledovaných						
	Původně						nově
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014
CZ010 hl. m. Praha	562 005	487 166	577 321	483 724	666 678	736 870	40 442
CZ020 Středočeský kraj	72 143	80 634	52 647	40 086	45 977	59 937	986
CZ031 Jihočeský kraj	117 266	93 206	107 619	102 448	111 552	84 054	1 749
CZ032 Plzeňský kraj	28 899	43 629	64 269	81 435	53 157	57 678	4 155
CZ041 Karlovarský kraj	75 294	28 197	26 744	24 949	27 715	33 598	70
CZ042 Ústecký kraj	102 112	29 314	41 119	54 870	37 122	43 402	333
CZ051 Liberecký kraj	69 640	56 122	73 812	77 278	33 137	50 504	1 952
CZ052 Královéhradecký kraj	42 136	36 797	55 997	48 736	48 513	57 084	1 032
CZ053 Pardubický kraj	88 657	69 971	56 229	48 061	54 274	47 636	48
CZ063 Kraj Vysočina	81 963	84 914	117 696	115 686	166 309	125 538	10 983
CZ064 Jihomoravský kraj	135 265	145 763	146 669	161 336	143 008	169 054	3 412
CZ071 Olomoucký kraj	85 999	150 455	168 912	173 888	163 314	178 796	1 378
CZ072 Zlínský kraj	59 214	62 585	68 059	61 936	64 545	82 392	287
CZ080 Moravskoslezský kraj	57 266	49 775	54 975	48 749	69 237	69 788	413
Celkem	1 577 857	1 418 528	1 612 069	1 523 182	1 684 538	1 796 332	67 238

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

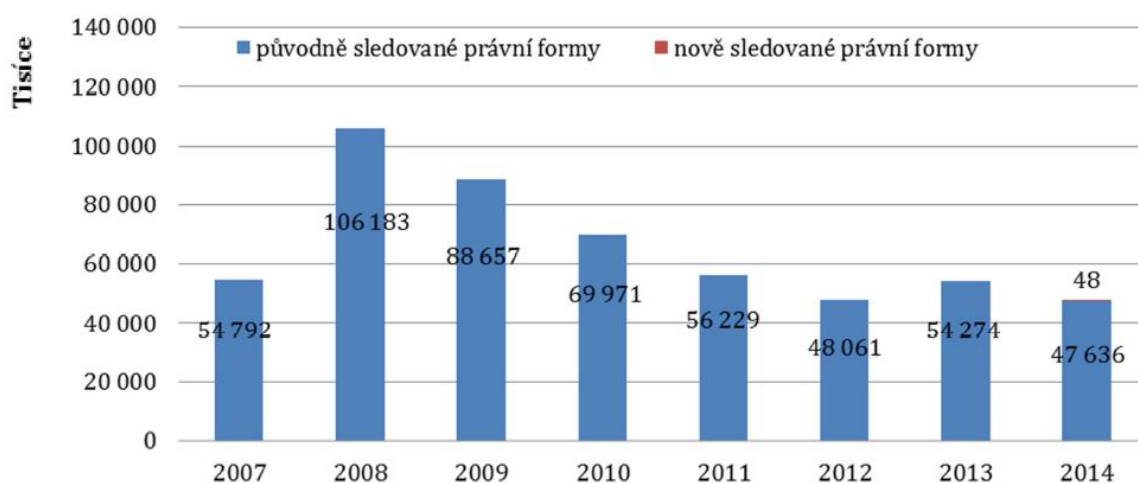
Graf 4: Vývoj objemu dotací pro NNO z rozpočtů krajů hl. m. Prahy v roce 2014 (v tis. Kč)

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

Z grafu vidíme, že pouze rozpočet hl. m. Prahy a rozpočty Olomouckého, Jihomoravského kraje a kraje Vysočina přesáhly hranici 100 000 000 Kč. K významnému nárůstu oproti roku 2013 došlo u Libereckého, Středočeského, Zlínského, Karlovarského, Jihomoravského, Královéhradeckého a Ústeckého kraje. K významnému poklesu naopak došlo u kraje Vysočina a Jihočeského kraje oproti roku 2013.

Graf 5: Vývoj objemu dotací pro NNO z rozpočtu Pardubického kraje v letech 2007 až 2014 (v tis. Kč)

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

4.1.4 Obecní prostředky

Dotace z obecních rozpočtů jsou NNO poskytovány na základě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů a také na základě zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Stejně jako v případě krajů se jedná o samosprávu, tudíž stát do zaměření jednotlivých dotačních programů nezasahuje. (Vláda ČR 2015)

Tab. 11: Vývoj objemu dotací NNO z obecních rozpočtů v letech 2006 – 2013 (v mil. Kč)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Objem dotací⁷³	3 165	3 731	2 672	2 579	2 727	2 889	3 263

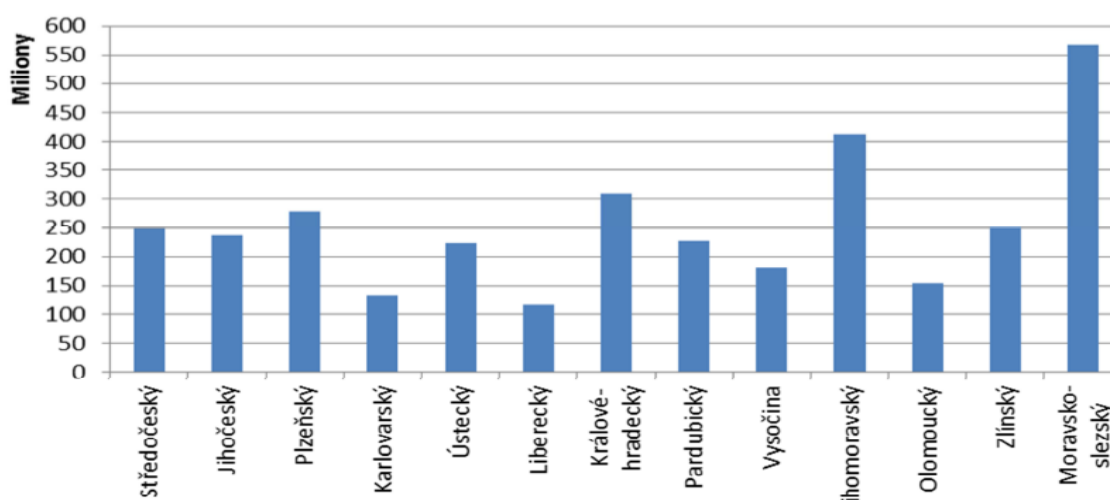
Zdroj: (Vláda ČR 2015)

Tab. 12: Meziroční změny objemu dotací NNO z obecních rozpočtů v letech 2006 – 2013 (v mil. Kč)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Objem dotací	+17,9 %	-28,4 %	-3,5 %	+5,7 %	+5,9 %	+12,9 %

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

Graf 6: Vývoj objemu dotací pro NNO z obecních rozpočtů (mimo rozpočtu hl. m. Prahy) dle kraje v roce 2014 (v mil. Kč)

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

V roce 2014 pokračoval vzrůstající trend poskytovaných dotací. Obce poskytly NNO dotace ve výši 3 337 600 000 Kč. Oproti roku 2013 došlo k nominálnímu zvýšení objemu poskytnutých dotací z obecních rozpočtů (mimo rozpočet hl. m. Prahy) o 2 %. (Vláda ČR 2015)

Tab. 13: Vývoj objemu dotací poskytnutých NNO z obecních rozpočtů (mimo rozpočtu hl. m. Prahy) v letech 2009 – 2014 (v tis. Kč)

Obecní rozpočty mimo hl. m. Prahy (dle NUTS III)	Součet dotací					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
CZ020 Středočeský kraj	182 833	203 739	226 312	213 861	248 088	248 706
CZ031 Jihočeský kraj	185 817	166 600	206 479	195 431	245 817	235 740
CZ032 Plzeňský kraj	174 253	139 175	180 631	199 319	217 905	278 707
CZ041 Karlovarský kraj	111 166	96 496	105 262	116 797	132 436	133 626
CZ042 Ústecký kraj	201 419	169 620	167 078	174 834	201 014	222 497
CZ051 Liberecký kraj	88 435	91 397	77 906	108 119	107 823	116 010
CZ052 Královéhradecký kraj	294 972	292 389	294 730	290 943	308 001	309 613
CZ053 Pardubický kraj	113 790	118 697	145 298	181 006	233 394	227 726
CZ063 Kraj Vysočina	138 403	144 789	162 696	167 511	189 180	180 556
CZ064 Jihomoravský kraj	338 429	342 526	332 316	338 886	366 426	412 864
CZ071 Olomoucký kraj	150 210	126 178	139 050	171 343	178 050	154 911
CZ072 Zlínský kraj	237 849	232 082	232 689	218 701	257 034	249 115
CZ080 Moravskoslezský kraj	454 841	454 982	456 897	512 395	578 317	567 578
Celkem	2 672 417	2 578 671	2 727 343	2 889 148	3 263 485	3 337 649

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

Výrazný nárůst oproti roku 2013 můžeme zaznamenat u obecních rozpočtů v Plzeňském kraji a to o více než 15 %. V Pardubickém kraji můžeme vidět, že NNO ne příliš mnoho využívají dotací z obecních rozpočtů ve srovnání s ostatními kraji. Objem těchto dotací se v Pardubickém kraji přece jenom ale každým rokem zvyšuje.

4.1.5 Prostředky z EU

Zdroje z Evropské unie jsou uvolňovány prostřednictvím národních dotačních programů. Přestože se jedná o finanční prostředky uvolněné prostřednictvím EU, tak protože procházejí státním rozpočtem, jsou tedy z povahy věci dotacemi ze státního rozpočtu. Znamená to, že jejich administrace se řídí jednak českými zákony, ale také předpisy stanovenými EU. Z toho důvodu jsou tyto prostředky pro většinu NNO poměrně nedostupné, a proto NNO nepatří k příliš k častým a úspěšným žadatelům. Nicméně pro úspěšné žadatele mají tyto prostředky hned několik výhod. Tyto dotace bývají velice často víceleté a umožňují tak NNO plánovat dlouhodoběji a jsou zpravidla daleko vyšší než dotace národní. Svými přísnými požadavky na jejich administraci nutí NNO k daleko větší profesionalizaci a mnohdy jsou NNO nuceny uzavírat partnerství s podnikatelskými subjekty, orgány samosprávy apod. (Vláda ČR 2015)

Komplikovanost a složitost získání a využívání těchto zdrojů, stejně tak jako rizika s těmito finančními zdroji spojená, kladou na nedostatečně personálně zajištěné NNO velké nároky. To je i důvod, proč v programovém období 2007 – 2013 získala podporu z Evropských fondů jen necelá 2 % NNO. Zajímavým nástrojem, využívaným zejména ve venkovských oblastech ČR, je program LEADER, který zároveň podporuje partnerství neziskového sektoru s veřejným a podnikatelským a také rozděljuje na místní úrovni dotace na menší projekty. V programovém období 2014 – 2020 tak lze očekávat prostřednictvím tohoto tzv. komunitně vedeného místního rozvoje, neboli CLLD, administrovaného místními akčními skupinami (MAS), jež patří mezi NNO, zvýšení objemu dotačních prostředků pro NNO. (Vláda ČR 2015)

V současném programovém období 2014 – 2020 vznikly nové programy, které jsou spolufinancovány z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF). Pro ČR byly pro toto programové období vyčleněny prostředky ve výši téměř 24 miliard eur.

Obr. 5: Alokace ESI fondů mezi programy v programovém období 2014 – 2020 pro ČR

Zdroj: (MPMR ČR 2015)

Dotační programy, které nejvíce využívají NNO jsou OP Zaměstnanost, OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, Integrovaný regionální operační program (IROP) a OP Praha – pól růstu ČR, které jsou financovány z Evropského fondu soudržnosti (EFS) či Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). (Dotacni.info 2015)

Získání dotace

Postup k získání dotace z Evropských strukturálních a investičních fondů zahrnuje několik základních kroků. Pokud při žádosti NNO uspěje a její projekt bude schválen, nastává jeho realizace, k níž se rovněž váží určité povinnosti. Žádost se podává až po uveřejnění výzvy k podání výzvy. Podává se elektronicky na webových stránkách. (MPMR ČR 2015)

Zde je 10 základních kroků, při žádosti o dotaci z EU:

- 1) *Vytvoření podrobného projektového záměru;*
- 2) *Nalezení příslušného programu a v něm konkrétní oblasti podpory pro náš záměr;*
- 3) *Podání žádosti o podporu;*
- 4) *Posouzení žádosti o podporu;*
- 5) *Realizace projektu;*

- 6) *Žádost o platbu;*
  - 7) *Vyhodnocení a vyúčtování;*
  - 8) *Kontrola na místě;*
  - 9) *Publicita projektu;*
  - 10) *Udržitelnost projektu.*
- (MPMR ČR 2015)

4.1.6 Nadační prostředky

NNO se mohou o tyto příspěvky ucházet v jednotlivých grantových programech nadací a nadačních fondů. Nadace a nadační fondy mají při tvorbě smlouvy o poskytnutí výše nadačního příspěvku větší volnost, než je tomu u dotací z veřejných rozpočtů a navíc nadační příspěvky většinou pokrývají finanční potřeby NNO, které není možné uspokojit z jiných zdrojů. (Vláda ČR 2015)

U nadací a nadačních fondů neexistuje žádný ucelený přehled dat o tom, v jakých objemech jsou nadační příspěvky poskytovány, vzhledem k tomu, že jsou subjekty soukromého práva. Jediným zdrojem tak bývají povinné veřejné výroční zprávy nadací a nadačních fondů, které ovšem vypovídají o jednotlivém nadačním subjektu a není možné, bez hloubkového výzkumu, získat údaje pro obecný přehled. (Vláda ČR 2015)

4.1.7 Firemní dárcovství

Firemní filantropie je součástí společenské odpovědnosti firem a je to oblast, která prodělává velmi dynamický rozvoj. Nejedná se jen o pouhé poskytování finančních darů na veřejně prospěšné účely. Větší podniky již mají zřízené pozice manažerů CSR⁶, kteří mají na starosti jak firemní dárcovství, tak i propracované programy, ve kterých kombinují různé přístupy (peněžní dary, věcné dary, zvýhodněné ceny svých služeb, propůjčování svých zaměstnanců jako dobrovolníků do NNO atd.). Stále více firem si uvědomuje potřebu tzv. odpovědného podnikání, nicméně může to do budoucna znamenat i sníženou přímou podporu pro NNO, protože nejsou jedinou oblastí, kde firmy cítí společenskou odpovědnost. (Vláda ČR 2015)

---

⁶ CSR = společenská odpovědnost firem

Tab. 14: Poskytnuté dary od právnických osob

Rok	Počet dárců	Hodnota darů v Kč
2010	17 578	2 460 658 000
2011	17 766	2 644 567 000
2012	17 571	2 601 867 000
2013 ⁸³	19 000	2 500 000 000

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

V tabulce jsou prezentovány hodnoty darů firem na základě daňových přiznání právnických osob. Můžeme vidět, že v posledních letech nedochází k žádným výrazným změnám. Pouze se lehce zvýšil počet dárců v roce 2013.

4.1.8 Individuální dárcovství

Dary od fyzických osob patří ke zdrojům příjmů českých NNO, které mají velký rozvojový potenciál, neboť na charitu každoročně přispívá jen necelých 20 % občanů a spíše drobnějšími částkami. Česká společnost nejčastěji poskytuje dary na pomoc dětem, chudým a zejména lidem postiženým živelními pohromami. Prostředky bývají v tomto případě poskytovány spíše jednorázově. NNO se samozřejmě snaží vybudovat základnu stálých přispěvatelů, aby jim zajišťoval jeden z možných příjmů vícezdrojového financování. Trend stálých přispěvatelů přišel do ČR především nadnárodními NNO typu Greenpeace nebo UNICEF. (Vláda ČR 2015)

O objemu individuálních dárců jsou k dispozici pouze strohé údaje. Určitý obraz si můžeme vytvořit z dat Ministerstva financí, resp. z údajů z daňových přiznání fyzických osob, stejně jako u právnických osob. Data se samozřejmě týkají jen osob, které si uplatnily odpočet hodnoty darů od základu daně, což je jediný nástroj státu na podporu individuálního dárcovství. Proto tyto údaje nemají úplně vypovídající hodnoty. (Vláda ČR 2015)

Tab. 15: Poskytnuté dary od fyzických osob

Rok	Počet dárců	Hodnota darů v Kč
2010	116 960	1 510 645 000
2011	121 216	1 466 342 000
2012	124 096	1 562 470 000
2013⁸¹	135 000	1 500 000 000

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

Z tabulky je patrné, že podobně jako u darů od právnických osob se počty dárců objem darů příliš nemění také fyzických osob. Individuální dárcovství by určitě mohl mít větší potenciál do budoucna pro NNO.

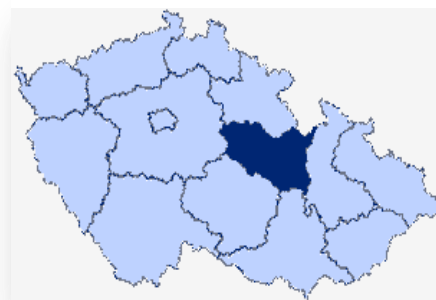
4.2 Pardubický kraj

Pardubický kraj leží ve východní části Čech a sousedí s kraji Středočeským, Královehradeckým, Olomouckým, Jihomoravským a Vysočinou. Společně s krajem Libereckým a Královehradeckým tvoří oblast soudržnosti Severovýchod, tzv. NUTS II. Kraj je složený ze čtyř okresů: Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí. Jeho rozloha činí 4 519 km² a je pátým nejmenším krajem ČR. Žije v něm přibližně 516 000 obyvatel a průměrná hustota je 112 obyvatel na km². V kraji nalezneme 451 obcí, z toho 15 obcí s rozšířenou působností a 26 obcí s pověřeným obecním úřadem. Z celkového počtu obcí je 38 měst a sídelním městem kraje je statutární město Pardubice. (Pardubický kraj 2015)

Nezaměstnanost v kraji činila k 30. 9. 2015 4,66 % a je zde čtvrtý nejnižší podíl nezaměstnaných v mezikrajském srovnání v ČR. V kraji se koncentruje především průmysl, ale i komerční a veřejné služby. Nejsilnější je zde všeobecně strojírenství. Významný je také zemědělský sektor už jen z toho důvodu, že z celkové rozlohy kraje zaujímá zemědělská půda okolo 60%. Ekonomickou prosperitu ovlivňuje to, že region protíná evropský železniční koridor. Využit je možné i leteckou a vodní dopravu. (Pardubický kraj 2015)

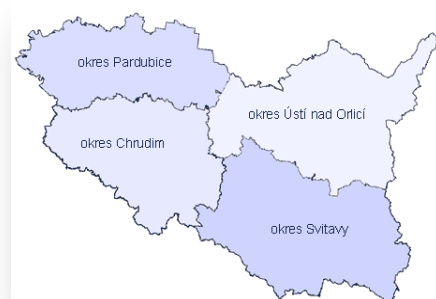
V Pardubickém kraji nalezneme mnoho přírodních zajímavostí, památek a pamětihodností. Mezi nejznámější patří CHKO Železné hory, CHKO Žďárské vrchy, CHKO Orlické hory, oblast Polabí nebo masív Králického Sněžníku, což je třetí největší vrchol v ČR (1423 m n. m.). V kraji najdeme i významné architektonické památky, mezi které patří především středověké hrady jako hrad Lichnice, Oheb, Rychmburk atd. K turisticky atraktivním místům patří dále např. muzeum loutkařských kultur v Chrudimi, státní zámek Slatiňany, hrad Svojanov, zámecký areál v Litomyšli a mnoho dalších. (Pardubický kraj 2015)

Obr. 6 Pardubický kraj v ČR

Zdroj: (Pardubický kraj 2015)

Obr. 7 Rozložení okresů

Zdroj: (Pardubický kraj 2015)

4.2.1 Neziskové organizace v Pardubickém kraji

V Pardubickém kraji existuje v současné době zhruba 6 240 neziskových organizací, ovšem toto číslo je spíše orientační, protože v kraji se každý rok registruje cca 200 nových organizací a naopak formálně zaniká cca 80 organizací. Neziskový sektor tak prochází neustálým výrazným růstem nových organizací, jak můžeme pozorovat a zároveň neustálou transformací. Z celkového počtu neziskových organizací v Pardubickém kraji je ovšem nemožné zjistit, zdali každá provádí nějakou činnost, anebo nevyvíjí žádnou. (Nevladky.cz 2015)

Mezi neziskovými organizacemi v kraji převažují nejvíce spolky. Naprostá většina z nich je zaměřena na sportovní a volnočasové aktivity (cca 2 500 organizací). Další silnou skupinou spolků je, především na venkovských oblastech, Sdružení dobrovolných hasičů (cca 600 organizací) a myslivecké spolky (cca 300 organizací). Podstatnou skupinu, z hlediska rozpočtu a počtu aktivních spolupracovníků, tvoří dále organizace poskytující sociální služby (cca 160 organizací). Relativně velký nárůst nastává také u organizací, které se věnují různým formám vzdělávání dětí nebo dospělých. (Nevladky.cz 2015)

Hlavní zaměření činnosti organizací v kraji ovšem nevypovídá příliš dobře o všech aktivitách, které realizují. Ve většině případů se totiž organizace hlásí k několika různým aktivitám a kromě svého dominantního cíle přispívá mnoho z nich obecně k oživování veřejného života v lokalitě, ve které působí. Typickým příkladem jsou hasičské sbory nebo farnosti, které se kromě své hlavní činnosti věnují různým druhům volnočasových a kulturních aktivit v obci. (Nevladky.cz 2015)

Tab. 16: Počet NNO v krajích ČR v roce 2012

Kraj	Nadace	Nadační fondy	Obecně prospěšné společnosti	Sdružení	Církevní právnické osoby	Organizační jednotky sdružení	Index na 100 tis. ob.
CZ010 hl. m. Praha	238	495	760	16 123	350	2 514	1 643
CZ020 Středočeský kraj	34	74	241	9 632	374	4 493	1 149
CZ031 Jihočeský kraj	21	93	191	5 548	395	2 946	1 444
CZ032 Plzeňský kraj	20	39	93	4 278	177	2 428	1 228
CZ041 Karlovarský kraj	13	19	75	2 273	91	915	1 122
CZ042 Ústecký kraj	19	38	168	5 774	348	2 573	1 079
CZ051 Liberecký kraj	20	21	102	3 338	224	1 587	1 207
CZ052 Královéhradecký kraj	14	84	112	4 224	208	2 212	1 240
CZ053 Pardubický kraj	12	49	100	3 814	221	2 038	1 207
CZ063 Kraj Vysočina	7	41	83	3 538	291	2 383	1 241
CZ064 Jihomoravský kraj	49	164	274	9 270	536	3 480	1 179
CZ071 Olomoucký kraj	28	68	128	4 690	365	2 074	1 153
CZ072 Zlínský kraj	20	98	119	3 952	257	1 802	1 063
CZ080 Moravskoslezský kraj	25	97	198	7 004	484	3 266	903
Celkem	520	1 380	2 644	83 458	4 321	34 712	1 643

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

Tab. 17: Počet NNO v krajích ČR v roce 2013

Kraj	Nadace	Nadační fondy	Obecně prospěšné společnosti	Sdružení	Církevní právnické osoby	Organizační jednotky sdružení	Index na 100 tis. ob.
CZ010 hl. m. Praha	242	517	745	16 160	347	2 489	1 649
CZ020 Středočeský kraj	33	81	245	9 660	351	4 470	1 139
CZ031 Jihočeský kraj	20	94	199	5 570	386	2 912	1 442
CZ032 Plzeňský kraj	20	39	94	4 375	170	2 487	1 253
CZ041 Karlovarský kraj	14	21	73	2 301	82	918	1 135
CZ042 Ústecký kraj	21	37	164	5 784	335	2 473	1 068
CZ051 Liberecký kraj	21	23	111	3 369	219	1 540	1 204
CZ052 Královéhradecký kraj	14	86	118	4 236	197	2 169	1 236
CZ053 Pardubický kraj	11	51	106	3 802	216	1 994	1 198
CZ063 Kraj Vysočina	9	43	94	3 542	284	2 369	1 243
CZ064 Jihomoravský kraj	51	167	273	9 541	522	3 546	1 205
CZ071 Olomoucký kraj	29	69	136	4 871	356	2 070	1 183
CZ072 Zlínský kraj	20	100	123	4 042	250	1 836	1 087
CZ080 Moravskoslezský kraj	27	102	204	7 177	457	3 263	919
Celkem	532	1 430	2 685	84 430	4 172	34 536	1 649

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

Tab. 18: Počet NNO v krajích ČR v roce 2014

Kraj	Nadace	Nadační fondy	Obecně prospěšné společnosti	Spolky	Církevní právnické osoby	Pobočné spolky	Ústavy
CZ010 hl. m. Praha	240	563	877	16 738	345	1 737	66
CZ020 Středočeský kraj	32	87	277	10 033	354	3 800	25
CZ031 Jihočeský kraj	23	95	218	5 802	385	2 437	8
CZ032 Plzeňský kraj	20	43	104	4 527	169	2 068	5
CZ041 Karlovarský kraj	13	24	86	2 353	77	671	3
CZ042 Ústecký kraj	20	43	178	5 953	334	1 903	3
CZ051 Liberecký kraj	20	30	125	3 485	220	1 171	8
CZ052 Královéhradecký kraj	14	88	139	4 440	198	1 720	8
CZ053 Pardubický kraj	11	52	116	3 981	213	1 634	8
CZ063 Kraj Vysočina	10	46	96	3 674	287	2 008	1
CZ064 Jihomoravský kraj	52	180	302	10 007	520	2 903	13
CZ071 Olomoucký kraj	29	72	145	5 059	353	1 689	5
CZ072 Zlínský kraj	19	103	141	4 206	250	1 580	3
CZ080 Moravskoslezský kraj	27	112	241	7 529	453	2 636	11
Celkem	530	1 538	3 045	87 787	4 158	27 957	167

Zdroj: (Vláda ČR 2015)

V následujících tabulkách vidíme vývoj počtu nestátních neziskových organizací v jednotlivých krajích České republiky v letech 2012, 2013 a 2014. Můžeme vidět, že tento počet se ve většině případů každým rokem zvyšuje. Pardubický kraj je jedním z krajů, kde působí nejméně nestátních neziskových organizací v ČR.

Neziskové organizace v Pardubickém kraji mají zastoupení v jednotlivých okresech poměrně rovnoměrné. Nejvyšší počet organizací působí v okrese Pardubice, který je zároveň nejlidnatějším okresem kraje. Nejmenší počet organizací se naopak nachází ve svitavském a chrudimském okrese, které mají nejméně obyvatel.

Tab. 19: Rozložení NNO v jednotlivých okresech Pardubického kraje

okres	NNO		obyvatel	obyvatel na organizaci
	počet	%		
Chrudim	1295	20,0	104043	80,3
Pardubice	2057	31,7	168569	81,9
Svitavy	1236	19,1	104622	84,6
Ústí nad Orlicí	1652	25,5	138751	84,0
CELKEM	6240	96,3	515985	82,7

Zdroj: (Nevladky.cz 2015)

4.2.2 Počet zaměstnanců v neziskovém sektoru v Pardubickém kraji

Neziskový sektor působí v ČR jako významný sektor zaměstnanosti a pracuje v něm okolo 54 200 zaměstnanců. Tento údaj ovšem vyjadřuje pouze zaměstnanost na plný pracovní poměr, nejsou zde zahrnuty osoby, které pracují např. na dohodu o provedení práce a už vůbec zde nejsou zohledněni dobrovolnické osoby, kterých v neziskovém sektoru působí celá řada. (Vláda ČR 2015)

V Pardubickém kraji je podle odhadů zaměstnáno cca 4 000 – 5 000 osob v pracovním poměru a organizace dále poskytují výdělek dalším několika tisícům osob formou dohody o provedení práce. Odhad tohoto typu je třeba brát spíše orientačně. Poslední šetření neziskového sektoru proběhlo v Pardubickém kraji v roce 2009 a dospělo k závěru, že neziskové organizace zaměstnávají minimálně 16 495 osob, z toho cca 9 000 v pracovním poměru a 7 500 na dohodu o provedení práce. K těmto výsledkům se ovšem dospělo tak, že se sečetli počty osob zaměstnaných v organizacích zařazených do vzorku a vynásobili se podle podílu organizací, které byly zařazeny do šetření. Ovšem některé typy organizací byly zastoupeny příliš a jiné málo a tudíž tento výzkum mohl vést k nepřesnému vyjádření o počtu zaměstnanců v Pardubickém kraji. Určit přesný počet pracovníků v neziskovém sektoru je velmi problematické a je založeno spíše na formě odhadu. (Nevladky.cz 2015)

V posledních letech narůstá počet vysoce kvalifikovaných zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním, kteří působí v neziskovém sektoru. Tento nárůst ovšem není doprovázený odpovídajícím zvýšením, protože neziskové organizace si to nemohou dovolit. Jako jeden z důvodů uvádějí organizace neexistenci víceletého financování, což je spojeno s nejistotou, zda by na platy měly, pokud by je začaly zvyšovat. (Nevladky.cz 2015)

5 ŠETŘENÍ V TERÉNU

Vlastní šetření diplomové práce je provedeno pomocí kvantitativního a kvalitativního šetření. Ke kvantitativnímu výzkumu je využita metoda dotazníkového průzkumu, kdy je zjišťován u jednotlivých neziskových organizací v Pardubickém kraji způsob jejich prezentace na veřejnosti a dále jakou formou a odkud získávají finanční zdroje. Ke kvalitativnímu šetření je využito polo standardizovaných rozhovorů ve vybraných neziskových organizacích a výsledkem budou rozdíly ve způsobu získávání finančních zdrojů a návrh, jakým způsobem efektivně získávat finanční zdroje.

5.1 Kvantitativní výzkum NNO v Pardubickém kraji

Kvantitativní výzkum byl využit ke splnění prvního dílčího cíle diplomové práce. Byl zjištěn způsob prezentace a způsob získávání finančních prostředků v náhodně vybraných NNO v Pardubickém kraji. Metodika postupu kvantitativního výzkumu probíhala podle knihy „Jak se vyrábí sociologická znalost“ podle M. Dismana. Jako nástroj ke sběru dat bylo použito dotazníkového šetření z důvodu, že dotazník je zároveň efektivním a rychlým nástrojem ke sběru dat pro větší množství respondentů, které v tomto případě tvoří NNO. Cílem kvantitativního šetření bylo testování hypotéz, které jsou na začátku stanoveny, a poté jsou testovány na základě výstupu dat. Testování statistických hypotéz je na konci práce v příloze č. II.

Formulace teoretické hypotézy

Stanovení obecné teoretické hypotézy bylo důležité z důvodu, abychom si uvědomili obecnou problematiku celého výzkumu práce. Zde je obecná stanovená obecná teoretická hypotéza:

„Cílem projektu kvantitativního výzkumu je zjištění, zdali neziskové organizace v Pardubickém kraji věnují pozornost způsobu prezentování své organizace na veřejnosti a také zdali zajišťují nějakým způsobem její financování. Bez těchto procesů nemůže mít nezisková organizace dlouhodobou životnost.“

Formulace souboru pracovních hypotéz

Obecnou teoretickou hypotézu je třeba převést do roviny konkrétních pracovních hypotéz, kde zkoumáme závislost mezi dvěma a více proměnnými. Pro potřeby výzkumu práce byly stanoveny následující hypotézy.

- H_{01} : *NNO, které zajišťují financování, se věnují rovněž prezentaci*
- H_{02} : *Ve většině NNO v Pardubickém kraji je poměrné zastoupení, zdali má na starosti fundraising vedení organizace nebo fundraiser*
- H_{03} : *Podpora dobrovolníků se neliší mezi jednotlivými NNO a spolky*
- H_{04} : *Neziskové organizace v Pardubickém kraji upřednostňují spíše firemní dárcovství*

Rozhodnutí o populaci a vzorku

Jako zkoumaná oblast, pro zjištění způsobu prezentace a financování neziskových organizací, byl stanoven Pardubický kraj. V kraji se nachází v současné době cca 6 240 NNO. Bylo snahou rozeslat dotazníkové šetření do co nejvíce NNO v kraji. Autor práce zkontaktoval pana Romana Peška, jež je metodik NNO v Pardubickém kraji, s dotazem, zdali neexistuje souhrnný adresář, kde by byl na jednotlivé organizace nějaký kontakt. Bylo zjištěno, že neexistuje žádný souhrnný seznam NNO v kraji, kde by bylo možné nalézt nějaký kontakt na jednotlivé organizace. Bylo doporučeno obrátit se na Koalici nevládek Pardubicka (KONEP), jež je otevřeným sdružením neziskových organizací, které působí v tomto kraji. I zde bylo potvrzeno, že neexistuje úplný seznam NNO v kraji, kde by byl kontakt na jednotlivé organizace. Kontakt zde byl nalezen pouze na jednotlivé NNO, které jsou součástí sdružení KONEP. Je jich v současné době okolo 550. Další kontakty byly sháněny z adresáře NNO Pardubického kraje z roku 2012, kde se podařilo sehnat na internetu kontakt na cca 190 církevních organizací, 40 obecně prospěšných společností, 3 nadace, 8 nadačních fondů a cca 400 spolků a pobočných spolků. Zde si je potřeba položit otázku, zdali by neměl být do budoucna veden souhrnný adresář NNO, kde by bylo možné nalézt alespoň nějaký kontakt.

Na poměrně velké množství kontaktních emailových adres, které byly dohledány na internetu, se ani nepodařilo odeslat emailovou zprávu z důvodu, že již neexistovali, nebo byly uvedeny ve špatném tvaru. Také přišla někdy odpověď, že se nejedná

o neziskovou organizaci, přičemž byl tento email uvedený jako kontaktní u vyhledané neziskové organizace. Emailovou zprávu s prosbou o vyplnění dotazníku se tak podařilo odeslat do cca 700 neziskových organizací.

Potřebný počet vyplněných dotazníků byl stanoven na minimálně 100 respondentů, aby výsledky výzkumu měly alespoň určitou vypovídající věrohodnost.

Rozhodnutí o technice sběru informací

Kvantitativní výzkum je proveden pomocí dotazníkového šetření z důvodu, že se jedná o efektivní a rychlý nástroj ke sběru dat pro větší množství respondentů, které v tomto případě tvoří NNO. Dále zde není potřeba vynaložit žádné náklady na jeho rozesílání, které probíhá přes emailovou adresu. Dotazník byl vytvořen na webovém portálu <https://www.vyplnto.cz/>. V úvodu dotazníku jsou respondenti seznámeni, za jakým účelem je prováděn kvantitativní výzkum, a jsou ujištěni, že získaná data budou využita pouze pro potřeby této diplomové práce. Zároveň je deklarována naprostá anonymita získaných dat.

Konstrukce nástrojů pro tento sběr

Struktura dotazníku je tvořena třemi částmi. První část je tvořena identifikačními otázkami pro rozlišení jednotlivých NNO a zároveň zjištění lokální působnosti organizací v Pardubickém kraji. Taktéž je zjišťováno, kdy organizace vznikly a kolik osob zaměstnávají na hlavní pracovní poměr, zdali vůbec zaměstnávají.

Druhá část dotazníku se zaměřuje na způsoby prezentace NNO na veřejnosti. Je položena především zásadní otázka, zdali se organizace vůbec prezentací na veřejnosti nějakým způsobem zabývají. Dále je zjišťováno, kdo v organizaci zajišťuje PR aktivity a jaké prostředky jsou pro to využívány. V neposlední řadě je zkoumáno, zdali organizace pořádají nějaké akce pro veřejnost během roku a pokud ano, mají možnost se o těchto akcích rozepsat. V případě, že se NNO vůbec nezabývají prezentací na veřejnosti, pak tuto druhou část úplně přeskočí a pokračují na třetí a zároveň poslední část.

Poslední část dotazníku se zabývá samotným fundraisingem NNO, kde je zjištěno, v jakém rozmezí se pohybuje jejich roční obrat. Dále je položena zásadní otázka, zdali vůbec organizace zajišťuje financování a získávání finančních prostředků pro svou činnost. Pokud ne, tak v této fázi pro ně dotazník končí. U NNO, které se fundraisingu

věnují, je zkoumáno, kdo má zajišťování finančních prostředků na starosti a také, zdali je toto financování vícezdrojové, tj. není závislé pouze na jednom finančním zdroji. Poté je zkoumáno, jaké finanční zdroje využívají ke svému fungování a jsou vyzváni k tomu, aby označily zdroj, který tvoří největší složku jejich rozpočtu. Na závěr je položena otázka, zdali organizace upřednostňují získávání finančních prostředků spíše od firemních dárců, či individuálních dárců.

Předvýzkum

Předvýzkum byl proveden na deseti náhodně vybraných neziskových organizacích, kterým byl zaslán dotazník s prosbou, zdali ho mohou zhodnotit a případně navrhnout některé změny či úpravy. Odpověď mi přišla od pěti NNO s tím, že struktura otázek v dotazníku je v pořádku. Pouze mi přišlo doporučení, že by bylo dobré přidat některé odpovědi navíc, nebo změnit některé otázky na polouzavřené s možností vyplnění vlastní odpovědi. Některé tyto úpravy byly provedeny, ale jinak dotazník zůstal téměř nezměněn a mohl tedy začít být rozesílán do jednotlivých NNO v Pardubickém kraji.

Sběr dat

Finální verze dotazníku byla spuštěna, na webových stránkách <https://www.vyplnto.cz/>, 24. 2. 2016 a výzkum byl ukončen 9. 3. 2016. Po spuštění dotazníku byly emailové zprávy z počátku posílány do jednotlivých NNO hromadně. Ovšem návratnost byla z počátku poměrně nízká. Pravděpodobný důvod byl nejspíše, že v emailu byl větší počet příjemců a tak mohl být brán jako spam, tj. hromadné šíření zprávy, mezi více příjemců. Z toho důvodu se předpokládá, že tento email, u většiny neziskových organizací, skončil v nevyžádané poště v jejich emailové schránce a vůbec si tak této zprávy nevšimly.

Zhruba po týdnu tedy začalo rozesílání emailu jednotlivě, postupně do každé neziskové organizace zvlášť. Bylo to časově poměrně náročné, ale návratnost vyplnění dotazníku se rázem o mnoho zvýšila, což je také dobrý postřeh v tom, pokud se dotazník rozesílá zvlášť, anebo hromadně.

Analýza a vyhodnocení dat

Kvantitativní šetření bylo ukončeno 9. 3. 2016 s celkovou návratností vyplněných dotazníků od 113 respondentů. Dotazník byl rozeslán do cca 700 neziskových organizací, což znamená, že návratnost činila 16, 143 %. Co se týče návratnosti, která je dána poměrem vyplněných a zobrazených dotazníků, tak ta činila 60 %. Ovšem jedná se spíše o orientační údaj.

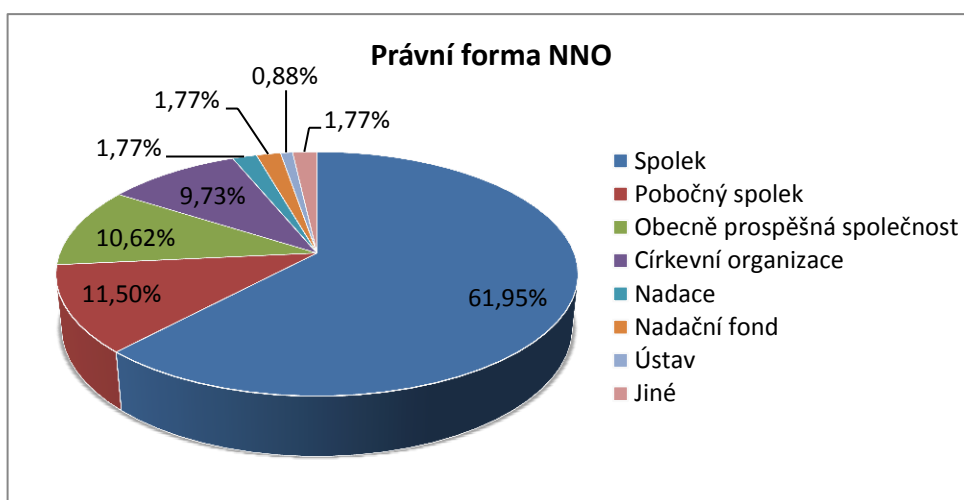
V následující části jsou vyhodnoceny získaná data od respondentů, na základě kterých jsou potvrzeny či vyvráceny stanovené pracovní hypotézy. Samotný dotazník je přiložen v příloze č. I na konci práce.

Tab. 20: Jaký druh právní formy má Vaše nezisková organizace?

Právní forma NNO	Počet	% z celkového počtu
Spolek	70	61,95%
Pobočný spolek	13	11,50%
Obecně prospěšná společnost	12	10,62%
Církevní organizace	11	9,73%
Nadace	2	1,77%
Nadační fond	2	1,77%
Ústav	1	0,88%
Jiné	2	1,77%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 7: Právní norma NNO

Zdroj: vlastní zpracování

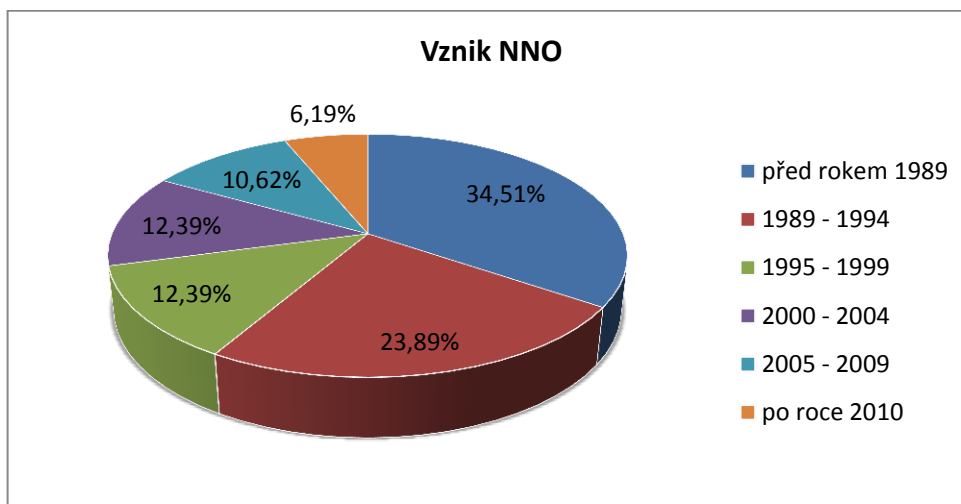
Hned první otázka měla stanovit rozuzlení, o jakou právní formu NNO se jedná. Podle očekávání měly největší zastoupení spolky, ale určitě je překvapením, že tvořily více jak 60 % zastoupení všech respondentů. Ovšem vzhledem k tomu, že mají rovněž největší zastoupení v Pardubickém kraji, tak je to celkem pochopitelné. Ostatní zastoupení NNO, které se zúčastnily dotazníkového šetření, je již ve větším poměru.

Tab. 21: Kdy vznikla Vaše organizace?

Vznik NNO	Počet	% z celkového počtu
před rokem 1989	39	34,51%
1989 – 1994	27	23,89%
1995 – 1999	14	12,39%
2000 – 2004	14	12,39%
2005 – 2009	12	10,62%
po roce 2010	7	6,19%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 8: Vznik NNO

Zdroj: vlastní zpracování

V této otázce došlo k velkému překvapení, protože největší zastoupení mezi respondenty mají NNO, které vznikly před rokem 1989, což je zvláštní, protože k právnímu zakotvení došlo až po roce 1989, kdy začal platit zákon č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů. Tento fakt je připisován nejvíce tomu, že mezi respondenty převažují spolky, tudíž se jednalo o různá sdružení, která se již nějakým způsobem sdružovala

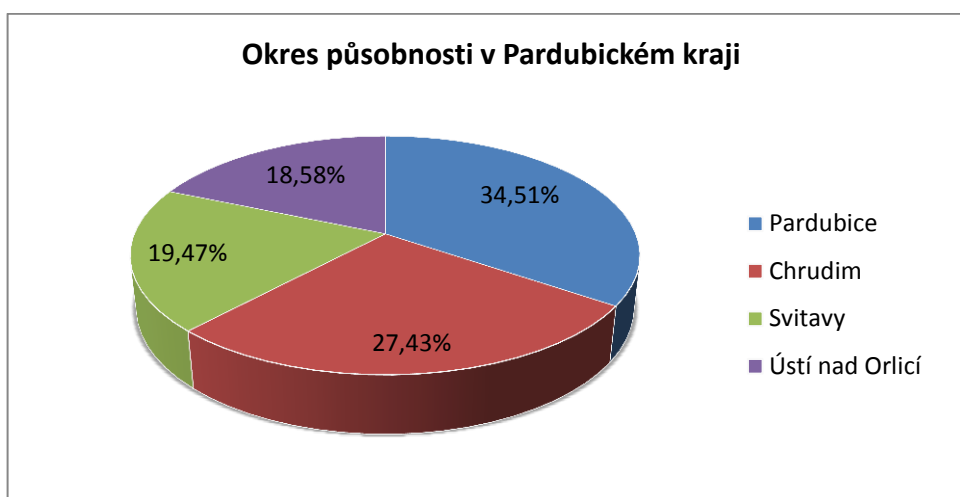
za totalitních režimů. Ovšem jak již bylo uvedeno, zakotvení v právní formě dostaly až po roce 1989, takže respondenti pravděpodobně pochopili otázku tím způsobem, kdy se členové organizace začaly sdružovat, ale nikoliv, kdy přijaly právní formu. Před rokem 1989 byla svobodná iniciativa občanů nežádoucí a některé organizace mohly fungovat pouze jako součást Národní fronty.

Tab. 22: V jakém okrese Pardubického kraje působíte?

Okres působnosti v Pardubickém kraji	Počet	% z celkového počtu
Pardubice	39	34,51%
Chrudim	31	27,43%
Svitavy	22	19,47%
Ústí nad Orlicí	21	18,58%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 9: Okres působnosti v Pardubickém kraji

Zdroj: vlastní zpracování

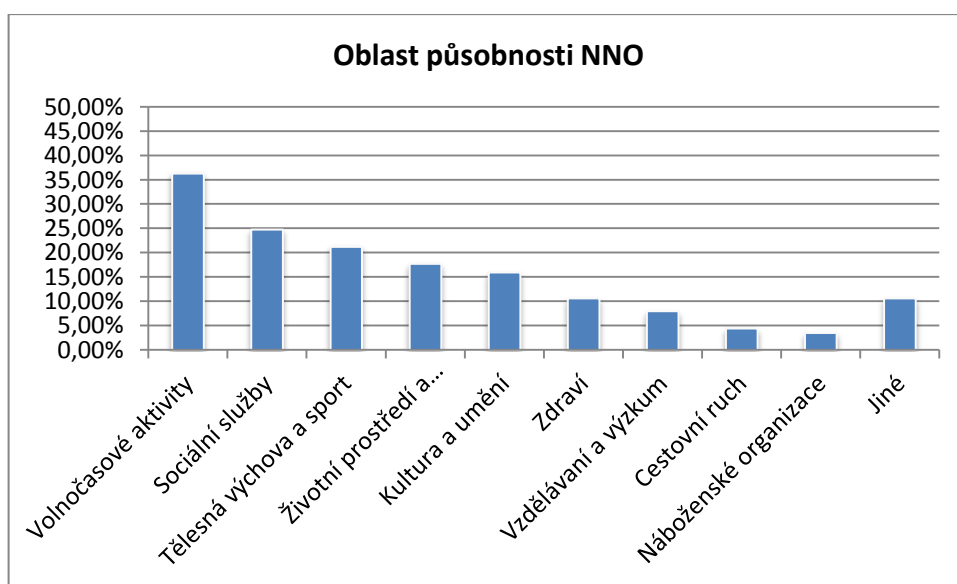
Podle očekávání nejvíce respondentů, kteří se zúčastnili výzkumu, byli z okresu Pardubice. Kdyby to bylo bráno podle zastoupení jednotlivých NNO v Pardubickém kraji, tak dále už by to neodpovídalo, protože druhé největší zastoupení v průzkumu má okres Chrudim, namísto okresu Ústí nad Orlicí. Ovšem vzhledem k tomu, že dotazníky byly rozesílány náhodně do jednotlivých NNO na základě získaných kontaktů, nevedla se statistika jednotlivých organizací, kterým byly zaslány dotazníky. Tudíž nelze brát zřetel na jednotlivé zastoupení respondentů v kraji, podle krajského zastoupení všech NNO.

Tab. 23: V jaké oblasti působí Vaše organizace?

Oblast působnosti	Počet	% z celkového počtu
Volnočasové aktivity	41	36,28%
Sociální služby	28	24,78%
Tělesná výchova a sport	24	21,24%
Životní prostředí a ochrana přírody	20	17,70%
Kultura a umění	18	15,93%
Zdraví	12	10,62%
Vzdělávání a výzkum	9	7,96%
Cestovní ruch	5	4,42%
Náboženské organizace	4	3,54%
Jiné	12	10,62%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 10: Oblast působnosti NNO

Zdroj: vlastní zpracování

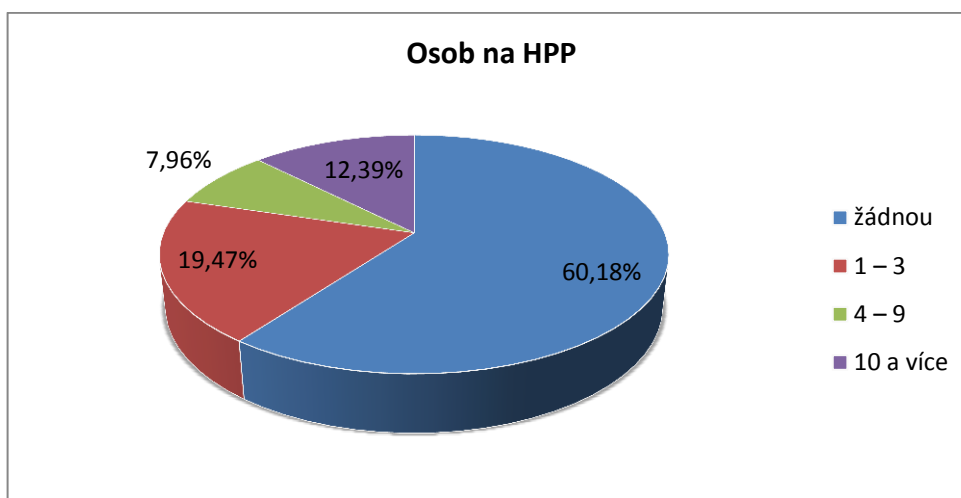
Nejčastější oblast tvoří volnočasové aktivity, což není až tak překvapivé, vzhledem k tomu, že průzkumu se účastnily především spolky. V této otázce měly organizace možnost zvolit více odpovědí z důvodu, že obvykle se zaměřuje jejich působnost na více oblastí a ne jen na jednu. Mezi jiné oblasti, které se objevovaly ve výzkumu, patří např. průvodcovská činnost, vodní záchrana, dotační poradenství, humanitární pomoc v zahraničí, svaz diabetiků apod.

Tab. 24: Kolik osob zaměstnáváte na hlavní pracovní poměr?

Osob na HPP	Počet	% z celkového počtu
žádnou	68	60,18%
1 – 3	22	19,47%
4 – 9	14	7,96%
10 a více	9	12,39%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 11: Osob na HPP

Zdroj: vlastní zpracování

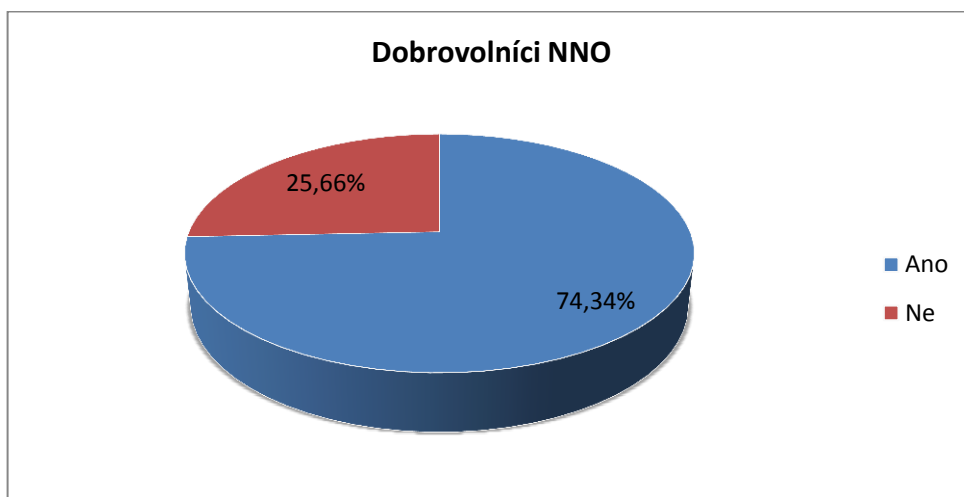
U NNO není zas tak obvyklé zaměstnávat více osob na hlavní pracovní poměr, ale samozřejmě záleží, o jak velkou organizaci se jedná. Naprostá většina NNO, které se účastnili výzkumu, nezaměstnává na plný úvazek žádnou osobu. Z toho je patrné, že organizace si vystačí buď s jejím vedením, anebo jí nejspíše pomáhají brigádníci či dobrovolníci. Jelikož většina NNO, které se zúčastnili průzkumu, jsou spolky a jedná se obvykle o organizace zaměřené na volnočasové aktivity, pak je pochopitelné, že nepotřebují zaměstnávat vlastní zaměstnance, ale využívají v naprosté většině dobrovolné pracovníky.

Tab. 25: Podporují a pomáhají Vaší organizaci dobrovolníci?

Dobrovolníci	Počet	% z celkového počtu
Ano	84	74,34%
Ne	29	25,66%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 12: Dobrovolníci NNO

Zdroj: vlastní zpracování

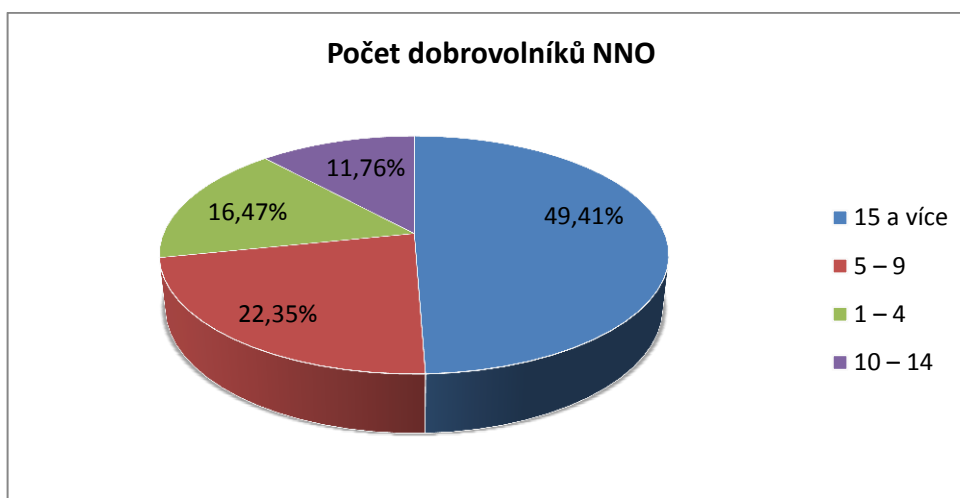
Dobrovolnictví je typickým znakem neziskových organizací a tak není divu, že u většiny tvoří důležitou složku. Když si výsledek této otázky dáme do protikladu s předchozí, o počtu zaměstnávaných osob na hlavní pracovní poměr, můžeme na první pohled vidět, že NNO daleko více využívají dobrovolníky. Je to pochopitelné, protože organizace obvykle nedisponují velkými finančními prostředky, a tudíž si nemohou dovolit zaměstnávat osoby na pracovní úvazek a obvykle k tomu ani nemají důvod.

Tab. 26: Kolik dobrovolníků podporuje, pomáhá Vaší organizaci?

Počet dobrovolníků NNO	Počet	% z celkového počtu
15 a více	42	49,41%
5 – 9	19	22,35%
1 – 4	14	16,47%
10 – 14	10	11,76%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 13: Počet dobrovolníků NNO

Zdroj: vlastní zpracování

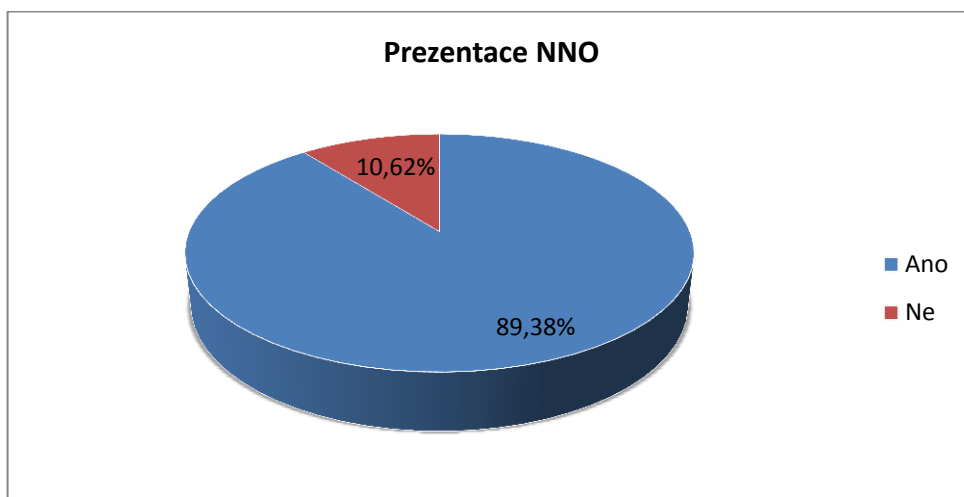
Zde znovu můžeme vidět, že dobrovolnictví je typickým znakem neziskového sektoru. Téměř polovinu NNO podporuje 15 a více dobrovolníků, což je celkem překvapivé. Ovšem vzhledem k tomu, že většina zúčastněných datuje vznik jejich organizace před rokem 1989 a po tomto roce, pak je to pochopitelné. Čím déle organizace existuje, tím více je známá a má logicky i vyšší dobrovolnickou základnu.

Tab. 27: Zabývá se Vaše organizace prezentací na veřejnosti?

Prezentace NNO	Počet	% z celkového počtu
Ano	101	89,38%
Ne	12	10,62%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 14: Prezentace NNO

Zdroj: vlastní zpracování

Podle očekávání naprostá většina NNO se nějakým způsobem zabývá a věnuje prezentaci své činnosti na veřejnosti. Organizace si moc dobře uvědomují, že jejich dlouhodobá životnost závisí především na jejich známosti. S tím je i spojeno snadnější získávání dobrovolníků a především finančních prostředků. V tomto případě především od firemních a individuálních dárců, kde je image a značka zásadní.

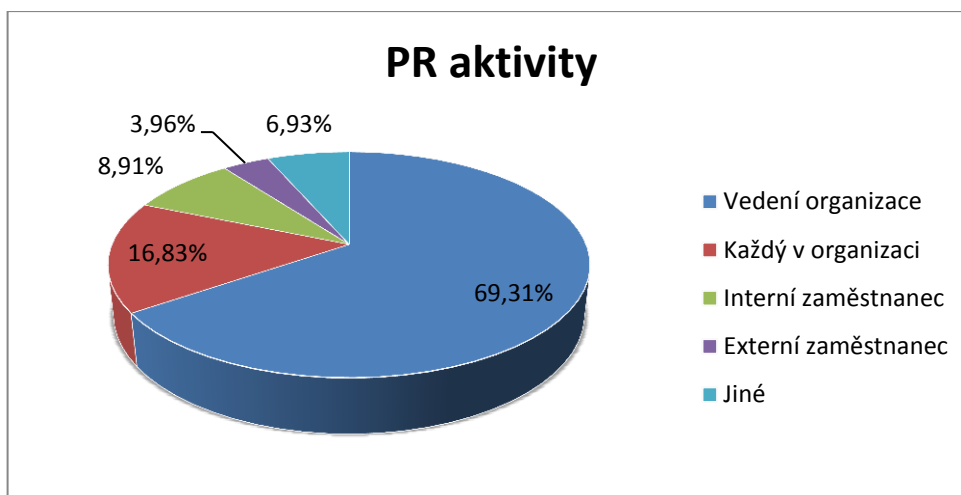
Tab. 28: Kdo má ve Vaší organizaci na starost PR aktivity?

PR aktivity	Počet	% z celkového počtu
Vedení organizace	70	69,31%
Každý v organizaci	17	16,83%
Interní zaměstnanec	9	8,91%
Externí zaměstnanec	4	3,96%
Jiné	7	6,93%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 15: PR aktivity

Zdroj: vlastní zpracování

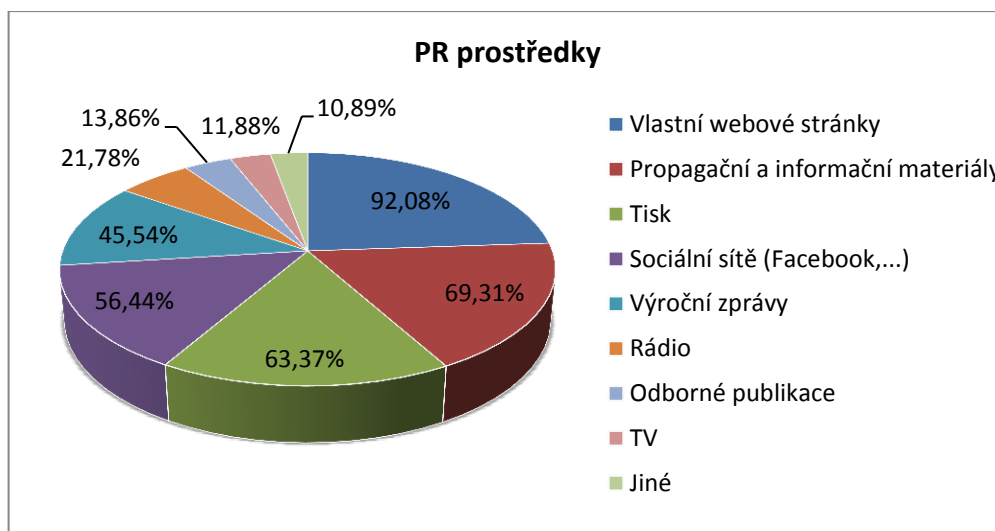
U více jak dvou třetin organizací má public relations, vztahy s veřejností, na starosti přímo vedení organizace, což je obvykle přímo ředitel či předseda. Je to celkem pochopitelné, protože u menších NNO není nutné zaměstnávat samostatnou osobu, která se bude starat o PR aktivity. Obvykle to má na starosti právě vedení, anebo každý v organizaci. Zaměstnaní vlastní osoby, či najmutí externího zaměstnance, bývá častější především u větších neziskových organizací. Mezi jiné odpovědi, které respondenti uvedli, patřily např. farní rady (u církví), dobrovolníci, pracovník pro PR a zároveň fundraising apod.

Tab. 29: Jaké prostředky používáte pro prezentaci Vaší organizace?

PR prostředky	Počet	% z celkového počtu
Vlastní webové stránky	93	92,08%
Propagační a informační materiály	70	69,31%
Tisk	64	63,37%
Sociální sítě (Facebook, ...)	57	56,44%
Výroční zprávy	46	45,54%
Rádio	22	21,78%
Odborné publikace	14	13,86%
TV	12	11,88%
Jiné	11	10,89%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 16: PR prostředky

Zdroj: vlastní zpracování

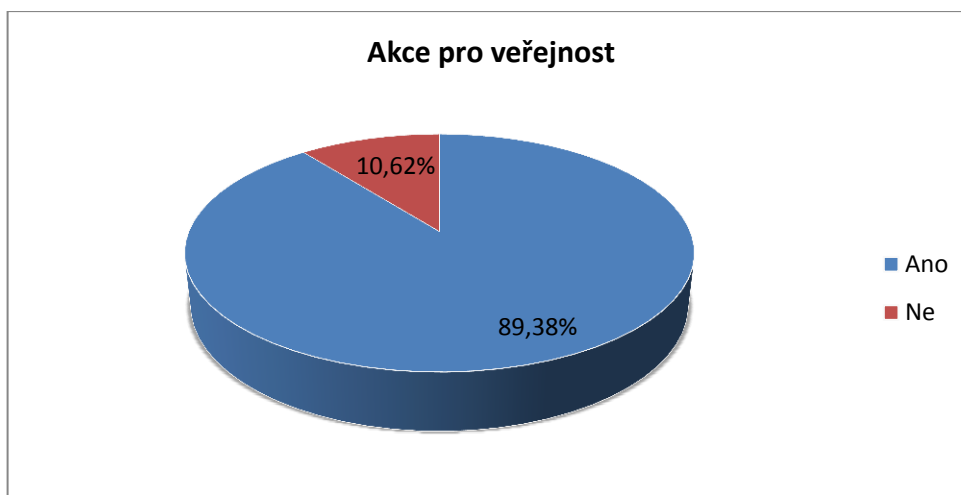
Mezi nejvíce využívané nástroje, které neziskové organizace používají k propagaci, patří podle očekávání vlastní webové stránky. V dnešní době téměř každý člověk, který shání nějakou informaci, jako první využije internet. Je to nejjednodušší a nejrychlejší způsob, což i moc dobře vědí samotné organizace. Poněkud překvapením je, že dnes poměrně rozšířené sociální sítě se umístily až na čtvrtém místě. Mezi jiné PR prostředky uvedly organizace např. informační nástěnky, roll up (tzv. „rolovací plakát), přednášky, propagační akce, apod.

Tab. 30: Organizujete pro veřejnost během roku nějaké akce?

Akce pro veřejnost	Počet	% z celkového počtu
Ano	101	89,38%
Ne	12	10,62%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 17: Akce pro veřejnost

Zdroj: vlastní zpracování

Naprostá většina NNO pořádá během roku nějaké akce pro veřejnost. Je to logické, protože právě v pořádání různých akcí pro občany bývá obvykle smysl činnosti jednotlivých organizací. Zároveň se tím dostávají do povědomí veřejnosti a zvyšuje se tak jejich známost. Mají pak o dost větší šanci získávat nové dárcy, dobrovolníky či nové pracovníky.

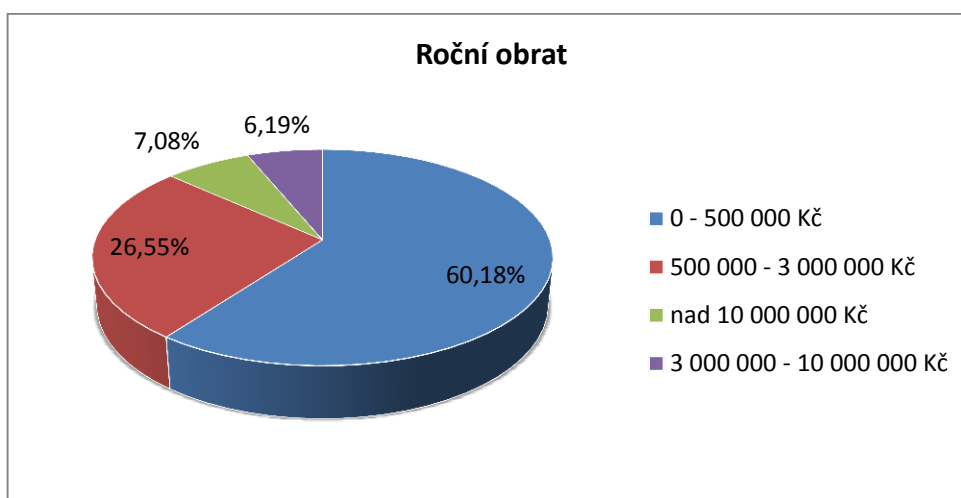
Součástí dotazníkového šetření bylo rovněž zjistit, jaké akce NNO pořádají. Zde jim nebyly nabídnuty žádné možnosti, protože každá organizace má přece jen obvykle jiný druh akcí, které pořádá. Tato otázka byla nepovinná, ale i tak na ni odpovědělo mnoho respondentů. Mezi nejčastější odpovědi, které se ve výzkumu objevily, patřily různé benefiční akce, koncerty, přednášky, dny otevřených dveří, různé kulturní a sportovní akce. Dále různé soutěže, výlety, semináře, školení, kurzy, tábory apod. Nechyběly také odpovědi typu oslav Dne Země, Dne Zdraví, bleší trhy, farmářské trhy, Vítání jara, pálení čarodějnic a mnoho a mnoho dalších.

Tab. 31: V jakém rozmezí se pohybuje Váš roční obrat?

Roční obrat	Počet	% z celkového počtu
0 - 500 000 Kč	68	60,18%
500 000 - 3 000 000 Kč	30	26,55%
nad 10 000 000 Kč	8	7,08%
3 000 000 - 10 000 000 Kč	7	6,19%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 18: Roční obrat

Zdroj: vlastní zpracování

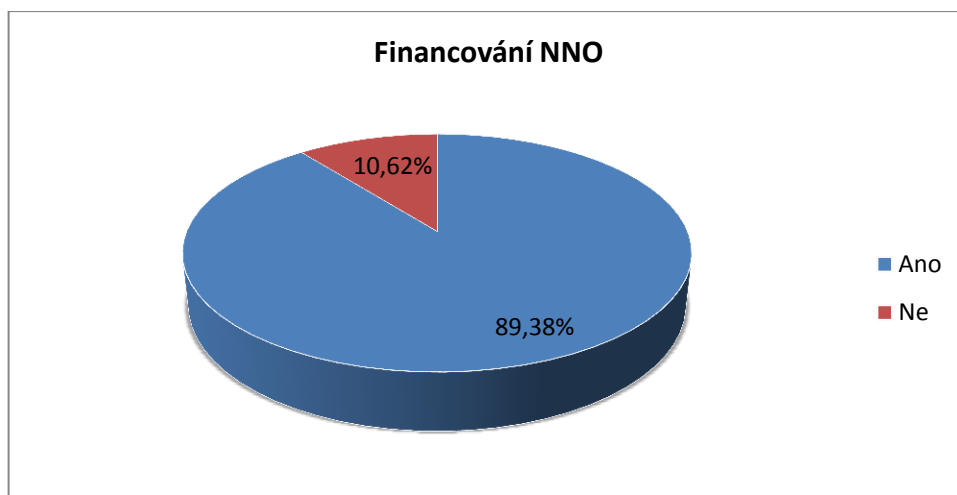
Roční obrat se u NNO podle očekávání pohybuje nejčastěji v nejnižším rozmezí 0 – 500 000 Kč. Jako jeden z důvodů je, že největší zastoupení, ve výzkumu mezi respondenty, mají spolky, které jsou zaměřené především na volnočasové aktivity. Všeobecně mezi neziskovými organizacemi v ČR převažují především menší NNO, a proto výsledek této otázky je celkem vypovídající.

Tab. 32: Zajišťujete nějakým způsobem financování Vaší organizace?

Financování NNO	Počet	% z celkového počtu
Ano	101	89,38%
Ne	12	10,62%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 19: *Financování NNO*

Zdroj: vlastní zpracování

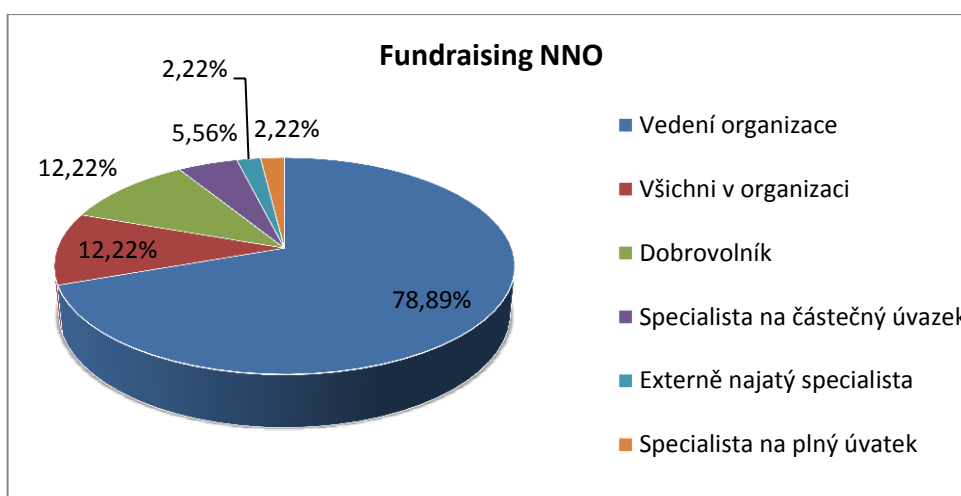
Podle očekávání naprostá většina NNO zajišťuje nějakým způsobem financování jejich činnosti. Každá organizace si moc dobře uvědomuje, že bez zajištění finančních prostředků nemůže mít dlouhodobou životnost a fungování. Fundraising je pro každou organizaci stejně důležitý jako jejich prezentace.

Tab. 33: *Kdo má ve Vaší organizaci na starosti fundraising?*

Fundraising NNO	Počet	% z celkového počtu
Vedení organizace	71	78,89%
Všichni v organizaci	11	12,22%
Dobrovolník	11	12,22%
Specialista na částečný úvazek	5	5,56%
Externě najatý specialista	2	2,22%
Specialista na plný úvazek	2	2,22%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 20: Fundraising NNO

Zdroj: vlastní zpracování

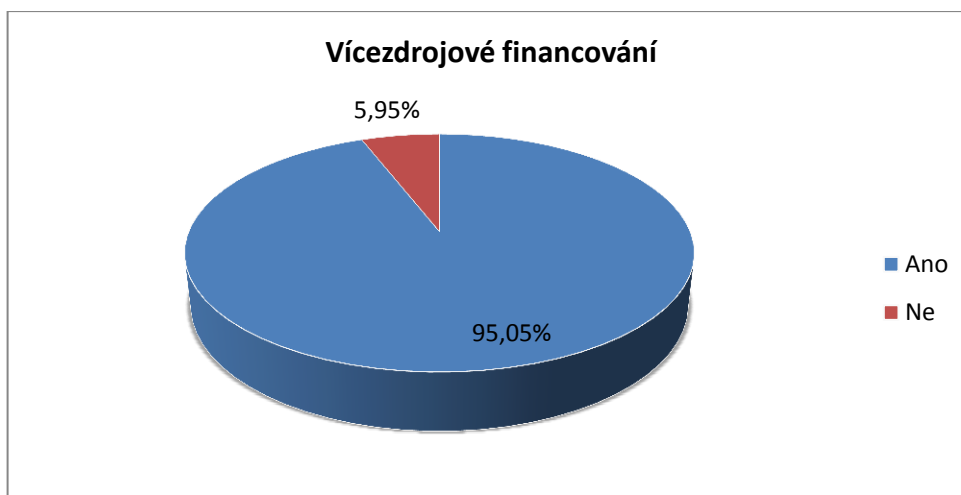
V naprosté většině NNO, které se zúčastnili průzkumu, má na starosti zajišťování finančních prostředků vedení organizací, což znamená obvykle přímo ředitel či management. Je to pochopitelné, protože v menších NNO je zbytečné, aby si najímali interního či externího fundraisera. Navíc z finančních důvodů si to ani menší organizace nemohou dovolit, a proto se tu mnohem častěji objevují např. dobrovolníci, kteří pomáhají zajišťovat další finanční prostředky. U středních a větších NNO již má mnohem častěji na starosti financování organizace samotný fundraiser či externě najatý specialista, protože zde už by to nestačilo zajišťovat pouze vedení organizace. Navíc rozpočet se zde pohybuje v mnohem vyšších číslech, takže si mohou dovolit zaměstnat či najmout profesionálního fundraisera.

Tab. 34: Je financování Vaší organizace vícezdrojové? (tj. není závislé na jednom finančním zdroji)

Vícezdrojové financování	Počet	% z celkového počtu
Ano	95	95,05%
Ne	6	5,95%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 21: Vícezdrojové financování

Zdroj: vlastní zpracování

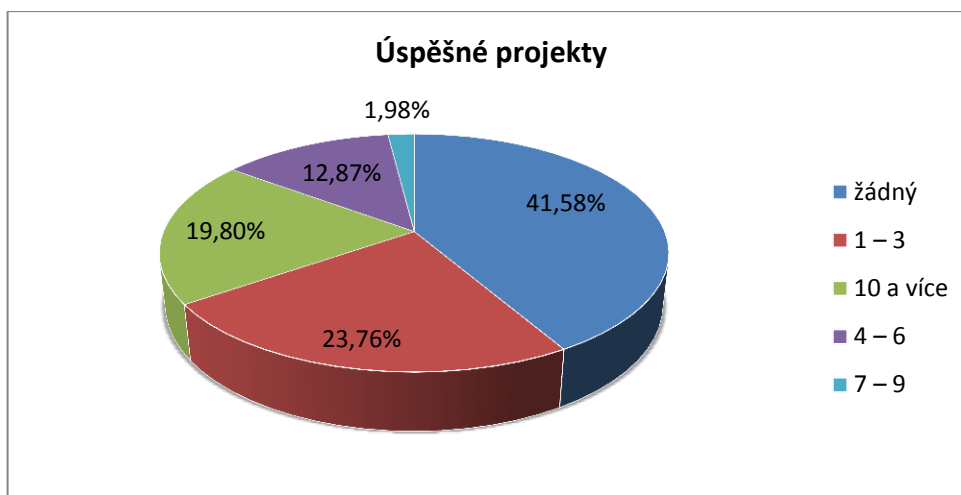
Z tohoto výsledku je patrné, že téměř všechny neziskové organizace si moc dobře uvědomují, že nelze spoléhat na zajištění finančních prostředků pouze z jednoho zdroje a je potřeba zajistit vícezdrojové financování. Důvod je zcela prostý, pokud by NNO z nějakého důvodu přišla o svůj jediný zdroj financí, měla by velké existenční problémy. Proto je zajišťování finančních prostředků z více zdrojů naprosto zásadní. Taktéž u vícezdrojového financování je nesmírně důležité, aby rozložení mezi jednotlivými finančními zdroji bylo rovnoměrné pro případ, že jeden z těchto příjmů náhle odpadne.

Tab. 35: Kolik jste měli úspěšných projektů za dobu Vašeho fungování?

Úspěšné projekty	Počet	% z celkového počtu
žádný	42	41,58%
1 – 3	24	23,76%
10 a více	20	19,80%
4 – 6	13	12,87%
7 – 9	2	1,98%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 22: Úspěšné projekty

Zdroj: vlastní zpracování

Více jak třetina neziskových organizací neměla za celou dobu fungování žádný úspěšný projekt o dotaci či grant. Zúčastněné NNO tak velmi často spoléhají především na podporu z obcí, ale také na samofinancování a svou vlastní činnost, případně členské příspěvky. Dále se dá usoudit, že velice často zajišťují finanční prostředky od firemních či individuálních dárců.

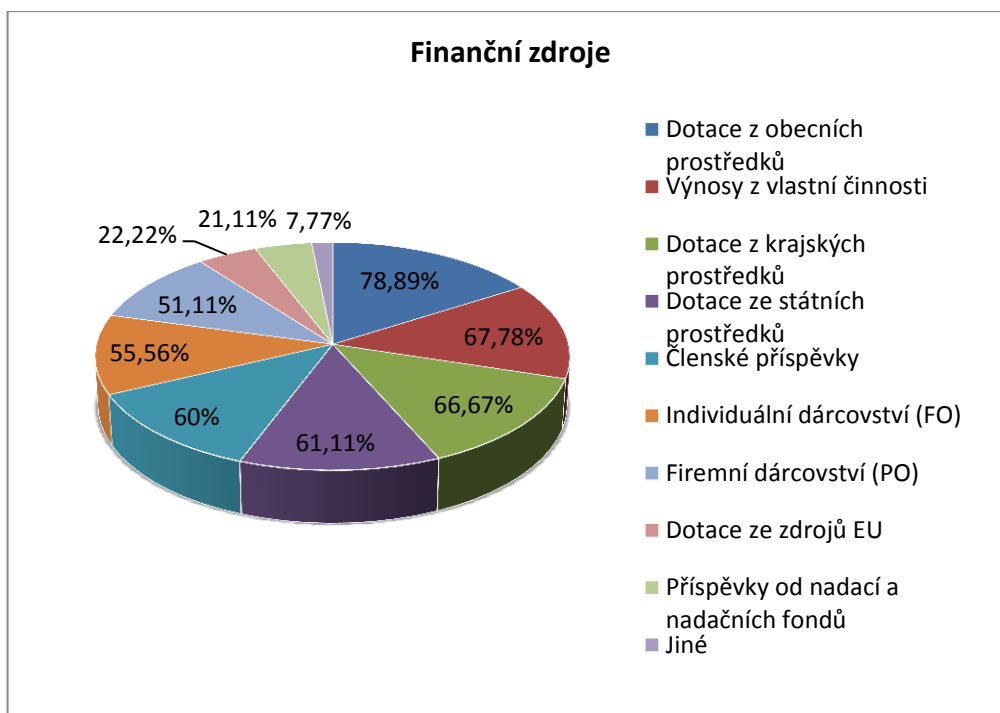
Tab. 36: Jaké finanční zdroje využívá Vaše organizace?

Finanční zdroje	Počet	% z celkového počtu
Dotace z obecních prostředků	71	78,89%
Výnosy z vlastní činnosti	61	67,78%
Dotace z krajských prostředků	60	66,67%
Dotace ze státních prostředků	55	61,11%
Členské příspěvky	54	60%
Individuální dárcovství (FO)	50	55,56%
Firemní dárcovství (PO)	46	51,11%
Dotace ze zdrojů EU	20	22,22%
Příspěvky od nadací a nadačních fondů	19	21,11%
Jiné	7	7,77%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 23: Finanční zdroje

Zdroj: vlastní zpracování

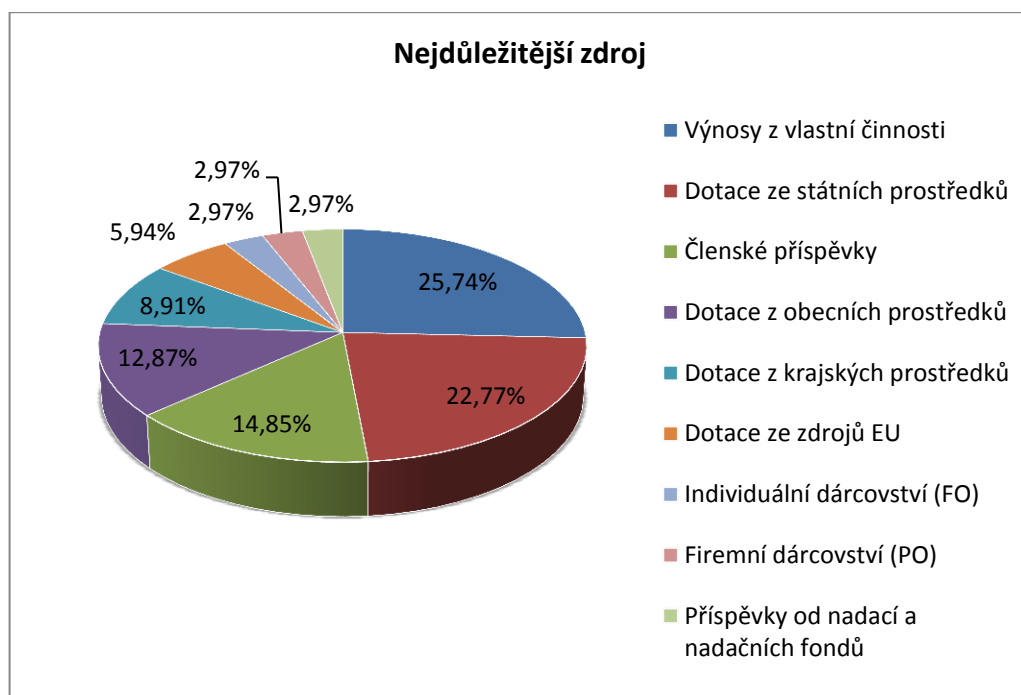
Neziskové organizace jsou nejčastěji závislé na dotacích a podpoře z obecních prostředků. Ovšem z velké části organizace zajišťují financování svou vlastní činností, dále z dotací z krajských a státních prostředků, členských příspěvků, od individuálních dárců a firemních dárců. Poměrně málo je zatím využíváno financování NNO ze zdrojů EU, z kterého spíše čerpají prostředky větší organizace, které mají profesionálního fundraisera.

Tab. 37: Jaký finanční zdroj tvoří největší složku Vašeho rozpočtu?

Nejdůležitější zdroj	Počet	% z celkového počtu
Výnosy z vlastní činnosti	26	25,74%
Dotace ze státních prostředků	23	22,77%
Členské příspěvky	15	14,85%
Dotace z obecních prostředků	13	12,87%
Dotace z krajských prostředků	9	8,91%
Dotace ze zdrojů EU	6	5,94%
Individuální dárcovství (FO)	3	2,97%
Firemní dárcovství (PO)	3	2,97%
Příspěvky od nadací a nadačních fondů	3	2,97%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 24: Nejdůležitější zdroj

Zdroj: vlastní zpracování

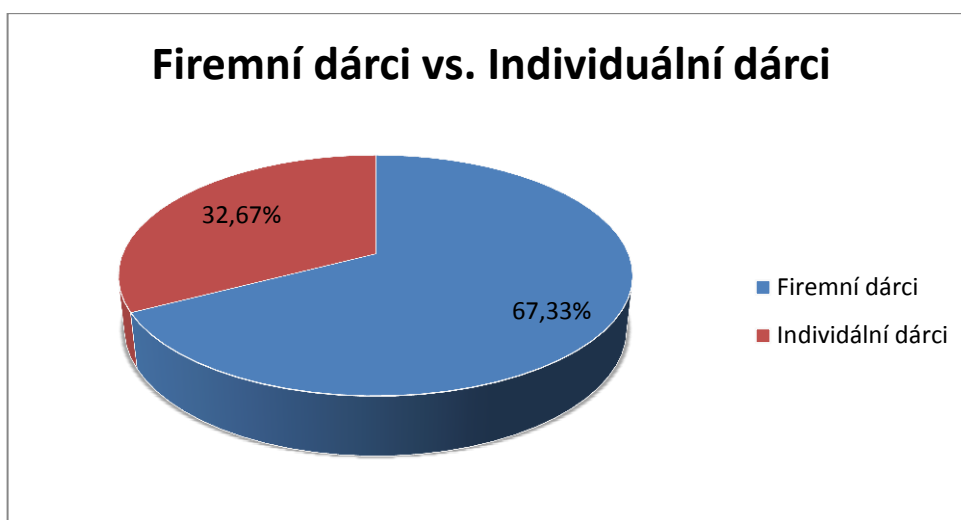
Jako největší složku rozpočtu uvedli nejčastěji NNO výnosy z vlastní činnosti. Je vidět, že se především snaží zajistit chod získávání finančního zajištění vlastními silami. Dále jsou organizace nejvíce závislé na podpoře od státu, členských příspěvcích a podpoře z krajů a obcí.

Tab. 38: Upřednostňujete získávání finančních prostředků spíše od firemních dárců nebo individuálních dárců?

Firemní dárci vs. Individuální dárci	Počet	% z celkového počtu
Firemní dárci	68	67,33%
Individuální dárci	33	32,67%

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 25: Firemní dárci vs. Individuální dárci

Zdroj: vlastní zpracování

Více jak dvě třetiny NNO upřednostňuje získávání finančních prostředků od firemních dárců. Je to pochopitelné, protože získávání financí od firemních dárců je obvykle jednodušší. Firmy si tím zvýší povědomí v očích veřejnosti a zároveň mohou poskytnout organizacím mnohem větší podporu než individuální dárci.

Výsledky stanovených pracovních hypotéz

- *H₀₁: NNO, které zajišťují financování, se věnují rovněž prezentaci*

Výsledek: Tato hypotéza byla potvrzena. Neziskové organizace si moc dobře uvědomují, že tyto oblasti jsou spolu provázány a je nutné zajišťovat jak financování tak i public relations. NNO, které zajišťují prezentování i financování je shodně 89%. Prezentace, které zajišťují zároveň prezentaci i financování je 83%.

- *H₀₂: Ve většině NNO v Pardubickém kraji je poměrné zastoupení, zdali má na starosti fundraising vedení organizace nebo fundraiser*

Výsledek: Tato hypotéza se nepotvrdila. Ze zúčastněných neziskových organizací má v naprosté většině na starosti financování vedení organizace, konkrétně je to 64%, z celkových 101, kteří zajišťují financování. Vlastního fundraisera má jen minimum z nich, je to 5%. Jako fundraiser byl brán interní či externí zaměstnanec.

- *H₀₃: Podpora dobrovolníků se neliší mezi jednotlivými NNO a spolky*

Výsledek: Tato hypotéza se nepotvrdila. Ze zúčastněných respondentů převažuje podpora dobrovolníků především ve spolcích (byly zde zahrnuty i pobočné spolky) a to konkrétně 55%. V ostatních NNO je to 27%.

- *H₀₄: Neziskové organizace v Pardubickém kraji upřednostňují spíše firemní dárcovství*

Výsledek: Tato hypotéza byla potvrzena. Pro neziskové organizace je získávání těchto prostředků jednodušší, ale hlavně výše příspěvků bývá daleko vyšší než od individuálních dárců. Získávání finančních prostředků od firemních dárců upřednostňuje 67% respondentů. Individuální dárcovství je přednější pro 33%.

5.2 Kvalitativní výzkum NNO v Pardubickém kraji

Kvalitativní výzkum byl využit ke splnění druhého dílčího cíle diplomové práce. V této části bylo zjištěno, jakým způsobem organizace získávají dobrovolníky a zajímal nás názor, na návrh k účinnému fundraisingu, který spočívá v účasti na různých kvalifikačních kurzech, zaměřených na financování. Také nás zajímal názor organizací, na profesionálního fundraisera, zdali by měl pro jejich rozvoj přidanou hodnotu. Pokud chce každá organizace efektivně fungovat a získávat finanční prostředky, je důležité, aby měla svého fundraisera. Je potřeba, aby to byla osoba, která bude mít pouze na starosti financování a nebude muset zajišťovat další věci spojené s chodem organizace. Pokud není možné dovolit si zaměstnat profesionálního fundraisera, je nesmírně důležité, aby osoby, které budou zajišťovat financování organizace, pravidelně navštěvovali kurzy zaměřené na získání dovedností pro rozvoj neziskové organizace a informující o aktuálních možnostech financování z jednotlivých programů veřejných rozpočtů, případně EU.

Pro kvalitativní výzkum bylo osloveno 15 neziskových organizací z různých oblastí, pro které byly stanoveny výzkumné otázky zaměřené na způsoby získávání finančních prostředků. Dotazování bylo provedeno pomocí polostandardizovaných rozhovorů, jež byly zaslány na emailovou adresu vybraných neziskových organizací. Bohužel většina oslovených vůbec na email nereagovala, někteří napsali, že nemají na tyto otázky odpověď. Odpovědi se tak podařilo získat od 4 neziskových organizací.

Stanovené otázky pro kvalitativní výzkum:

- 1) *Jakým způsobem získáváte dobrovolníky? Vydrží podporovat Vaši organizaci dlouhodobě?*
- 2) *Účastnila se osoba, která má na ve Vaší organizaci na starosti fundraising, někdy nějakého kvalifikačního kurzu, zaměřeného na profesionální fundraising? Pokud ano, jakého? Pokud ne, proč?*
- 3) *Myslíte si, že kdyby Vaše organizace spolupracovala s profesionálním fundraiserem, zvýšil by se počet žádostí a zároveň úspěšných projektů? Pokud s profesionálním fundraiserem již spolupracujete, zvýšil se počet úspěšných projektů?*

Centaurea - Sdružení pro monitoring a management krajiny

Centaurea je spolek, působící v oblasti ekologie, který vznikl v roce 2004 v hostinci u Půhoných ve Škrovádě v okrese Chrudim a v současné době má 10 členů. Byl založen čtyřmi kamarády ze studií na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Hlavní aktivity jsou zaměřeny na ochranu přírody, především na realizaci vhodných způsobů hospodaření na biologicky cenných lokalitách, dále na výzkumnou činnost a aplikaci vědeckých výstupů do praxe, invazní rostliny a osvětu. Působnost spolku je zaměřena především na Pardubický kraj a okolí, dále také kraj Královehradecký, Jihočeský, Středočeský a Vysočina. (Centaurea 2016)

Partnery spolku jsou další nevládní organizace a také subjekty, se kterými Centaurea úzce spolupracuje při realizaci svých aktivit. Jsou to např. Botanický ústav Akademie věd ČR, Správa CHKO Železné hory a další. Spolek podporují při realizaci projektů např. město Slatiňany, Pardubický kraj, grantové organizace, nadace a sponzoři. (Centaurea 2016)

Odpovědi na otázky:

1) Jakým způsobem získáváte dobrovolníky? Vydrží podporovat Vaši organizaci dlouhodobě?

Odpověď: Spolek získává dobrovolníky především z řad svých dlouholetých kamarádů. Mezi další patří také studenti a nadšenci z regionu a okolí, kde působí. Výdrž dobrovolníků je proměnlivá. Průměrně to bývá 2 – 5 let.

2) Účastnila se osoba, která má na ve Vaší organizaci na starosti fundraising, někdy nějakého kvalifikačního kurzu, zaměřeného na profesionální fundraising? Pokud ano, jakého? Pokud ne, proč?

Odpověď: Neúčastnila, protože to nebylo potřeba. Jsou malá NNO, která nemá vysoké nároky na finanční zdroje. Činnost probíhá spíše na dobrovolnické bázi.

3) Myslíte si, že kdyby Vaše organizace spolupracovala s profesionálním fundraiserem, zvýšil by se počet žádostí a zároveň úspěšných projektů? Pokud s profesionálním fundraiserem již spolupracujete, zvýšil se počet úspěšných projektů?

Odpověď: Pravděpodobně ano, ale nemají potřebu zvyšovat počet úspěšných projektů. Jak již bylo napsáno výše, jejich činnost probíhá na dobrovolnické bázi.

Spolek přátel Růžového paloučku

Růžový palouček je památné místo, které je od nepaměti porostlé zvláštním druhem francouzských růží Rosa Gallica na ploše asi 350 m². Zvláštností je, že tento druh růží se u nás nikde jinde nevyskytuje. Nachází se uprostřed polí na katastru obce Újezdec u Litomyšle. Nachází se na legendami opředeném místě, spojovaným s těžkými osudy našeho národa v dobách minulých. Práví se, že zde vyrostly ze slzí českých bratří prolitých před jejich odchodem do ciziny a pověsti říkají, že neštěstí stihne každého, kdo by je chtěl vyplenit. (Růžový palouček 2016)

Historie založení spolku již sahá daleko do minulosti. V druhé polovině 19. století docházelo ke zvýšenému zájmu o Růžový palouček a konaly se zde čím dál častěji různá shromáždění, což vyvolalo podnět k založení spolku pro získání Růžového paloučku veřejnosti v roce 1903. Spolek od svého vzniku pořádal řadu slavností, které byly přerušeny oběma světovými válkami. V roce 1952 byl spolek, rozhodnutím státní správy, zrušen a přešel do vlastnictví státu. Správou a údržbou byl pověřen Místní národní výbor v Újezdci a později v Moravicích. Spolek byl obnoven v roce 1990 s názvem „Spolek přátel paloučku v Újezdci“. Každoročně se zde pořádají v duchu tradic různé slavnosti s vystoupením významných řečníků a bohatým kulturním programem. V současné době má spolek 32 členů. (Růžový palouček 2016)

Odpovědi na otázky:

1) Jakým způsobem získáváte dobrovolníky? Vydrží podporovat Vaši organizaci dlouhodobě?

Odpověď: Jsou dobrovolným spolkem, jehož činností je zajišťování údržby této kulturní památky a pořádající každý rok slavnost na tomto místě. Nemají žádné kmenové zaměstnance a neposkytují žádné další služby, tudíž ani nepotřebují dobrovolníky. Veškeré práce provádí vlastními silami. Pokud potřebují zajistit odborné práce, na které sami nestačí, zaplatí je z darů sponzorů, kteří je podporují.

Na otázky 2 a 3 neměli žádnou odpověď, protože nepotřebují pro svou činnost žádného profesionálního fundraisera.

MIREA denní stacionář, o.p.s.

Mirea je obecně prospěšnou společností, která vznikla v roce 2008, původně pod názvem Denní centrum SVÍTÁNÍ a jejíž sídlo je v Pardubicích. Hlavním předmětem činnosti je zajišťování sociálních služeb, konkrétně poskytování ambulantní služby sociální péče dospělým lidem s mentálním postižením z Pardubického kraje. Posláním je především zajišťovat rozvoj a samostatnost dospělých lidí s mentálním postižením prostřednictvím nácviku a upevňováním sebe obslužných, pracovních a sociálních dovedností, které vedou k zapojení těchto občanů do běžného života a k nezávislosti na poskytované službě. (Mirea.cz 2016)

Mirea je podporována každý rok mnoha institucemi. Mezi hlavní patří Ministerstvo práce a sociálních věcí, Pardubický kraj, Statutární město Pardubice a přilehlá města v okolí Pardubicka. Také je od svého vzniku podporována řadou firemních a individuálních dárců. (Mirea.cz 2016)

Odpovědi na otázky:

1) *Jakým způsobem získáváte dobrovolníky? Vydrží podporovat Vaši organizaci dlouhodobě?*

. Odpověď: Organizace uvedla, že s dobrovolníky vůbec nespolupracuje.

2) *Účastnila se osoba, která má na ve Vaší organizaci na starosti fundraising, někdy nějakého kvalifikačního kurzu, zaměřeného na profesionální fundraising? Pokud ano, jakého? Pokud ne, proč?*

Odpověď: Kvalifikačního kurzu se žádná osoba neúčastnila z důvodu, že Mirea je malá organizace, která má 10 zaměstnanců a jejíž hlavní činností je poskytování sociálních služeb. Několik vedoucích zaměstnanců absolvovalo řadu vzdělávacích akcí, jejíž součástí bylo i zaměření na fundraising.

3) *Myslíte si, že kdyby Vaše organizace spolupracovala s profesionálním fundraiserem, zvýšil by se počet žádostí a zároveň úspěšných projektů? Pokud s profesionálním fundraiserem již spolupracujete, zvýšil se počet úspěšných projektů?*

Odpověď: Rozpočet organizace není vůbec postaven na projektech, takže v tomto případě neměli na tuto otázku odpověď.

Farní charita Litomyšl

Litomyšlská charita je církevní nestátní nezisková organizace, která poskytuje od roku 1993 na Litomyšlsku zdravotní a sociální služby potřebným lidem bez ohledu na jejich příslušnost k rase, národnosti či náboženskému vyznání. Její činností je zajišťování zdravotnické služby a pečovatelské služby pro občany Litomyšle a spádových obcí. Dále pomáhá rodinám, ve kterých je ohrožen zdravý vývoj dítěte se zvládnutím náročné životní situace, poskytuje možnost odlehčovacích pobytů klientům, o které jinak pečují jejich rodiny v domácím prostředí. Pořádá rovněž kulturní a vzdělávací akce, koordinuje činnost dobrovolníků, kteří navštěvují seniory, pomáhají při doučování dětí nebo při nejrůznějších volnočasových a kulturních aktivitách. Počet klientů, kterým dnes charita pomáhá, jde dnes do tisíců. Převážná část práce je odvedena přímo v domovech klientů celého Litomyšlského regionu. (Charita Česká republika 2016)

Charitu podporuje obrovské množství institucí, mezi které patří např. Pardubický kraj, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Město Litomyšl a okolní přilehlá města. Dále je to několik nadací a nadačních fondů a velké množství firemních a individuálních dárců. (Charita Česká republika 2016)

Odpovědi na otázky:

1) Jakým způsobem získáváte dobrovolníky? Vydrží podporovat Vaši organizaci dlouhodobě?

Odpověď: Charita pořádá nepravidelně náborové návštěvy na místních středních a VOŠ školách. Připravuje plakátové a letákové akce a snaží se především zviditelnit jejich Dobrovolnické centrum na různých akcích, publikacích v tisku, udržováním aktivních webových stránek, Facebooku apod. Mají několik dobrovolníků, kteří pomáhají více než 20 let. U studentů je dobrovolnická práce závislá na době studia v Litomyšli. Jejich podpora se pohybuje kolem 3 let.

2) Účastnila se osoba, která má na ve Vaší organizaci na starosti fundraising, někdy nějakého kvalifikačního kurzu, zaměřeného na profesionální fundraising? Pokud ano, jakého? Pokud ne, proč?

Odpověď: Ano účastnila, ale název a organizátora si již bohužel nepamatují.

3) *Myslíte si, že kdyby Vaše organizace spolupracovala s profesionálním fundraiserem, zvýšil by se počet žádostí a zároveň úspěšných projektů? Pokud s profesionálním fundraiserem již spolupracujete, zvýšil se počet úspěšných projektů?*

Odpověď: Charita s profesionálním fundraiserem spolupracuje a s jeho nástupem se počet úspěšných projektů skutečně zvýšil. Zároveň charita přiznává, že také stouply mzdové výdaje správního střediska organizace s nástupem fundraisera. Výsledný ekonomický efekt považuje charita za sporný.

Výsledky kvalitativního výzkumu

První výzkumná otázka se týkala dobrovolnictví, konkrétně způsobu, jakým neziskové organizace získávají dobrovolníky. Spolek přátel Růžového paloučku a Mirea uvedly, že s dobrovolníky vůbec nespolupracují, protože je pro svou činnost nepotřebují a vystačí si se svými kmenovými členy. Naopak Centaurea a charita Litomyšl nové dobrovolníky získávají a je to především z řad svých známých a kamarádů a velice významnou skupinou dobrovolníků jsou pro ně studenti a mladí lidé.

Druhá výzkumná otázka se týká zjištění, zdali se neziskové organizace účastnily nějakého kvalifikačního kurzu zaměřeného na fundraising. Zde se účastnily nějakého kurzu pouze Mirea a charita Litomyšl. O jaký kurz se jednalo, bohužel nevedly. Ostatní dvě organizace to nepovažovaly za důležité z důvodu, že jsou menšími organizacemi, které nemají potřebu zvyšovat finanční zdroje a získávat nové prostředky.

Třetí výzkumná otázka zkoumala názor organizací na profesionálního fundraisera, zdali by jim byl prospěšný a zvýšil by tak počet žádostí a úspěšných projektů. V tomto případě pouze charita Litomyšl uvedla, že s profesionálním fundraiserem již spolupracuje a počet úspěšných projektů se s jeho nástupem skutečně zvýšil. Ovšem zase stouply mzdové náklady a tudíž výsledný efekt považují za diskutabilní. Ostatní organizace vyjádřily názor, že pro jejich činnost není nutné mít vlastního fundraisera.

Z výzkumu je zcela patrné, že se ho účastnily, až na charitu v Litomyšli, menší neziskové organizace. Především u druhé a třetí otázky můžeme pozorovat, že menší NNO nepovažují za důležité zaplatit si za nějaký kvalifikační kurz fundraisingu a zároveň zajistit si osobu, která bude mít na starosti pouze financování. Toto je téma k diskusi spíše pro větší organizace, u kterých je téměř nutností mít svého vlastního fundraisera.

6 SHRNU TÍ A ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ

V této části si shrneme a zhodnotíme výsledky kvantitativního a kvalitativního výzkumu, které byly provedeny u neziskových organizací v Pardubickém kraji.

V kvantitativním výzkumu bylo cílem oslovit co nejvíce NNO. To bylo ovšem nemožné z toho důvodu, že na většinu z nich není k dohledání vůbec žádný kontakt a tak se podařilo rozeslat dotazník pouze do zhruba 700 organizací, z celkových více jak 6 000, které momentálně existují v Pardubickém kraji. Dotazník vyplnilo pouze 113 respondentů, takže návratnost byla velice nízká, ale vytyčená hranice, minimálně 100 vyplněných dotazníků, se splnit podařila. Výsledky kvantitativního výzkumu nepřinesly žádné velké překvapení. Cílem bylo zjistit, zdali neziskové organizace věnují pozornost prezentaci své instituce na veřejnosti a jakým způsobem a zdali vůbec získávají finanční prostředky pro svou činnost. V naprosté většině je z výsledků patrné, že neziskové organizace se zabývají prezentací své činnosti na veřejnosti a zajišťují finanční zdroje, kde rovněž došlo k očekávanému potvrzení, že v naprosté většině je financování organizací vícezdrojové. Moc dobře vědí, že bez těchto procesů by životnost jejich organizace neměla dlouhého trvání. Bylo rovněž potvrzeno, že pro neziskový sektor je typická dobrovolnická činnost, kdy to potvrdilo rovněž tři čtvrtě zúčastněných organizací, které uvedly, že je nějakým způsobem dobrovolníci podporují a pomáhají jim.

V kvalitativním šetření byly stanoveny výzkumné otázky, které se podrobněji zaměřily na způsob, jakým organizace získávají dobrovolníky. Zároveň nás zajímal jejich názor, na důležitost různých kvalifikačních kurzů fundraisingu a také na to, co by jim přinesla spolupráce s profesionálním fundraiserem. Většina oslovených organizací bohužel vůbec nereagovala na žádost, aby se tohoto výzkumu zúčastnily. Poděkování proto patří těm, kteří se výzkumu zúčastnili. Mezi nejčastější dobrovolníky, které NNO získávají, patří známí a kamarádi členů organizace. Velice významnou skupinu dobrovolníků tvoří také studenti. Co se týče účasti fundraisera nějakého kvalifikačního kurzu zaměřeného na fundraising, tak zde se odpověď odvíjela podle velikosti neziskové organizace, stejně tak jako u otázky, zdali mít profesionálního fundraisera. Zcela logicky je jasné, že většina menších neziskových organizací, působících pouze na regionální úrovni, pro svou životnost nepotřebuje profesionální fundraising. Tato otázka se týká spíše středních a větších organizací, působících na národní úrovni

7 DISKUZE

V této části si shrneme, probereme a navrhneme možnosti, které by se mohly zlepšit v neziskovém sektoru, na základě výsledků vlastního výzkumu. Zaměříme se především na prezentaci neziskových organizací a získávání finančních prostředků, které tvořily hlavní podstatu diplomové práce.

Pokud začneme vlastním výzkumem, pokládáme za negativní, že nemohlo být kvantitativní šetření zasláno do více neziskových organizací. Je s podivem, že neexistuje nějaký aktuální seznam všech organizací, které v současné době existují, a který by byl každý rok aktualizován. Podařil se dohledat pouze adresář nestátních neziskových organizací z roku 2012, který vydal přímo Pardubický kraj. Překvapením je, že v tomto adresáři jsou uvedeny všechny základní informace, např. kdy vznikla organizace, její adresa, ale co tu podstatně chybí, je právě nějaký kontakt, ať telefonní či emailový. To je věc, v které by mohlo do budoucna nastat zlepšení. Snahou bylo vlastní úsilí dohledat alespoň email na jednotlivé organizace. Ovšem o mnoho z nich není na internetu ani zmínka, především spolky. Emailové adresy, které se podařilo dohledat, tak obvykle už ani nebyly aktuální, případně byly zrušeny, protože se na ně nepodařilo odeslat email, který se vrátil jako nedoručitelná zpráva. Dále je k zamyšlení, proč se zúčastnilo kvantitativního šetření tak málo respondentů. Dopředu byly upozorněny, že se jedná o zcela anonymní výzkum, který jim zabere pouze několik minut. Je ovšem pochopitelné, že je rozdíl, když výzkum dělá student anebo např. nějaká instituce. V takovém případě předpokládáme, že by návratnost vyplněných dotazníků byla mnohonásobně vyšší.

Pokud se zaměříme na první zkoumaný prvek, kterým je prezentace neziskových organizací, tak je třeba konstatovat, že tento faktor nepodceňuje téměř žádná. Je to pochopitelné. Organizace, která o sobě nedává vědět na veřejnosti, jako by ani nebyla. Zároveň čím více je známější, tím má větší šanci získávat finanční prostředky a nové dobrovolníky. Zde vidíme, jak spolu tyto oblasti jsou provázány. V dnešní době je prezentace organizace o dost jednodušší, protože je na výběr velké množství prostředků a možností, které dříve neexistovaly. Na prvním místě jsou dnes určitě webové stránky, jejichž existence je řekněme nutností. Téměř každý, kdo dnes hledá nějakou informaci, tak první, kde začne vyhledávat, je internet. Je to nejrychlejší, nejjednodušší a nejefektivnější způsob. Neziskové organizace by se rovněž měly zaměřit na sociální sítě, jejichž význam se v posledních letech nadměrně rozrostl. Je to především Facebook, který má více

jak miliardu registrovaných uživatelů, a proto by jednotlivé neziskové organizace měly zvážit založení svého profilu, protože kde jinde se jim sejde pohromadě takové množství osob. Základem je tudíž vytvoření profilu a stanovení strategie, která musí zaujmout. Je zde samozřejmě také velká možnost oslovit a získat nové dárce z řad individuálních, ale i firemních, kteří taktéž čím dál více využívají tyto sítě. Neziskové organizace by se ale určitě neměly prezentovat jen touto cestou. Důležitý je také přímo osobní kontakt s veřejností. Zde se nabízí znovu velké množství prostředků, jak ji oslovit. Pořádání pravidelných akcí a prezentování své činnosti je jedním z mnoha způsobů, jak se dostávat do povědomí společnosti.

Druhým zkoumaným prvkem je získávání finančních prostředků, tzv. fundraising, který je provázaný právě s prezentací organizace. Z výsledků výzkumu je patrné, že téměř všechny organizace zajišťují nějakým způsobem financování své činnosti. Dle výsledků je patrné, že zajišťování finančních prostředků má na starosti obvykle přímo vedení organizace. Je to pochopitelné, protože většina respondentů, kteří se zúčastnili výzkumu, jsou spolky a menší neziskové organizace s nižším rozpočtem. Jejich fungování je obvykle založeno pouze na místní či regionální úrovni a tudíž jejím hlavním smyslem není zvyšování jejich rozpočtu. Vystačí si s podporou, kterou mají a nemají důvod navyšovat finanční prostředky, tudíž ani nepotřebují svého vlastního fundraisera. Nicméně tyto menší organizace by se alespoň mohly zúčastnit nějakých kvalifikačních kurzů, aby měly přehled o aktuálních možnostech finančních zdrojů, především z veřejných rozpočtů a přece jen tak využívaly nové možnosti, které se jim mohou naskytnout. Přece jen to je podstata vícezdrojového financování, aby měly v záloze více zdrojů a jejich rozložení bylo pokud možno rovnoměrné.

U středně velkých a větších organizací, které již nepůsobí pouze na místní úrovni, ale zajišťují služby na krajské či národní úrovni, už by mělo být působení profesionálního fundraisera téměř samozřejmostí. Zde už by velice těžko zvládalo zajišťování financování pouze vedení organizace, stejně jako v případě public relations aktivit. Právě osobnost profesionálního fundraisera může organizaci zajistit více úspěšných projektů z veřejných zdrojů a případně i zdrojů EU, které nejsou až tak typické pro neziskový sektor, protože jejich získání představuje již složitější proces. Podpora z těchto prostředků je ovšem velice často víceletá a mnohem vyšší, než ze zdrojů národních. Zdroje EU jsou tudíž jednou z možností, kterou by do budoucna měly vyžívat především střední a velké organizace.

8 ZÁVĚR

Neziskové organizace tvoří nezanedbatelnou složku každé společnosti, nejen té české. Od revoluce prošel neziskový sektor dynamickým rozvojem, počínaje právním zakotvením v roce 1990. Počet organizací se od té doby každým rokem zvyšuje a v současné době čítá přes 100 000 druhů. Také výrazně stoupá profesionalizace neziskových činností. Je třeba si znovu uvědomit, že neziskové organizace zajišťují nezbytné služby, které nedokáže zajišťovat stát nebo trh a nejsou primárně založeny za účelem zisku. Proto zajišťují služby, které každá společnost potřebuje zajistit a na nichž nelze zbohatnout. Z toho důvody tyto služby nezajišťují podnikatelské subjekty, které jsou primárně založeny za účelem zisku.

V diplomové práci se podařilo splnit všechny cíle, které byly stanoveny na začátku. Práce představuje ucelený teoretický přehled neziskového sektoru a neziskových organizací. Každému, kdo se chce seznámit s tímto odvětvím, poskytuje základní fakta o dané problematice, zaměřené především na prezentaci organizací a způsoby získávání finančních prostředků.

Ve vlastní části práce se podařilo splnit oba dílčí cíle. V prvním dílčím cíli, který byl zaměřený na prezentaci a získávání finančních prostředků u neziskových organizací v Pardubickém kraji, se podařilo získat odpovědi v rámci dotazníkového šetření alespoň od 100 respondentů, což byla stanovená minimální hranice, aby byl výsledek vypovídající. Všeobecně můžeme konstatovat, že na základě výzkumu se téměř všechny neziskové organizace věnují prezentaci a získávání finančních prostředků na svou činnost. V druhém dílčím cíli práce, který byl zaměřen na vybrané neziskové organizace, byl výzkum proveden pomocí polostandardizovaných rozhovorů. Podařilo se získat zajímavé postřehy. Bohužel se nepodařilo získat názor od více oslovených organizací a tak je těžké spolu výsledky porovnávat. Ovšem jedna věc je zcela jasná. Způsoby prezentace organizace a zajišťování finančních prostředků se nesmírně liší u menších organizací hospodařících s nižším rozpočtem a naopak u větších organizací hospodařících s vyšším rozpočtem.

Závěrem je třeba shrnout, co učinit pro to, aby nezisková organizace byla úspěšná a dlouhodobě fungovala. Měla by mít srozumitelné poslání a umět strategicky plánovat, mít funkční statutární orgány, zajišťovat vícezdrojové financování. Měla by o své činnosti dávat vědět, mít stanoveny jasná pravidla a předpisy. V neposlední řadě by se měla zajímat o budoucnost a změny.

9 POUŽITÉ ZDROJE

Seznam literatury

BOUKAL, Petr. *Fundraising pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4487-2.

BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. Vyd. 1. V Praze: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1650-9.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.

DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-799-7

FTOREK, Jozef. *Public relations jako ovlivňování mínění: jak úspěšně ovlivňovat a nenechat se zmanipulovat*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. Komunikace (Grada). ISBN 978-80-247-3926-7.

HRONCOVÁ, Marcela. *Moderní nezisková organizace: základy jejího řízení, metodika a praktické rady v kostce*. Praha: Ateliér vzdělávání, 2010. ISBN 978-80-904519-0-2.

HYÁNEK, Vladimír. *Neziskové organizace: teorie a mýty*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2011. ISBN 978-80-210-5651-0.

CHARVÁT, Jaroslav. *Firemní strategie pro praxi: praktický návod pro manažery a podnikatele : od firemní kultury po schopnost vydělávat peníze : příklady a studie z praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. Expert (Grada). ISBN 80-247-1389-6.

LEDVINOVÁ, Jana. *Profesionální fundraising: jak se osvobodit od finanční závislosti*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2013. Management umění - umění managementu. ISBN 978-80-7331-294-7.

MACHÁLEK, Petr a Jitka NESRSTOVÁ. *Základy fundraisingu a projektového managementu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5518-6.

MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace: vznik - účetnictví - daně*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Olomouc: ANAG, 2002. Účetnictví (ANAG). ISBN 80-7263-120-9.

PESTOFF, V. A. *Reforming Social Services in Central Eastern Europe and Eleven Nation Overview*. In: Sborník CRYF, Krakov, 1995.

POLAČKOVÁ, Zuzana. *Fundraisingové aktivity: jak získat finanční prostředky od místní komunity*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-694-2.

REKTOŘÍK, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, 2001

RYŠÁVKOVÁ, Veronika. *Nový občanský zákoník úplně pro všechny*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5157-3.

STEJSKAL, Jan. *Ekonomika neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 2010. ISBN 978-80-86825-55-7.

STEJSKAL, Jan. *Ekonomika neziskové organizace*. 2. vyd. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 2014. ISBN 978-80-7501-063-6.

STEJSKAL, Jan, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŤÁTKOVÁ. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9.

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Public relations, fundraising a lobbying: pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. Management (Grada). ISBN 978-80-247-4040-9.

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011. Management (Grada). ISBN 978-80-247-4041-6.

VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. První vydání. Praha: Grada, 2015. Manažer. ISBN 978-80-247-5477-2.

Internetové zdroje

ACONTIP. *Nevýdělečné organizace*. [online]. [cit. 2015-08-24]. Dostupné z:

[.http://www.acontip.cz/audit-nno1](http://www.acontip.cz/audit-nno1)

ANNOJMK. *Průvodce NOZ pro NNO*. [online]. [cit. 2015-08-20]. Dostupné z:

<http://www.annojmk.cz/sites/all/files/pravni-poradenstvi/pruvodce-novym-obcanskym-zakonikem-pro-nno-2014.pdf>

Aplikovaná statistika. *Test chí-kvadrát nezávislosti v kontingenční tabulce*. [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupné z:

<http://www.milankabrt.cz/testNezavislosti/index.php>

Bezplatná právní poradna. *NOZ 2014*. [online]. [cit. 2015-08-23]. Dostupné z:

<http://www.bezplatnapravniporadna.cz/online-zdarma/novy-obcansky-zakonik-2014/cely-noz-2014-ke-stazeni-online-zdarma.html>

Centaurea. *Ostatní*. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://www.centaurea.cz/>

Růžový palouček. *Spolek přátel*. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z:

<http://www.ruzovypaloucek.cz/>

Dotacni.info. *Neziskové organizace*. [online]. [cit. 2015-10-02]. Dostupné z:

<http://www.dotacni.info/dotace-podle-oboru/neziskove-organizace/>

DVOŘÁKOVÁ, L., MACKOVÁ, M. *Fundraising and its realization in community services providing*. Pilsen, Czech Republic, 2014. [online]. [cit. 2016-03-28]. Dostupné z:

<http://www.scopus.com.infozdroje.czu.cz/>

ESF v ČR. *OP Lidské zdroje a zaměstnanost*. [online]. [cit. 2015-08-20]. Dostupné z:

<http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz/novy-obcansky-zakonik>

Epravo.cz. *Články*. [online]. [cit. 2015-08-15]. Dostupné z:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/pobocne-spolky-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-92463.html>

Epravo.cz. *Články*. [online]. [cit. 2015-08-15]. Dostupné z:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/zakladni-prehled-zmen-kttere-prinasi-novy-obcansky-zakonik-pro-nestatni-neziskove-organizace-92357.html>

Epravo.cz. *Články*. [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/vztah-nadaci-a-nadacnich-fondu-v-zakone-c-892012-sb-obcanskem-zakoniku-95751.html>

Epravo.cz. *Články*. [online]. [cit. 2015-08-26]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zajmova-sdruzeni-pravnickyh-osob-ve-svetle-noveho-obcanskeho-zakoniku-85632.html>

Epravo.cz. *Státní fondy*. [online]. [cit. 2015-09-26]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/statni-fondy-16092.html>

Knowhownonprofit. *How-to*. [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <https://knowhownonprofit.org/how-to/how-to-make-pr-and-fundraising-work-together-1>

Mirea.cz. *O nás*. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://mirea.cz/>

Charita Česká republika. *Farní charita Litomyšl*. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://litomysl.charita.cz/>

MPMR ČR. *Evropské strukturální a investiční fondy*. [online]. [cit. 2015-09-15]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/N/NUTS-II>

MPMR ČR. *Evropské strukturální a investiční fondy*. [online]. [cit. 2015-09-15]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>

MPMR ČR. *Programy pro programové období 2014-2020*. [online]. [cit. 2015-10-02]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy>

MPMR ČR. *MS2014+*. [online]. [cit. 2015-10-03]. Dostupné z: <https://mseu.mssf.cz/>

Pardubický kraj. *O kraji*. [online]. [cit. 2015-10-15]. Dostupné z: <https://www.pardubickykraj.cz/okraji/27654?managepreview=ok&language=1&chapter=1174>

Neziskovky.cz. *Fakta*. [online]. [cit. 2015-08-18]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/clanky/511_538_543/fakta_neziskovky-v_statistika-poctu_neziskovych-organizaci/

Nevladky.cz. *Stav neziskového sektoru v kraji*. [online]. [cit. 2015-10-17]. Dostupné z: <http://www.nevladky.cz/informacni-servis/stav-neziskoveho-sektoru-kraji/>

Neziskovky.cz. *Fakta*. [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z:

http://www.neziskovky.cz/clanky/511_538_543/fakta_neziskovky-v_statistika-poctu-neziskovych-organizaci/

Pardubický kraj. *O kraji*. [online]. [cit. 2015-11-11]. Dostupné z:

<https://www.pardubickykraj.cz/o-kraji-/27654?managepreview=ok&language=1&chapter=1174>

Phonix. *Společenství vlastníků od 1.1.2014*. [online]. [cit. 2015-08-24]. Dostupné z:

<http://www.phonix.cz/news/spolecenstvi-vlastniku-od-1-1-2014/>

Podnikatel.cz. *Právo a zákony*. [online]. [cit. 2015-08-20]. Dostupné z:

<http://www.podnikatel.cz/clanky/novy-obcansky-zakonik-meni-fungovani-obcanskych-sdruzeni/>

Romea.cz. *Zprávy*. [online]. [cit. 2015-09-22]. Dostupné z:

<http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vlada-dotace-pro-neziskove-organizace-by-mely-byt-vicelete>

Sčmvd. *Družstevní podnikání*. [online]. [cit. 2015-08-24]. Dostupné z:

http://www.scmvd.cz/images/vdi/Socialni_druzstvo_dle_noveho_zakona_o_obchodnich_korporacich_2014_CZ.pdf

Vláda ČR. *RVNNO*. [online]. [cit. 2015-09-20]. Dostupné z:

http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/aktuality/4_statni_politika.pdf

Vláda ČR. *Usnesení vlády ČR ze dne 15. června 2015*. [online]. [cit. 2015-09-20].

Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/usneseni-vlady/usneseni-vlady-cr-ze-dne-15--cervna-2015-c--470-132093/>

Vláda ČR. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací*. [online]. [cit. 2015-09-20]. Dostupné z:

http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/rozbor_2014_material_pro_web.pdf

Vláda ČR. *Data a fakta o neziskovém sektoru v ČR*. [online]. [cit. 2015-10-17]. Dostupné

z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_prouzova_data_a_fakta_o_neziskovem_sektoru_1.pdf

Legislativní dokumenty

Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšné společnosti

Zákon č. 3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Seznam obrázků

Obr. 1: Pestoffův trojúhelníkový model národního hospodářství

Obr. 2: Public relations, fundraising, lobbying

Obr. 3: Dárčovská pyramida

Obr. 4: Know-how úspěšné neziskové organizace podle M. Šedivého

Obr. 5: Alokace ESI fondů mezi programy v programovém období 2014 – 2020 pro ČR

Obr. 6 Pardubický kraj v ČR

Obr. 7 Rozložení okresů

Seznam tabulek

Tab. 1: Srovnání struktury neziskové činnosti v klasifikaci INCPO, COPNI a OKEČ

Tab. 2: Vývoj počtu nestátních neziskových organizací v ČR od roku 1990 – 2013

Tab. 3: Vývoj počtu nestátních neziskových organizací v ČR od roku 2014 – 2015

Tab. 4: Vývoj objemu dotací NNO ze státního rozpočtu v letech 2006 – 2013 (v mil. Kč)

Tab. 5: Meziroční změny objemu dotací NNO ze státního rozpočtu v letech 2006 – 2013 (v mil. Kč)

Tab. 6: Vývoj objemu dotací poskytnutých jednotlivými ministerstvy ČR v letech 2007 – 2013 dle rozpočtu (v tis. Kč)

Tab. 7: Vývoj objemu dotací poskytnutých NNO ze státních fondů v letech 2009 až 2014 (v tis. Kč)

Tab. 8: Vývoj objemu dotací NNO z krajů ČR v letech 2006 – 2013 (v mil. Kč)

Tab. 9: Meziroční změny objemu dotací NNO ze státního rozpočtu v letech 2006 – 2013 (v mil. Kč)

Tab. 10: Vývoj objemu dotací poskytnutých NNO z rozpočtů krajů hl. m. Prahy v letech 2009 – 2014 (v tis. Kč)

Tab. 11: Vývoj objemu dotací NNO z obecních rozpočtů v letech 2006 – 2013 (v mil. Kč)

Tab. 12: Meziroční změny objemu dotací NNO z obecních rozpočtů v letech 2006 – 2013 (v mil. Kč)

Tab. 13: Vývoj objemu dotací poskytnutých NNO z obecních rozpočtů (mimo rozpočtu hl. m. Prahy) v letech 2009 – 2014 (v tis. Kč)

Tab. 14: Poskytnuté dary od právnických osob

- Tab. 15: Poskytnuté dary od fyzických osob
- Tab. 16: Počet NNO v krajích ČR v roce 2012
- Tab. 17: Počet NNO v krajích ČR v roce 2013
- Tab. 18: Počet NNO v krajích ČR v roce 2014
- Tab. 19: Rozložení NNO v jednotlivých okresech Pardubického kraje
- Tab. 20: Jaký druh právní formy má Vaše nezisková organizace?
- Tab. 21: Kdy vznikla Vaše organizace?
- Tab. 22: V jakém okrese Pardubického kraje působíte?
- Tab. 23: V jaké oblasti působí Vaše organizace?
- Tab. 24: Kolik osob zaměstnáváte na hlavní pracovní poměr?
- Tab. 25: Podporují a pomáhají Vaší organizaci dobrovolníci?
- Tab. 26: Kolik dobrovolníků podporuje, pomáhá Vaší organizaci?
- Tab. 27: Zabývá se Vaše organizace prezentací na veřejnosti?
- Tab. 28: Kdo má ve Vaší organizaci na starost PR aktivity?
- Tab. 29: Jaké prostředky používáte pro prezentaci Vaší organizace?
- Tab. 30: Organizujete pro veřejnost během roku nějaké akce?
- Tab. 31: V jakém rozmezí se pohybuje Váš roční obrát?
- Tab. 32: Zajišťujete nějakým způsobem financování Vaší organizace?
- Tab. 33: Kdo má ve Vaší organizaci na starosti fundraising?
- Tab. 34: Je financování Vaší organizace vícezdrojové? (tj. není závislé na jednom finančním zdroji)
- Tab. 35: Kolik jste měli úspěšných projektů za dobu Vašeho fungování?
- Tab. 36: Jaké finanční zdroje využívá Vaše organizace?
- Tab. 37: Jaký finanční zdroj tvoří největší složku Vašeho rozpočtu?
- Tab. 38: Upřednostňujete získávání finančních prostředků spíše od firemních dárců nebo individuálních dárců?

Seznam grafů

- Graf 1: Podíl objemu dotací poskytnutých ze státního rozpočtu původně sledovaným formám a nově sledovaným formám NNO v roce 2014
- Graf 2: Vývoj objemu dotací pro NNO ze státního rozpočtu (v tis. Kč)
- Graf 3: Podíl objemu dotací ze státních fondů v roce 2014 (v %)

- Graf 4: Vývoj objemu dotací pro NNO z rozpočtů krajů hl. m. Prahy v roce 2014 (v tis. Kč)
- Graf 5: Vývoj objemu dotací pro NNO z rozpočtu Pardubického kraje v letech 2007 až 2014 (v tis. Kč)
- Graf 6: Vývoj objemu dotací pro NNO z obecních rozpočtů (mimo rozpočtu hl. m. Prahy) dle kraje v roce 2014 (v mil. Kč)
- Graf 7: Právní norma NNO
- Graf 8: Vznik NNO
- Graf 9: Okres působnosti v Pardubickém kraji
- Graf 10: Oblast působnosti NNO
- Graf 11: Osob na HPP
- Graf 12: Dobrovolníci NNO
- Graf 13: Počet dobrovolníků NNO
- Graf 14: Prezentace NNO
- Graf 15: PR aktivity
- Graf 16: PR prostředky
- Graf 17: Akce pro veřejnost
- Graf 18: Roční obrat
- Graf 19: Financování NNO
- Graf 20: Fundraising NNO
- Graf 21: Vícezdrojové financování
- Graf 22: Úspěšné projekty
- Graf 23: Finanční zdroje
- Graf 24: Nejdůležitější zdroj
- Graf 25: Firemní dárci vs. Individuální dárci

Seznam zkratk

NNO – nestátní neziskové organizace

NOZ – nový občanský zákoník

PR – public relations

RVNNO – rada vlády pro nestátní neziskové organizace

ZOK – zákon o obchodních korporacích

10 PŘÍLOHY

Seznam příloh:

Příloha č. I: Dotazník pro kvantitativní výzkum

Příloha č. II: Testování statistických hypotéz kvantitativního výzkumu

Příloha č. I: Dotazník pro kvantitativní výzkum

PREZENTACE A FUNDRAISING NNO V PARDUBICKÉM KRAJI

Dobrý den,

jmenuji se František Vlček a jsem studentem 5. ročníku Provozně ekonomické fakulty na České zemědělské univerzitě v Praze. Chtěl bych Vás poprosit o vyplnění krátkého dotazníku, který se týká průzkumu způsobu prezentace a fundraisingu neziskových organizací v Pardubickém kraji. Shromážděná data budou zcela anonymně vyhodnocena a poslouží jako podklady pro výzkum v rámci méj diplomové práce na téma "Prezentace neziskových organizací a získávání finančních prostředků" zaměřeného na Pardubický kraj ČR.

Předem Vám děkuji za spolupráci na výzkumu k mé diplomové práci a za Váš čas, který jste věnovali tomuto vyplnění.

Přeji hezký den.

S přátelským pozdravem František Vlček.

1. Jaký druh právní formy má Vaše nezisková organizace?

- a) Spolek
- b) Obecně prospěšná společnost
- c) Ústav
- d) Nadace
- e) Nadační fond
- f) Církevní organizace
- g) Sociální družstvo
- h) Pobočný spolek
- i) Vlastní odpověď: _____

2. Kdy vznikla Vaše organizace?

- a) před rokem 1989
- b) 1989 – 1994
- c) 1995 – 1999

- d) 2000 – 2004
- e) 2005 – 2009
- f) po roce 2010

3. V jakém okrese Pardubického kraje působíte?

- a) Chrudim
- b) Pardubice
- c) Svitavy
- d) Ústí nad Orlicí

4. V jaké oblasti působí Vaše organizace?

- a) Sociální služby
- b) Volnočasové aktivity
- c) Životní prostředí a ochrana přírody
- d) Kultura a umění
- e) Tělesná výchova a sport
- f) Náboženské organizace
- g) Zdraví
- h) Vzdělávání a výzkum
- i) Cestovní ruch
- j) Vlastní odpověď: _____

5. Kolik osob zaměstnáváte na hlavní pracovní poměr?

- a) žádnou
- b) 1 – 3
- c) 4 – 9
- d) 10 a více

6. Podporují a pomáhají Vaší organizaci dobrovolníci? (Pokud ne, následuje otázka č. 8)

- a) Ano
- b) Ne

7. Kolik dobrovolníků podporuje, pomáhá Vaší organizaci?

- a) 1 – 4
- b) 5 – 9
- c) 10 – 14
- d) 15 a více

8. Zabývá se Vaše organizace prezentací na veřejnosti? (Pokud ne, následuje otázka č. 14)

- a) Ano
- b) Ne

9. Kdo má ve Vaší organizaci na starost PR aktivity?

- a) Vedení organizace
- b) Interní zaměstnanec
- c) Externí zaměstnanec
- d) Každý v organizaci
- e) Vlastní odpověď: _____

10. Jaké prostředky používáte pro prezentaci Vaší organizace?

- a) Vlastní webové stránky
- b) Sociální sítě (Facebook,...)
- c) Výroční zprávy
- d) Propagační a informační materiály
- e) Rádio
- f) Tisk
- g) TV
- h) Odborné publikace
- i) Vlastní odpověď: _____

12. Organizujete pro veřejnost během roku nějaké akce? (Pokud ne, následuje otázka č. 14)

- a) Ano
- b) Ne

13. Jaké akce organizujete pro veřejnost?

Vlastní odpověď: _____

14. V jakém rozmezí se pohybuje Váš roční obrat?

- a) 0 – 500 000 Kč
- b) 500 000 – 3 000 000 Kč
- c) 3 000 000 – 10 000 000 Kč
- d) nad 10 000 000 Kč

15. Zajišťujete nějakým způsobem financování Vaší organizace? (Pokud ne, KONEC)

- a) Ano
- b) Ne

16. Kdo má ve Vaší organizaci na starosti fundraising?

- a) Specialista na plný úvazek
- b) Specialista na částečný úvazek
- c) Vedení organizace
- d) Dobrovolník
- e) Externě najatý specialista
- f) Všichni v organizaci
- g) Najatá agentura

17. Je financování Vaší organizace vícezdrojové? (tj. není závislé na jednom finančním zdroji)

- a) Ano
- b) Ne

18. Kolik jste měli úspěšných projektů z veřejných zakázek za dobu Vašeho fungování?
žádný

- a) 1 – 3
- b) 4 – 6
- c) 7 – 9

d) 10 a více

19. Jaké finanční zdroje využívá Vaše organizace?

Členské příspěvky

- a) Výnosy z vlastní činnosti
- b) Dotace ze státních prostředků
- c) Dotace z krajských prostředků
- d) Dotace z obecních prostředků
- e) Dotace ze zdrojů EU
- f) Příspěvky od nadací a nadačních fondů
- g) Firemní dárcovství (PO)
- h) Individuální dárcovství (FO)
- i) Vlastní odpověď: _____

20. Jaký finanční zdroj tvoří největší složku Vašeho rozpočtu?

- a) Členské příspěvky
- b) Výnosy z vlastní činnosti
- c) Dotace ze státních prostředků
- d) Dotace z krajských prostředků
- e) Dotace z obecních prostředků
- f) Dotace ze zdrojů EU
- g) Příspěvky od nadací a nadačních fondů
- h) Firemní dárcovství (PO)
- i) Individuální dárcovství (FO)

22. Upřednostňujete získávání finančních prostředků spíše od firemních dárců nebo individuálních dárců?

- a) Firemní dárci
- b) Individuální dárci

Děkuji za vyplnění dotazníku a ještě jednou přeji hezký den.

S přátelským pozdravem František Vlček.

Příloha č. II: Testování statistických hypotéz kvantitativního výzkumu

Ověřování statistických hypotéz probíhalo na hladině významnosti $\alpha = 5\%$ a jsou počítány podle vzorce testového kritéria chí – kvadrátu níže.

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

Pracovní hypotéza č. 1

Hypotéza H_0 : NNO, které zajišťují financování, nevěnují pozornost prezentaci

Hypotéza H_1 : NNO, které zajišťují financování, se věnují rovněž prezentaci

Získaná data

Prezentace/ Financování	Ano	Ne
Ano	94	7
Ne	7	5

Skutečné četnosti

	znak1 - 1. sk.	znak1 - 2. sk.	n _j
znak2 - 1. sk.	94	7	101
znak2 - 2. sk.	7	5	12
n _i .	101	12	113

Očekávané četnosti

	znak1 - 1. sk.	znak1 - 2. sk.	n _j
znak2 - 1. sk.	90.27	10.73	101
znak2 - 2. sk.	10.73	1.27	12
n _i .	101	12	113

Po dosazení do vzorce vychází testové kritérium: $G = 13.702$

Kritická hodnota: $\chi_{(1-\alpha)}$; df = **3.841**

Rozhodnutí: Na hladině významnosti 5% nulovou hypotézu H_0 o nezávislosti jednotlivých znaků zamítáme a přijímáme hypotézu H_1 , která nám říká, že zde určitá závislost existuje.

- Potvrdila se hypotéza H_1 , která nám říká, že neziskové organizace, které zajišťují financování, se věnují rovněž prezentaci

Pracovní hypotéza č. 2

Hypotéza H_0 : Ve většině NNO v Pardubickém kraji má na starosti fundraising vedení organizace

Hypotéza H_1 : Ve většině NNO v Pardubickém kraji je poměrné zastoupení, zdali má na starosti fundraising vedení organizace nebo fundraiser

Získaná data

	0 – 500 tis.	500 tis. – 3 mil.	3 mil. – 10 mil.	10 mil. a více
Vedení organizace	44	20	3	4
Fundraiser	1	2	1	1

Skutečné četnosti

	znak1 - 1. sk.	znak1 - 2. sk.	znak1 - 3. sk.	znak1 - 4. sk.	n_j
znak2 - 1. sk.	44	20	3	4	71
znak2 - 2. sk.	1	2	1	1	5
n_i	45	22	4	5	76

Očekávané četnosti

	znak1 - 1. sk.	znak1 - 2. sk.	znak1 - 3. sk.	znak1 - 4. sk.	n_j
znak2 - 1. sk.	42.04	20.55	3.74	4.67	71
znak2 - 2. sk.	2.96	1.45	0.26	0.33	5
n_i	45	22	4	5	76

Po dosazení do vzorce vychází testové kritérium: **G = 5.322**

Kritická hodnota: $\chi_{(1-\alpha)}$; df = **7.815**

Rozhodnutí: Na hladině významnosti 5% nulovou hypotézu H_0 o nezávislosti jednotlivých znaků nezamítáme.

- Hypotézu H_1 nepřijímáme, protože v naprosté většině zúčastněných neziskových organizací má na starosti fundraising vedení organizace

Pracovní hypotéza č. 3

Hypotéza H_0 : Dobrovolníci převažují především ve spolcích

Hypotéza H_1 : Podpora dobrovolníků se neliší mezi jednotlivými NNO a spolky

Získaná data

Dobrovolníci	Ano	Ne
Spolky	62	21
Ostatní NNO	22	8

Skutečné četnosti

	znak1 - 1. sk.	znak1 - 2. sk.	$n_{.j}$
znak2 - 1. sk.	62	21	83
znak2 - 2. sk.	22	8	30
$n_{i.}$	84	29	113

Očekávané četnosti

	znak1 - 1. sk.	znak1 - 2. sk.	$n_{.j}$
znak2 - 1. sk.	61.7	21.3	83
znak2 - 2. sk.	22.3	7.7	30
$n_{i.}$	84	29	113

Po dosazení do vzorce vychází testové kritérium: $G = 0.021$

Kritická hodnota: $\chi_{(1-\alpha)}; df = 3.841$

Rozhodnutí: Na hladině významnosti 5% nulovou hypotézu H_0 o nezávislosti jednotlivých znaků nezamítáme.

- Hypotézu H_1 nepřijímáme, protože dobrovolnická činnost převažuje především ve spolcích

Pracovní hypotéza č. 4

Hypotéza H_0 : Neziskové organizaci upřednostňují stejně individuální dárcovství jako firemní dárcovství

Hypotéza H_1 : Neziskové organizace upřednostňují spíše firemní dárcovství

Získaná data

	Firemní	Individuální
Upřednostňují	68	33
Neupřednostňují	33	68

Skutečné četnosti

	znak1 - 1. sk.	znak1 - 2. sk.	$n_{.j}$
znak2 - 1. sk.	68	33	101
znak2 - 2. sk.	33	68	101
$n_{i.}$	101	101	101

Očekávané četnosti

	znak1 - 1. sk.	znak1 - 2. sk.	$n_{.j}$
znak2 - 1. sk.	50.5	50.5	101
znak2 - 2. sk.	50.5	50.5	101
$n_{i.}$	101	101	101

Po dosazení do vzorce vychází testové kritérium: $G = 24.257$

Kritická hodnota: $\chi_{(1-\alpha); df} = 3.841$

Rozhodnutí: Na hladině významnosti 5% nulovou hypotézu H_0 o nezávislosti jednotlivých znaků zamítáme a přijímáme hypotézu H_1 , která nám říká, že zde určitá závislost existuje.

- Potvrdila se hypotéza H_1 , která nám říká, že neziskové organizace upřednostňují firemní dárcovství.